

RAPORT Z WIZYTACJI (ocena instytucjonalna)

**na Wydziale Humanistycznym
Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie
w dniach 5 - 7 grudnia 2013 r.**

przez Zespół Oceniający Polskiej Komisji Akredytacyjnej w składzie:

przewodniczący:

prof. dr hab. Jadwiga Kiwerska (członek PKA),

członkowie:

- prof. dr hab. Joanna Pyszny (członek PKA, ekspert PKA),
- dr hab. Ryszard Wiśniewski (ekspert PKA),
- prof. dr hab. inż. Janusz Frączek (ekspert ds. jakości PKA),
- mgr Karolina Martyniak (ekspert ds. formalno – prawnych PKA),
- dr hab. Bożena Stawoska-Jundziłł (członek PKA, przedstawiciel pracodawców),
- inż. Ewa Profaska (ekspert PKA, przedstawiciel PSRP)
- mgr Krzysztof Budka (ekspert PKA, przedstawiciel KRD).

Informacja o wizytacji i jej przebiegu.

Polska Komisja Akredytacyjna po raz pierwszy (z własnej inicjatywy) przeprowadziła ocenę instytucjonalną na Wydziale Humanistycznym Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie. Bieżąca ocena instytucjonalna poprzedzona była oceną jakości kształcenia dokonaną na kierunkach: „dziennikarstwo i komunikacja społeczna” (I i II stopień), „filologia” (I i II stopień oraz j.s.m.), „filologia polska” (I i II stopień), „filozofia” (I stopień oraz j.s.m.), „historia” (I i II stopień) oraz „stosunki międzynarodowe” (I i II stopień) na podstawie przepisów obowiązujących do 30.09.2011 r.

Wydział przygotował Raport samooceny, z którym przed rozpoczęciem wizytacji zapoznali się członkowie Zespołu Oceniającego. Dokonano również analizy raportów z dotychczas ocenionych kierunków studiów prowadzonych na Wydziale.

Członkowie Zespołu Oceniającego w trakcie wizytacji odbyli spotkania z władzami Uczelni i Wydziału oraz jego jednostek organizacyjnych, poszczególnymi grupami społeczności akademickiej (kadrą naukową, pracownikami administracyjnymi, studentami, doktorantami, słuchaczami studiów podyplomowych) oraz przedstawicielami interesariuszy zewnętrznych Wydziału (pracodawcami, absolwentami), przedstawicielami Biura Karier, samorządu studenckiego oraz doktoranckiego. Zapoznano się również z dokumentacją dotyczącą funkcjonowania Wydziału, w szczególności strategii rozwoju Wydziału, wewnętrznego systemu zapewniania jakości kształcenia, materiałami nt. studiów

doktoranckich i podyplomowych, polityki kadrowej etc. Na podstawie uzyskanych w ten sposób informacji Zespół Oceniający przygotował raport z dokonanej wizytacji.

Zarówno władze Uczelni, jak i Wydziału Humanistycznego zapewniły Zespołowi Oceniającemu bardzo dobre warunki pracy. Były w pełni do jego dyspozycji, służąc potrzebną dokumentacją, kompetentnie wyjaśniając kwestie i odpowiadając merytorycznie na wszelkie pytania. Zespół Oceniający pragnie to z wielką mocą podkreślić.

Załącznik nr 1 Podstawa prawna wizytacji.

Załącznik nr 2 Szczegółowy harmonogram przeprowadzonej wizytacji uwzględniający podział zadań pomiędzy członków zespołu oceniającego.

1. Strategia określona przez jednostkę¹

- 1) *Strategia rozwoju jednostki jest zbieżna z misją i strategią uczelni oraz uwzględnia politykę zapewniania wysokiej jakości kształcenia,*

Strategia rozwoju Wydziału Humanistycznego przyjęta jako „Program Rozwoju Wydziału Humanistycznego w latach 2012-2020” (Załącznik do Uchwały Nr 105 Rady WH z dnia 12 lutego 2013 r.) jest zasadniczo zbieżna z misją i strategią rozwoju Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego („Program Rozwoju Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie w latach 2012-2020” jako Załącznik do Uchwały Nr 56 Senatu UWM z dnia 26 października 2012 r.).

Oba dokumenty jasno określają cele strategiczne, które zarówno Uczelnią, jak i oceniany Wydział (z uwzględnieniem jego specyfiki) mają realizować oraz wyraźnie i nowatorsko zakreślają obszary działań. Świadczy to o dokonaniu głębokiej analizy poprzedzającej sformułowanie dokumentów o charakterze strategicznym, co należy docenić.

Strategia Wydziału zawiera więc cele strategiczne, obszary priorytetowych działań, szczegółowo rozpisany program działań w poszczególnych obszarach, prowadzących do wypełnienia misji i realizacji celów strategicznych, wreszcie określa narzędzia realizacji zadań. Zabrakło jednak harmonogramu i odpowiedzialnych za realizację poszczególnych przedsięwzięć wynikających z celów strategicznych.

Dokument przygotowany przez WH wyróżnia 9 obszarów priorytetowych działań, w tym – obok tradycyjnych, takich jak obszar badań naukowych, kształcenia i rozwoju kadry akademickiej – znajdujemy: obszar kształcenia studentów i doktorantów, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb zmieniającego się rynku pracy (sic!), obszar kształcenia ustawicznego, obszar promocji Wydziału.

Niewątpliwie strategia Wydziału realizująca wytyczne strategiczne Uczelni zmierza do rozwoju naukowego i dydaktycznego jednostki, lepszego odnalezienia się jej absolwentów na rynku pracy, zwiększenia prestiżu WH oraz ugruntowania jego wizerunku jako dobrego ośrodka naukowo-dydaktycznego o dużym znaczeniu dla miasta, regionu i kraju.

---

¹ Punkty 1 – 8 wraz z podpunktami odpowiadają kryteriom określonym w statucie Polskiej Komisji Akredytacyjnej.

Już w Misji, poprzedzającej „Program Rozwoju...” Wydziału zapisano, że jest nią „prowadzenie wszechstronnej działalności dydaktycznej i naukowej na rzecz kształcenia wysokiej jakości absolwentów i kadr naukowych”. W samej strategii Wydziału znajdujemy wiele deklaracji i zamierzeń o charakterze projakościowym (np. na s. 2, gdy jako cel strategiczny określono „wprowadzenie i realizację wysokiej jakości standardów kształcenia, dostosowanych do wymogów KRK oraz Unii Europejskiej...”; na ss. 4-5, gdzie mowa o „podjęciu intensywnych działań projakościowych w celu podnoszenia i zapewnienia wysokiej jakości kształcenia”, a następnie wyszczególniono 12 konkretnych działań w tym zakresie).

Należy stwierdzić, że dokument – „Program Rozwoju...” Wydziału, z punktu widzenia strategicznego funkcjonowania jednostki, a także w odniesieniu do polityki zapewniania wysokiej jakości kształcenia, doskonale pełni swą rolę. Pomimo uchybienia metodologicznego w zakresie opracowania strategii – brak harmonogramu realizacji zadań – to jednak należy ocenić jednoznacznie pozytywnie przyjęte cele i zadania oraz determinację władz Wydziału we wdrażaniu zapisów „Programu Rozwoju...”.

- 2) *jednostka opracowała koncepcję kształcenia obejmującą studia I i II stopnia, studia doktoranckie i podyplomowe, zwane dalej „studiami”, spójną z jej celami strategicznymi,*

Opracowana przez Wydział Humanistyczny koncepcja kształcenia obejmuje wszystkie poziomy studiów (I i II stopnia, studia doktoranckie i podyplomowe) i jest spójna z takimi jej celami strategicznymi, jak: podniesienie atrakcyjności oferty dydaktycznej i jakości kształcenia; dostosowanie kształcenia do wymogów KRK; rozwój wysokiej jakości badań naukowych, zwłaszcza służących upowszechnianiu i wzbogacaniu wartości humanistycznych oraz kultury narodowej, szczególnie zaś dziedzictwa kulturowego Warmii i Mazur. Koncepcja i oferta kształcenia stara się również uwzględniać potrzeby społeczno-gospodarcze regionu Warmii i Mazur.

- 3) *jednostka identyfikuje swoją rolę i pozycję na rynku edukacyjnym, uwzględniając znaczenie jakości kształcenia,*

Zapisy w strategii WH dowodzą, że ma ona świadomość i potrafi identyfikować swą rolę, a także pozycję na rynku edukacyjnym. „Program Rozwoju... Wydziału wśród celów strategicznych wymienia podniesienie atrakcyjności oferty dydaktycznej i jakości kształcenia, a także nawiązuje do idei kształcenia się przez całe życie. Silny nacisk położony jest także na kształcenie z uwzględnieniem potrzeb środowiska zewnętrznego, w tym wyraźnie identyfikowanej specyfiki regionu Warmii i Mazur. Wiele miejsca poświęcono umiędzynarodowieniu Wydziału w obszarach kształcenia i badań naukowych i warto, aby te zapisy udało się zrealizować, gdyż mogą one wpłynąć na rolę i znaczenie jednostki nie tylko w regionie, ale w szerszej skali. Podobnemu celowi służą zapisane w strategii działania na rzecz „kreowania wizerunku Wydziału jako jednostki nowoczesnej, dynamicznie rozwijającej się, kształcącej na wysokim poziomie...” (s. 10).

4) *wewnętrzni i zewnętrzni interesariusze uczestniczą w procesie kształtowania oferty edukacyjnej jednostki oraz budowaniu wysokiej kultury jakości kształcenia.*

Jednostka identyfikuje interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych, zarówno na poziomie Instytutów, jak i Wydziału. Środowisko interesariuszy wewnętrznych jest obecnie w odpowiednim stopniu włączone w proces kształtowania oferty edukacyjnej oraz rozwój kultury jakości kształcenia. Nauczyciele akademicy posiadają swoją reprezentację w wydziałowych gremiach kolegialnych oraz Radach Programowych, dzięki czemu mogą bezpośrednio inicjować, wpływać i kształtować ofertę edukacyjną. Studenci, doktoranci, słuchacze studiów podyplomowych mają możliwość wypowiedziania się, czy to uczestnicząc w odpowiednich gremiach (studenci, doktoranci), czy to za pośrednictwem ankiet na temat poziomu realizacji zajęć dydaktycznych oraz jakości pracy kadry akademickiej (Załącznik 1 do Zarządzenia Nr 51/2013 z dnia 31.05.2013 r.; procedura badania ankietowanego por. Załącznik 1a). Warto też podkreślić, że doktoranci uczestniczyli w konsultacjach nad opracowaniem programu studiów.

Natomiast w dotychczasowej praktyce funkcjonowania Wydziału środowisko interesariuszy zewnętrznych w stopniu mniejszym uczestniczyło w procesie kształtowania oferty edukacyjnej. Odbywało się to głównie na poziomie działań nieformalnych. Taka współpraca nieformalna, choć długoletnia i bezpośrednia z różnymi jednostkami Wydziału – co potwierdzali pracodawcy obecni na spotkaniu z członkami ZO – jest jednak niekiedy trudna do oceny.

Choć były też inicjatywy sformalizowane, jak np. w Instytucie Dziennikarstwa i Komunikacji Społecznej, gdzie funkcjonuje Rada Konsultacyjna. Jej członkami są m. in. przedstawiciele instytucji społeczno-gospodarczych, a wśród zadań jest opiniowanie planów i programów studiów oraz ich modyfikacji (powołanie Rady, omówienie jej programu działania i przyjęcie regulaminu – zob. „Protokół ze spotkania z pracodawcami 5.10 2011 r.”). Rada Konsultacyjna zasięga też od mediów regionalnych informacji na temat zapotrzebowania na kształcenie dla rynku medialnego.

Należy dodać, że Uczelnia realizowała procedurę ankietyzacji pracodawców zatrudniających absolwentów UWM (por. Kwestionariusz ankiety - Opinia pracodawcy o absolwentach UWM w Olsztynie – Załącznik 3 do Zarządzenia nr 51/2013 z dnia 31.05.2013 r. oraz 3a opisujący procedury badania ankietowanego). Także absolwentów poddano procedurze ankietyzacji, przygotowanej i wdrażanej dopiero od połowy 2013 r. (Załącznik 2 i 2a do Zarządzenia Nr 51/2013 z dnia 31.05.2013 r.).

A zatem działania służące zwiększeniu roli interesariuszy zewnętrznych w formułowaniu i realizacji strategii jednostki, w tym budowaniu wysokiej kultury jakości kształcenia na Wydziale, a także w poszczególnych instytutach/katedrach są często przeprowadzane w sposób niesformalizowany i nie zawsze systematyczny.

Tabela nr 1. Liczba osób kształcących się w Uczelni i ocenianej jednostce (2013/2014).

Forma kształcenia	Liczba studentów		Liczba uczestników studiów doktoranckich		Liczba słuchaczy studiów podyplomowych	
	uczelni	Jednostki	uczelni	jednost	uczelni*	jednost

	I st.	II st. ²	I st.	II ST. ²	*	ki	*	ki
studia stacjonarne	14 342	6 613	1 468	553	620	117	---	---
studia niestacjonarne	3 785	2 094	85	145	12	---	1703	48
RAZEM:	18 127	8 707	1 553	698	632	117	1703	48

stan na 1.12.2013 r.; * stan na 1.11.2013 r.; ** stan na 31.08.2013 r.

Załącznik nr 3 Informacja o kierunkach studiów prowadzonych w jednostce oraz wynikach dotychczasowych ocen jakości kształcenia.

KRYTERIUM 1 SPEŁNIONE W PEŁNI

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia *kryteriów szczegółowych*

1) Strategia rozwoju Wydziału Humanistycznego jest zbieżna z misją i strategią rozwoju Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie. Dokument – „Program Rozwoju...” Wydziału - z punktu widzenia strategicznego funkcjonowania jednostki, a także w odniesieniu do polityki zapewniania wysokiej jakości kształcenia – dobrze pełni swą rolę.

2) Opracowana na Wydziale koncepcja kształcenia obejmuje studia I i II stopnia, studia doktoranckie i podyplomowe, jest też zasadniczo spójna ze sformułowanymi celami strategicznymi jednostki.

3) Zapisy w strategii Wydziału, jak i koncepcja kształcenia oraz działalności naukowo-badawczej jednostki dowodzą, że potrafi identyfikować swą rolę i pozycję na rynku edukacyjnym i ma ona świadomość znaczenia tych czynników.

4) Stwierdza się fakt udziału interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych w budowaniu wysokiej kultury jakości kształcenia oraz oferty edukacyjnej Wydziału. Jednak stopień zaangażowania interesariuszy zewnętrznych jest zróżnicowany i często ma jeszcze charakter nieformalny. Działania formalne czekają w wielu wypadkach na wdrożenie lub ich podjęcie.

2. Skuteczność stosowanego wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia

1) *Struktura podejmowania decyzji w zarządzaniu jakością jest przejrzysta i zapewnia udział pracowników, studentów, doktorantów, słuchaczy oraz interesariuszy zewnętrznych w podejmowaniu istotnych decyzji dotyczących jakości kształcenia;*

² Należy także uwzględnić studentów jednolitych studiów magisterskich.

Wewnętrzny System Zapewnienia Jakości Kształcenia (w tym przypadku USZJK) wprowadzono na Uniwersytecie Warmińsko-Mazurskim (UWM) Uchwałą Senatu Nr 355 z dnia 26 lutego 2010 roku - „W sprawie wprowadzenia Wewnętrznego Systemu Zapewniania Jakości Kształcenia” oraz Zarządzeniem Rektora UWM Nr 10 z dnia 26 lutego 2010 roku - „W sprawie zasad funkcjonowania Wewnętrznego Systemu Zapewniania Jakości Kształcenia w Uniwersytecie Warmińsko-Mazurskim w Olsztynie”. W § 1 Uchwały Nr 355 wskazano priorytety w zakresie jakości kształcenia, które obejmują m.in. zapewnienie łączności nauczania z badaniami naukowymi, powiązanie obszarów kształcenia z potrzebami społecznymi, zwiększenie podmiotowości studentów i doktorantów w procesie kształcenia oraz podnoszenie jakości procesu dydaktycznego. Elementami przyjętego systemu są misja i polityka jakości UWM, które określają cele, strategię zapewniania i doskonalenia jakości kształcenia, instytucjonalne umocowanie i strukturę organizacyjną, dokumenty jakości kształcenia oraz procedury doskonalenia jakości kształcenia, w tym system badań ankietowych. Uchwałą Senatu Nr 355 oraz Zarządzeniem Rektora Nr 10 powołano Uczelniany Zespół ds. Zapewnienia Jakości Kształcenia (UZZJK) oraz określono jego skład.

W 2012 r. rozpoczęto proces wprowadzania ważnych zmian do USZJK, w tym zmian strukturalnych. Najistotniejsze z nich wprowadzono Uchwałą Senatu UWM Nr 198 z dnia 12 kwietnia 2013 r. w sprawie zmian USZJK (US 198) oraz Zarządzeniem Rektora Nr 70 z dnia 29 sierpnia 2013 r. w sprawie zasad funkcjonowania USZJK w UWM (ZR 70). W odpowiedzi na US 198 Rada Wydziału Humanistycznego (WH) podjęła w dniu 14 maja 2013 r. Uchwałę Nr 160 o wprowadzeniu Wydziałowego Wewnętrznego Systemu Zapewnienia Jakości Kształcenia. Uchwała ta precyzuje i uszczegółowia zadania, które zostały zdefiniowane dla Wydziału w US 198 i ZR 70.

W US 198 zdefiniowano priorytetowe działania w polityce jakości kształcenia (określono dziesięć obszarów) obejmujące m.in. monitorowanie i doskonalenie jakości kształcenia na wszystkich poziomach i we wszystkich formach edukacji, wspieranie powiązań obszarów kształcenia z potrzebami społecznymi i gospodarczymi regionu oraz zapewnienie łączności nauczania z badaniami naukowymi. Szczegółowe priorytety wymieniono na s. 17 raportu samooceny. W §2 US 198 wprowadzono USZJK, wskazując cztery jego integralne elementy (misja i polityka UWM, struktura organizacyjna, dokumentacja i procedury). W pełnym brzmieniu elementy te wymieniono w raporcie samooceny. Zgodnie z US 198 w USZJK analizuje się wszystkie elementy procesu dydaktycznego (wymieniono w niej dziesięć obszarów). Za wprowadzenie i sprawne funkcjonowanie USZJK odpowiedzialni są odpowiednio: właściwy prorektor ds. kształcenia oraz dziekan wydziału lub kierownik jednostki ogólnouczelnianej i międzywydziałowej. Działania związane z wprowadzeniem i funkcjonowaniem SZJK w UWM, koordynuje **Uczelniany Zespół ds. Zapewniania Jakości Kształcenia** (UZZJK), powoływany zarządzeniem Rektora, który wspiera i monitoruje **Zespoły Wydziałowe** (WZZJK). Członkowie Zespołów powoływani są na okres kadencji organów Uczelni. Na Wydziale powołano dodatkowo **Kierunkowe Zespoły ds. Jakości Kształcenia** (KZZJK). Zarządzenie Nr 70 określa precyzyjnie skład UZZJK oraz WZZJK.

Zdefiniowano następujące, najważniejsze zadania UZZJK (pełna treść znajduje się w ZR 70):

- przygotowanie dokumentów dotyczących SZJK (w tym wzory ankiet ewaluacyjnych i opinii pracodawców);
- przygotowanie procedur przeprowadzania samooceny jednostek;
- procedur ewaluacji oraz doskonalenia Wewnętrznego Systemu Zapewniania Jakości Kształcenia;

- wspieranie i monitorowanie działalności WZZJK;
- przedstawianie Senatowi Uczelni sprawozdania z oceny jakości kształcenia oraz rekomendacji działań na rzecz doskonalenia oraz funkcjonowania SZJK.

Z kolei zadaniem WZZJK jest m.in.:

- wprowadzanie obowiązujących w uczelni dokumentów i procedur zapewniania jakości na Wydziale;
- przedstawianie sprawozdań z oceny jakości kształcenia wraz z analizą SWOT oraz rekomendacji działań na rzecz funkcjonowania i doskonalenia SZJK;
- upowszechnianie wyników analiz jakości kształcenia na Wydziale.

Strukturę USZJK uzupełniają uczelniane **Biuro ds. Jakości Kształcenia – Zespół ds. Zarządzania Jakością Kształcenia**, którego głównym zadaniem jest koordynacja działań związanych z monitorowaniem i zapewnianiem jakości kształcenia w Uczelni. Rektor powołał Zarządzeniem Nr 91/2012 (ze zm.) UZJK, zaś Dziekan Wydziału Humanistycznego powołał WZJK decyzją Nr 5/2012/2013, oraz w formie osobnych decyzji KZJK dla kierunków studiowania na WH. Działalność WZJK oraz KZJK na Wydziale wspiera bezpośrednio **Wydziałowa Komisja Programowa**.

W USZJK oraz w WSZJK zapewniono udział interesariuszy wewnętrznych w organach odpowiedzialnych za jakość kształcenia. Władze Wydziału udostępniły ZO składy Komisji i Koordynatorów Wydziałowych. Wątpliwości ZO co do składu WZJK oraz Wydziałowej Komisji Programowej budzi formalny brak w składzie tych Komisji Kierownika Studiów Doktoranckich oraz przedstawiciela studiów podyplomowych. Wydział umożliwia natomiast studentom aktywne uczestnictwo członków Samorządu Studentów w gremiach związanych z jakością kształcenia, respektując przedstawiane przez nich propozycje. Studenci przeważnie są obecni na spotkaniach ww. organów. Z informacji uzyskanych przez ZO na spotkaniach ze studentami wynika, że studenci związani z działalnością projakościową Wydziału posiadają odpowiednią wiedzę na temat WSZJK, a także jego zadań i celów. Natomiast studenci niezaangażowani w działalność samorządową nie znają kompetencji oraz zasad funkcjonowania większości organów Kolegialnych/Komisji/Zespołów Wydziałowych i Uczelnianych.

W systemie jakości kształcenia obowiązującym na Uczelni i Wydziale uwzględnia się wpływ interesariuszy zewnętrznych na proces kształcenia. Wynika on z wdrożenia następujących elementów procesu kształcenia:

- praktyk i staży zawodowych oraz praktyk pedagogicznych odbywanych przez studentów, a także pracy studentów w charakterze wolontariuszy;
- współpracy Uczelni i Wydziału z pracodawcami w różnym zakresie, w tym w ramach umów gospodarczych i umów o współpracy;
- reprezentacji pracodawców w stowarzyszeniach, takich jak Stowarzyszenie Absolwentów UWM albo Konwent;
- zatrudnianiu pracowników WH w firmach zewnętrznych, udziału pracowników w szkoleniach;
- zatrudnianiu wykładowców z firm zewnętrznych;
- organizacji konferencji z udziałem pracodawców i pracowników Wydziału.

Odnosząc się do udziału pracodawców w procesie kształcenia w strukturze decyzyjnej systemu zapewniania jakości kształcenia, to zdaniem Zespołu Oceniającego występują usterki. Są to:

- brak reprezentantów interesariuszy zewnętrznych w składzie zarówno UZZJK oraz WZZJK, jak i Wydziałowej Komisji Programowej;
- brak przedstawicieli osób odpowiedzialnych bezpośrednio za studia doktoranckie i podyplomowe w składzie WZZJK (przy jednoczesnym określeniu odpowiedzialności tego zespołu za jakość kształcenia rozumianą kompleksowo); należy podkreślić, że opinie słuchaczy studiów podyplomowych przekazywane przez kierowników studiów podyplomowych mogły być ważnym głosem w dyskusji nad oceną efektów kształcenia;
- zbyt okazjonalna współpraca Wydziału z Biurem ds. Jakości Kształcenia;
- słabo udokumentowana obecność przedstawicieli pracodawców w obradach ciał kolegialnych i w podejmowaniu decyzji dotyczących jakości kształcenia;
- niewystarczający opis i system regularnych działań w zakresie pozyskiwania opinii od pracodawców na temat jakości kształcenia i uwzględniania tych opinii w procesie kształcenia;
- wąski zakres działania Rady Konsultacyjnej (ogranicza się do Instytutu Dziennikarstwa i Komunikacji Społecznej).

W trakcie spotkania członków ZO z pracodawcami (nielicznie reprezentowani byli przedstawiciele firm prywatnych) rozmówcy podkreślali duże znaczenie WH na mapie społecznej i kulturalnej regionu; uznali, że mają formalny i nieformalny wpływ na efekty kształcenia na Wydziale oraz ich ocenę poprzez praktyki odbywane przez studentów i słuchaczy studiów podyplomowych, prowadzenie wspólnych badań oraz organizację imprez naukowych i popularno-naukowych. Niektórzy z rozmówców byli konsultowani przez pracowników jednostki w procesie definiowania sylwetki absolwenta.

Konkluzje

- Struktura USZJK na Uczelni została znowelizowana w sposób kompleksowy stosunkowo niedawno. Jest dość złożona, ponieważ występują trzy poziomy zespołów w systemie. Jednak przyjęty na WH model wewnętrznego systemu zapewniania jakości kształcenia odpowiada strukturze organizacyjnej jednostki na wszystkich poziomach studiów i z tego punktu widzenia jest przejrzysty. Potwierdzili to także przedstawiciele studentów zasiadający w komisjach. Definicje zadań są klarowne. Zdaniem ZO przyjęty zarówno na Uczelni, jak i w jednostce model zapewnia realizację wszystkich zadań systemu jakości.
- Stosunkowo słabo w strukturze zarządzania jakością kształcenia na WH reprezentowani są interesariusze zewnętrzni. Istnieje wprawdzie w jednostce Rada Konsultacyjna, ale jej zakres działania obejmuje tylko Instytut Dziennikarstwa i Nauk Społecznych. Obecność pracodawców w Komisjach Wydziału oraz ich głos w procesie formułowania i oceny efektów kształcenia mógłby ułatwić kształcenie w zgodzie z rynkiem pracy. Tym bardziej że obecni na spotkaniu z członkami ZO pracodawcy zadeklarowali wolę wejścia jako stałe ciało doradcze do gremiach organizacyjnych jednostki. W chwili obecnej współpracują oni najczęściej w sposób nieformalny.
- ZO postuluje włączenie do prac komisji bezpośrednio odpowiedzialnych za jakość kształcenia (WZZJK, Wydziałowa Komisja Programowa) reprezentantów (kierowników) studiów doktoranckich i podyplomowych.

- ZO postuluje przegląd struktur formalnych i ewentualne włączenie przedstawicieli nieobecnych grup interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych do prac zespołów. Władze Wydziału powinny rozważyć możliwość rozszerzenia wpływu Rady Konsultacyjnej na pozostałe kierunki kształcenia.
- Studenci funkcję pełnią w zespołach i organach kolegialnych określają jako doradczą. Przy czym sami przyznają, że przyczyną ich ograniczonej aktywności (podejmowania inicjatyw) na rzecz zmiany lub usprawnienia funkcjonującego wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia jest fakt skoncentrowania działalności samorządu głównie na zapewnieniu studentom rozrywki i rozwoju kulturalnego. Postuluje się zwiększenie przejrzystości wdrożonego systemu drogą upowszechnienia informacji wśród studentów nt. elementów, zadań i działań podejmowanych w ramach procesu podnoszenia jakości kształcenia.

2) wewnętrzne procedury zapewnienia jakości kształcenia mają charakter kompleksowy, przeciwdziałają powstawaniu zjawisk patologicznych i zapewniają weryfikację i ocenę efektywności wszystkich czynników wpływających na jakość kształcenia, a w szczególności umożliwiają:

Należy podkreślić, że US 198 oraz ZR 51 i ZR 70, a także towarzyszące im akty wprowadziły ważne zmiany strukturalne w USZJK. Wystąpiła konieczność nowelizacji istniejących i wprowadzenia nowych procedur do systemu zapewnienia jakości kształcenia. Zespół Oceniający zapoznał się m.in. z dokumentami zawierającymi rejestr istniejących procedur WSZJK do roku 2012/13 oraz zatwierdzonych w roku akademickim 2013/14, zapisanych w formie ustandaryzowanych opisów. Procedury te dotyczą (niektóre z wymienionych są grupami procedur, w zapisie podano fragment formalnego skrótu) następujących spraw:

- procesu dyplomowania (przydziału prac do jednostek, rejestru dyplomantów i tematów prac, egzaminu dyplomowego - oznaczenie PD-HM);
- aktualizacji programów studiów (PS-K-HM);
- zasad hospitacji (A-HM);
- zasad przeprowadzania badań ankietowych autoewaluacyjnych (SI);
- harmonogramów audytów wewnętrznych (O).

W spisie procedur występują ponadto działania dotyczące oznaczeń. Pominęto także procedurę ankietyzacji, która zdaniem ZO wymaga aktualizacji wobec wprowadzenia nowego trybu ankietowania respondentów.

Rektor w ZR 51 uporządkował także system badań ankietowych i wprowadził konieczność kompleksowego monitorowania procesu dydaktycznego poprzez badania ankietowe prowadzone na szczeblu Uczelni w następującym zakresie:

- jakości realizacji zajęć dydaktycznych (badania ankietowe o nazwie „Jakość realizacji zajęć dydaktycznych”);
- badania losów zawodowych absolwenta UWM w Olsztynie, w tym opinii absolwenta na temat zrealizowanych studiów (po 6 miesiącach a następnie po 3 i po 5 latach);
- badania opinii pracodawców o absolwentach UWM w Olsztynie.

W ZR 51 wymieniono szczegółowo harmonogram postępowania dla realizacji wymienionych badań ankietowych.

Z przedstawionych formalnych opisów procedur wynika, że nie stanowią one kompleksowego zestawu procedur systemu jakości i wymagają uzupełnienia. Brakuje w nim np. procedur dotyczących weryfikacji zasad oceniania, weryfikacji efektów kształcenia oraz elementów omówionych poniżej.

a) ocenę stopnia realizacji efektów kształcenia, zdefiniowanych dla prowadzonych przez jednostkę studiów,

Zespół Oceniający zapoznał się z kartami przedmiotów oraz programami studiów przygotowanymi zgodnie z KRK. Uczelnia jest w trakcie wdrażania systemu weryfikacji efektów sformułowanych zgodnie z KRK. W raporcie samooceny, jak również w czasie wizytacji nie przedstawiono narzędzi WSZJK, służących weryfikacji stopnia realizacji zakładanych efektów kształcenia. Należy sądzić, że elementy weryfikacji efektów kształcenia zawierać będzie procedura weryfikacji efektów kształcenia, która jest w trakcie opracowywania.

W systemie dotychczasowym można wyróżnić kilka najważniejszych obszarów systemu jakościowego odnoszącego się do oceny stopnia realizacji efektów kształcenia:

Obszar pierwszy zdefiniowany jest przez wewnętrzny system oceny indywidualnej studentów i słuchaczy stosowany w jednostce. Zasady oceny stosowane w UWM zostały zdefiniowane w regulaminach studiów I i II stopnia, doktoranckich i podyplomowych - są zgodne z tradycją akademicką, zaś planowane efekty kształcenia zapisano w sylabusach oraz w kartach przedmiotów. Są one także przedstawiane na pierwszych zajęciach z przedmiotów. Dobrym narzędziem w procedurze oceny stopnia realizacji efektów kształcenia jest zwykle ankietyzacja zajęć. Z analiz ankiet udostępnionych członkom ZO w trakcie wizytacji wynika jednak, że narzędzie to zostało istotnie zmienione w ostatnim czasie i w nowej formie jest w trakcie wdrażania. Zbiorczy komentarz dotyczący badań ankietowych jakości kształcenia sformułowano w punkcie 2f Raportu z wizytacji.

Obszar drugi działań Uczelni w zakresie oceny stopnia realizacji efektów kształcenia wynika z bezpośredniej weryfikacji efektów prowadzonej przez pracodawców w trakcie praktyk dydaktycznych i zawodowych. Podczas spotkań członków ZO z opiekunami praktyk zapoznano się ze szczegółowymi procedurami odbywania praktyk. Procedury te mają jednak pewne usterki i wymagają doskonalenia, co wskazano w punkcie 2.2b.

Obszar trzeci całościowej weryfikacji efektów kształcenia stanowią procedury dyplomowania. Procedury takie funkcjonują w jednostce. Prace dyplomowe podlegają ocenie promotora i recenzenta, a egzamin dyplomowy ocenia Komisja powołana przez Dziekana. Procedura dyplomowania opisana jest w Zarządzeniu Dziekana Nr 8 z dnia 15 stycznia 2013 r. Władze Wydziału monitorują wyniki egzaminów dyplomowych, a następnie wykorzystują w procesie doskonalenia kształcenia. Proces dyplomowania opisują procedury (PD-HM).

Czwarty obszar oceny stopnia realizacji efektów kształcenia stanowią informacje uzyskiwane w drodze wymiany międzynarodowej studentów i doktorantów. Wymiana taka prowadzona jest na WH. Z danych udostępnionych w trakcie wizytacji wynika, że w roku akademickim 2012/2013 liczba studentów, którzy wyjechali za granicę w ramach programu Erasmus, wyniosła 20, a studentów zagranicznych było 13. Ponadto wymiana studentów prowadzona jest w ramach innych działań, takich jak praktyki językowe. Z rozmów z przedstawicielem WZZJK wynika, że jednostka utrzymuje kontakty z uczelniami, do którymi prowadzona jest wymiana studentów i monitoruje opinie na temat wiedzy i umiejętności

swoich studentów. Trzeba jednak podkreślić, że liczba studentów uczestniczących w wymianie jest niewielka i trudno na tej podstawie wyciągać pełne wnioski co do oceny jakości kształcenia.

W ostatnim, piątym obszarze ocena stopnia realizacji efektów kształcenia ma charakter zewnętrzny. Studenci i doktoranci uczestniczą w konferencjach naukowych, na których prezentują prace, zgłaszane następnie do czasopism. Efekty kształcenia są weryfikowane poprzez udział studentów i doktorantów w projektach badawczych prowadzonych w jednostce. Spis tych projektów udostępniono w trakcie wizytacji.

W przypadku studiów doktoranckich ocena stopnia realizacji efektów kształcenia odbywa się w obszarach pierwszym (w odniesieniu do przedmiotów wydziałowych, kierunkowych i ogólnouczeniowych), czwartym i piątym, chociaż słuchacze Studium Doktoranckiego WH nie biorą udziału w badaniach prowadzonych w jednostkach zagranicznych. Ocena doktorantów w skali roku dokonywana jest także przez prowadzącego seminarium (na podstawie wyników badań), opiekuna (promotora) oraz na podstawie semestralnych sprawozdań z badań naukowych (ocenia je opiekun i kierownik studiów doktoranckich).

Weryfikacja stopnia realizacji efektów kształcenia na studiach podyplomowych odbywa się w obszarze pierwszym i trzecim oraz poprzez ocenę licznych dodatkowych form intelektualnej aktywności słuchaczy, które wymieniono w dalszej części Raportu.

Zdaniem studentów obecnych na spotkaniu z przedstawicielem ZO osiągnięte efekty kształcenia są zgodne z ofertą przedstawianą przez Wydział oraz deklarowaną sylwetką absolwenta. Sprawdzanie etapowych i końcowych efektów kształcenia jest w odczuciu studentów poprawne, przekładające się na osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia i deklarowaną sylwetką absolwenta. Także uczestnicy studiów III stopnia podczas spotkania z przedstawicielami ZO pozytywnie ocenili program i efekty kształcenia.

Konkluzje

- Wydział prowadzi działania w zakresie oceny stopnia realizacji efektów kształcenia, a niektóre z nich mają formę regularnie stosowanych procedur. Najsilniejsze narzędzia weryfikacji efektów kształcenia stanowią reguły oceny stosowane w tradycji akademickiej. W tym obszarze system jest wiarygodny i przejrzysty. ZO postuluje jednak wprowadzenie mechanizmów regularnego monitorowania stopnia realizacji efektów kształcenia we wskazanych wyżej obszarach, np. w formie regularnych przeglądów, spotkań Zespołów i przygotowania raportów syntetycznych, które oparte będą na danych pochodzących z badań ankietowych.
  - Niektóre z mechanizmów weryfikacji efektów kształcenia – w szczególności w zakresie praktyk zawodowych i współpracy międzynarodowej - wymagają udoskonalenia narzędzi dla uzyskiwania „sprzężenia zwrotnego” od studentów i pracodawców (ankietyzacja), uczestniczących w praktykach i wymianie międzynarodowej. Wnioski dotyczące weryfikacji efektów kształcenia mogą wynikać także z ankietyzacji absolwentów, w tym także z badań ankietowych absolwentów po 6 miesiącach od ukończenia studiów.
- b) udział pracodawców i innych przedstawicieli rynku pracy w określaniu i ocenie efektów kształcenia,

Można wskazać kilka form uwzględniania opinii pracodawców w określaniu i ocenie efektów kształcenia wdrożonych lub będących w trakcie wdrażania na Wydziale:

Pierwszą formą udziału pracodawców w działaniach pro jakościowych jest bezpośrednie zasięgnięcie opinii na temat programu studiów wśród pracodawców biorących udział w ciałach kolegialnych. Mechanizm ten jest w trakcie wdrażania. Wydział posiada reprezentację pracodawców w formie Rady Konsultacyjnej działającej od kilku lat przy Instytucie Dziennikarstwa i Komunikacji Społecznej. Z analizy protokołów ze spotkań wynika, że spotkania dotyczyły wielu aspektów systemu jakości, w tym formuły efektów kształcenia zgodnych z wymaganiami KRK. Rada Konsultacyjna jest ciałem kolegialnym działającym tylko przy jednym Instytucie. W zespołach systemu jakości oraz komisjach na Wydziale pracodawcy nie mają swojej reprezentacji.

Drugą, bezpośrednią formą pozyskiwania informacji na temat osiągniętych efektów są opinie i oceny formułowane przez pracodawców, u których odbywają się studenckie praktyki zawodowe lub studenckie praktyki przedmiotowo-metodyczne. Działanie to ma charakter procedury opisanej ogólnie w regulaminach organizacji praktyk i regulaminach studiów. Zarówno praktyki nauczycielskie, jak i zawodowe odbywają się zgodnie z regulaminami, przebiegają sprawnie i są dokumentowane. Potwierdzili to opiekunowie praktyk na spotkaniu z przedstawicielami ZO. Natomiast formalne procedury ewaluacji według różnych kryteriów wymienionych praktyk, w tym ankietyzacja pracodawców oraz badania ankietowe studentów uczestniczących w praktykach, są dopiero w trakcie wdrażania (w stosowanych procedurach występują elementy ewaluacji polegające m.in. na konsultacjach z pracodawcami w trakcie spotkań).

Trzecią formę udziału pracodawców w kształtowaniu efektów kształcenia stanowią pracownicy spoza Wydziału, zatrudniani na podstawie umów cywilno-prawnych, wywodzący się ze specjalistycznych na rynku pracy środowisk, związanych z prowadzonymi w jednostce kierunkami. Formułowane przez nich efekty przedmiotowe odzwierciedlają często potrzeby określonych grup zawodowych (np. na spotkaniu członków ZO z pracodawcami obecni byli m.in. reprezentanci środowisk: dziennikarskiego i nauczycielskiego).

W obszarze czwartym obserwuje się wpływ przedstawicieli rynku pracy na definiowanie i ocenę efektów kształcenia, wynikający z organizowanych spotkań władz i pracowników WH z pracodawcami. Uczelnia przedstawiła wnioski z takich spotkań w Instytucie Dziennikarstwa i Komunikacji Społecznej.

Następna forma udziału pracodawców w kształtowaniu oferty dydaktycznej jednostki związana jest z faktem, że WH współpracuje z instytucjami zewnętrznymi w realizacji projektów badawczych i kursów, w których udział biorą także studenci.

Charakter rutynowych działań wpływających pośrednio na efekty kształcenia mają także prace prowadzone przez Biuro ds. Kształcenia (BK). Biuro to dostarcza informacji o rynku pracy na podstawie jego analizy i przeprowadza badania losów absolwentów. WH nie posiada jednak regularnych procedur uwzględniania tych informacji w procesie kształcenia.

Konkluzje

- Wydział Humanistyczny pełni w otoczeniu społeczno-gospodarczym Uczelni ważną rolę. Podczas spotkania członków ZO z pracodawcami uczestnicy podkreślali m.in. współpracę Wydziału z instytucjami publicznymi (biblioteki, ośrodki doskonalenia nauczycieli,

muzea), z ważnymi ośrodkami prasowymi i telewizyjnymi (np. Gazeta Olsztyńska, w której rocznie praktyki odbywa kilkudziesięciu studentów, a także TVP – oddział lokalny i centrala warszawska), z agencjami rozwoju regionalnego etc. Uczestnicy spotkania potwierdzili, że mają wpływ na treści kształcenia, a absolwenci Wydziału prezentują dobry poziom.

- Jednocześnie w systemie jakości kształcenia Wydziału występują usterki. Wynikają one ze zbyt słabego udziału pracodawców w określaniu i ocenie efektów kształcenia (niewielka reprezentacja w ciałach kolegialnych Wydziału), braku sformalizowanych form współpracy z pracodawcami, ograniczonego zakresu działania Rady Konsultacyjnej.

c) monitorowanie losów absolwentów w celu oceny efektów kształcenia na rynku pracy,

Ustawa z dnia 18 marca 2011 r. o zmianie ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym, obowiązująca od 1 października 2011 r., wprowadziła obowiązek monitorowania ścieżek karier zawodowych absolwentów przez uczelnie wyższe. Ustawodawca określił termin realizacji badań, ale nie doprecyzował metodologii przedmiotowych badań. Koncepcja metodologiczna opracowana na potrzeby tego badania w UWM, której treść została udostępniona podczas wizytacji, odpowiada zapisom zawartym w Ustawie.

Zgodnie z Uchwałą Nr 170 Senatu UWM oraz Zarządzeniem Rektora nr 51 wprowadzono obowiązek badań ankietowych, koordynowanych przez Biuro Karier, ze wsparciem Biura Informatycznej Obsługi Studentów oraz USOS. Badania ankietowe, prowadzone na szczeblu Uczelni, mają dotyczyć losów zawodowych absolwentów UWM, w tym opinii absolwenta na temat zrealizowanych studiów (po 6 miesiącach), oraz opinii absolwentów po 3 i 5 latach od ukończenia studiów. System badań ankietowych przewiduje także zbieranie opinii pracodawców o absolwentach UWM. ZR 51 zawiera w załączniku szczegółowy i precyzyjny opis procedur, włącznie z wyznaczeniem zadań jednostek i kompetencji, badaniem losów zawodowych absolwentów oraz zbieraniem opinii pracodawców. Wynika z nich, że badania losów absolwentów będą prowadzone z wykorzystaniem systemu USOS i mają objąć absolwentów wszystkich form kształcenia i form studiów. Analiza wyników tych badań prowadzona jest przez UZZJK, WZZJK, Komisje Dydaktyczne lub Programowe. Wyniki analiz przedstawiane są w odpowiednim zakresie Senatowi, Radzie Wydziału i studentom. Podobnie badania opinii pracodawców mają być prowadzone cyklicznie, co najmniej raz na trzy lata i analizowane w podobny sposób.

Uczelnia rozpoczęła badania losów zawodowych w ramach badań pilotażowych wcześniej – badania objęły absolwentów w roku akademickim 2010/11 (po 6 miesiącach od ukończenia studiów) - wyniki tych badań były prezentowane na spotkaniu Senackiej Komisji ds. Dydaktycznych w październiku 2012 r. Druga edycja badań losów absolwentów objęła absolwentów rocznika 2011/12 (8 miesięcy po ukończeniu studiów). Badania przeprowadzono w ramach projektu EFS. W trakcie wizytacji przedstawiciele ZO zapoznali się z wynikami tych badań, a także z częścią badań, przygotowanych dla Wydziału krótko przed wizytą ZO. Absolwenci WH uzyskali niską reprezentację w badaniu (13,5 %), choć w porównaniu z innymi jednostkami Uczelni była ona wysoka. Pytania ankiety dotyczyły m.in. pracy podczas studiów, typu zatrudnienia, aktualnego zatrudnienia, możliwości założenia własnej firmy oraz planów zawodowych na przyszłość.

W trakcie wizytacji członkom ZO władze jednostki przedstawiły *Raport z badania opinii pracodawców o absolwentach UWM*. Badanie to przeprowadzono w roku

akademickim 2012/2013, a jego celem było uzyskanie opinii pracodawców na temat oczekiwań wobec absolwentów oraz ocena gotowości pracodawców do współpracy z UWM (sformułowano 11 pytań). Badanie objęło 52 pracodawców, przy czym najliczniej reprezentowani byli przedstawiciele branż: medycznej oraz ochrony zdrowia i dietetyki, a zatem raczej odległych bezpośrednio od kierunków kształcenia na WH. Ponadto raport ten ma ograniczone znaczenie dla jednostki, ponieważ nie zawiera danych specyficznych dla tego Wydziału.

Konkluzje:

Należy podkreślić, że Uniwersytet Warmińsko-Mazurski pilotażowo wdrożył już badania losów absolwentów oraz badania pracodawców i aktualnie pracuje nad doskonaleniem systemu ankietyzacji. W Zarządzeniu Rektora Nr 51 procedura ankietyzacji jest określona precyzyjnie i kompleksowo. Badania ankietowe stanowią ważne źródło wiedzy na temat jakości kształcenia, stąd narzędzia tej grupy mają duże znaczenie także w kształtowaniu profilu kształcenia. Zespół Oceniający proponuje następujące dalsze kierunki działań:

- udoskonalenie narzędzia badania losów absolwentów (widoczna mała reprezentatywność, brak oceny efektywności narzędzia);
- bardziej kompleksowe badania pracodawców (mała reprezentatywność, liczniejsza próbka pracodawców związanych z WH);

ZO zgadza się z opinią wyrażoną podczas rozmowy z autorami raportu samooceny, a także w samym dokumencie, że UWM powinien podjąć działania zmierzające do zachęcenia pracodawców do aktywniejszej współpracy z Uczelnią w zakresie oceny zarówno potrzeb rynku pracy, jak i poziomu absolwentów.

d) monitorowanie i okresowe przeglądy programów kształcenia

Zespół Oceniający stwierdził, że Wydział prowadzi bieżący przegląd opracowanych programów i planów studiów na poszczególnych kierunkach kształcenia. Na podstawie rozmów z przedstawicielami WZZJK oraz przeglądu programów kształcenia na studiach I, II, III stopnia i na studiach podyplomowych ZO stwierdził, że programy studiów są zgodne zarówno z profilem absolwenta, jak i wymaganiami KRK.

W procedurach systemu jakości, o których mowa na początku rozdziału 2, przewidziano dwie procedury, bezpośrednio dotyczące zasad monitorowania – wprowadzania zmian w programach studiów (procedura dotycząca przenoszenia zaliczeń z przedmiotu na tym samym lub innym kierunku, oraz PS-K-HM dotycząca aktualizacji planów studiów). Zgodnie z nimi za programy studiów na poszczególnych kierunkach odpowiadają Dyrektorzy Instytutów i Kierownicy Katedr. Propozycje zmian w programach przedkładają Prodziekanowi odpowiedzialnemu za prowadzenie toku studiów, który po zasięgnięciu opinii Wydziałowej Komisji ds. Kształcenia kieruje projekt uchwały do Rady Wydziału w terminie określonym przez Senacką Komisję ds. Dydaktycznych. Procedura ta znalazła także zastosowanie w uchwalaniu KRK na Wydziale. Z analizy protokołów z zebrań KZZJK wynika, że w monitorowanie programów kształcenia zaangażowane są bezpośrednio KZZJK, które mogą sygnalizować konieczność zmian w programach i planach studiów.

Zmiany w programach, tam gdzie jest to możliwe, dokonywane są każdorazowo i najczęściej na wniosek interesariuszy wewnętrznych, w tym m.in.:

- konieczność zmian zgłaszają studenci poprzez swoich przedstawicieli w Komisjach, w Radzie Wydziału lub poprzez Prodziekanów w trakcie dyżurów Prodziekanów;
- Dyrektorzy Instytutów/Katedr oprócz zmian programowych zgłaszają także potrzeby zmiany formy prowadzenia zajęć;
- potrzeby zmian mogą wynikać z potrzeby weryfikacji warunków prowadzenia zajęć.

Impuls do analizy programów kształcenia może pochodzić także od interesariuszy zewnętrznych, w tym m.in.:

- po analizie współczesnych trendów w badaniach i nauczaniu;
- na podstawie potrzeb formułowanych przez opiekunów praktyk;
- poprzez nieformalne kontakty pracowników z absolwentami;
- na podstawie uwag pracodawców, członków Rady Konsultacyjnej, albo współpracujących z Wydziałem na podstawie podpisanych umów.

W monitorowaniu programów kształcenia będą wykorzystywane wyniki ankiet ewaluacyjnych studentów, które od 2014 r. studenci wypełniają będą elektronicznie w systemie USOS (przygotowano szczegółowy harmonogram procesu ankietyzacji). Jako cenne źródło informacji w zakresie oceny programów kształcenia WH zamierza wykorzystać procedury autoewaluacji pracowników zgodnie z opisem w procedurze (SI).

Z informacji przedstawionych w czasie wizytacji wynika, że do monitorowania programów kształcenia Wydział zamierza wykorzystać również badania ankietowe absolwentów po 6 miesiącach od ukończenia studiów oraz badania ankietowe skierowane do pracodawców, zgodnie z procedurą uczelnianą.

W przypadku studiów doktoranckich za okresowe przeglądy programów na studiach doktoranckich odpowiada Kierownik Studiów Doktoranckich przy wsparciu WZZJK.

Konkluzje:

- Wydział dokonuje przeglądów oraz monitoruje programy kształcenia, ale przeglądy te nie mają charakteru rutynowych działań, w których udział biorą aktywnie wszyscy interesariusze. Zespół Oceniający uważa, że procedura regulująca te działania powinna zostać wprowadzona do rejestru procedur tworzonego na Wydziale systemu. Regularne sprawozdania z takich przeglądów powinny być dostępne w systemie informacyjnym WSZJK.
- W organach odpowiedzialnych za ten element systemu – KZZJK oraz Wydziałowej Komisji Programowej - zgodnie z informacją otrzymaną przez ZO w trakcie wizytacji, studenci nie mają swojej reprezentacji. Są więc na tym etapie pozbawieni możliwości wypowiedzania się na temat zmian wprowadzanych np. zgodnie z procedurą aktualizacji programów (PS-K-HM). ZO postuluje przegląd struktur i uwzględnienie reprezentacji studentów, doktorantów i słuchaczy w procesie monitorowania efektów kształcenia.

e) ocenę zasad oceniania studentów, doktorantów i słuchaczy oraz weryfikację efektów ich kształcenia,

W UWM zasady oceny studentów, doktorantów i słuchaczy, wymogi egzaminacyjne i zaliczeniowe, zasady przygotowywania prac dyplomowych i przeprowadzania egzaminów końcowych są sformalizowane. Respektowana jest autonomia wykładowcy w ocenie stopnia spełnienia wymagań.

Ocenianie studentów studiów stacjonarnych, doktorantów oraz słuchaczy studiów podyplomowych odbywa się zgodnie z następującymi regulaminami:

- ocenianie studentów stacjonarnych i niestacjonarnych odbywało się na podstawie *Regulaminu Studiów UWM* uchwalonego przez Senat Uczelni Uchwałą Nr 99 z dnia 30 czerwca 2006 r. Od dnia 1.10.2012 r. procedury te opisuje *Regulamin Studiów* wprowadzony Uchwałą Nr 914 Senatu z dnia 27 kwietnia 2012 r.;
- ocenianie doktorantów przebiega na podstawie *Regulaminu Studiów Doktoranckich* (Uchwała Senatu UWM Nr 915 z dnia 27 kwietnia 2012 r.);
- ocenianie słuchaczy studiów podyplomowych na podstawie *Regulaminu Studiów Podyplomowych*.

System oceny studentów polega na planowym uzyskiwaniu zaliczeń z przedmiotów obowiązkowych oraz przedmiotów do wyboru dla właściwego semestru studiów. Nauczyciel akademicki przedstawia na pierwszym spotkaniu program zajęć wraz z listą obowiązujących lektur. Przedstawia także formy oceny modułu (kolokwium, sprawdzian, referat, esej, samodzielne rozwiązanie problemu etc.) oraz zobowiązany jest do poinformowania studentów o kryteriach i zasadach zaliczenia modułu. Warunki zaliczenia poszczególnych przedmiotów podane są także w kartach przedmiotów i sylabusach.

Zasady przeprowadzania egzaminów dyplomowych zostały zapisane w procedurach systemu jakości (PD-HM). Za ocenę zgodności tematyki prac dyplomowych z kierunkiem studiów odpowiedzialny jest WZZJK.

Niektóre narzędzia służące do weryfikacji poprawności i efektywności zasad oceniania są w trakcie wdrażania. Dotyczy to zwłaszcza nowej procedury ankietyzacji studentów w zakresie jakości kształcenia. W ankietach ewaluacyjnych dotyczących jakości kształcenia występują pytania odnoszące się zarówno do prawidłowości oceniania, jak i form oraz metod przekazywanych treści, a także relacji studenta z prowadzącym oraz prawidłowości przypisania ECTS do przedmiotu. Na Wydziale prowadzona jest hospitacja zajęć. Ponadto pośrednio sposobu oceniania przedmiotów dotyczą także nowe wzory ankiet autoewaluacyjnych (procedura SI). Poprawność zasad oceniania jest też weryfikowana w drodze kontaktów nieformalnych, czyli rozmów prodziekanów ze studentami oraz w trakcie hospitacji, które przedstawiono poniżej.

Zdaniem studentów, którzy uczestniczyli w spotkaniu z przedstawicielami ZO, system oceny jest zorientowany na proces uczenia się, jest przejrzysty oraz obiektywnie formułowany. Studenci podkreślali, że prowadzący stosują przejrzyste kryteria i sprawiedliwie oceniają prace. Podobne opinie wyrażali doktoranci obecni na spotkaniu z przedstawicielami ZO.

W konkluzji należy stwierdzić, że władze Wydziału starają się weryfikować poprawność zasad oceniania studentów. Nowe lub zmodyfikowane narzędzia systemu jakości kształcenia, przeznaczone do oceny systemu oceniania, są w trakcie wdrażania. Jednak WH nie posiada

wydzielonych narzędzi systemu jakości przeznaczonych do oceny zasad oceniania i weryfikacji efektów kształcenia studentów, doktorantów i słuchaczy studiów dyplomowych.

f) ocenę jakości kadry prowadzącej i wspierającej proces kształcenia, w tym także przez studentów, doktorantów i słuchaczy, oraz realizowanej polityki kadrowej,

Na Wydziale funkcjonują procedury i zwyczaje w zakresie oceny jakości kadry i polityki kadrowej. Dobór kadry stanowiącej minimum kadrowe odbywa się na podstawie corocznych przeglądów składu kadry dokonywanych przez władze Wydziału i kierowników jednostek. Przegląd ten prowadzony jest pod kątem posiadanych tytułów i stopni naukowych w poszczególnych obszarach, dziedzinach i dyscyplinach oraz liczby i charakteru publikacji oraz wartości realizowanych przez pracowników badań naukowych. Pracownik może być przypisany do minimum kadrowego, jeśli profil naukowy jest zgodny z obszarem kształcenia, do którego należy dany kierunek. Uwzględnia się konieczność stabilizacji obciążenia dydaktycznego.

Jednostka prowadzi stabilną politykę kadrową. Zatrudnianie nowej kadry, w tym nauczycieli akademickich stanowiących minimum kadrowe, odbywa się z zachowaniem procedury konkursu opisanej szczegółowo w Uchwale Senatu Nr 785. Procedurę konkursową przeprowadza Wydziałowa Komisja Konkursowa. Za przydział obowiązków dydaktycznych poszczególnym nauczycielom akademickim odpowiadają kierownicy jednostek organizacyjnych, zachowując zwyczaje akademickie co do wymaganych stopni i tytułów osób prowadzących wykłady i prace dyplomowe. UWM ustalił także szczegółowe kryteria punktowe zatrudniania na poszczególnych stanowiskach z uwzględnieniem aspektów naukowych i organizacyjnych (Uchwała Senatu Nr 338 z dnia 29 listopada 2013 r. – na WH zasady te określa precyzyjnie wcześniejsza Uchwała Rady Wydziału Nr 92 - z dnia 15 stycznia 2013 r.).

Na Wydziale prowadzone są także regularne działania w zakresie doskonalenia procedury oceny pracowników. Do 2013 r. ocena ta miała charakter opisowy na ustalonym arkuszu uczelnianym. W chwili obecnej wdrażana jest procedura oceny pracowników zgodna z Uchwałą Senatu nr 249 z dnia 21 czerwca 2012 r. Zgodnie z nią nauczyciele akademicki oceniani są w czterostopniowej skali punktowej i w trzech rodzajach działalności. W trakcie wizytacji przedstawiono Arkusz Oceny Nauczyciela Akademickiego. W jednostce funkcjonuje Wydziałowa Komisja Oceniająca Nauczycieli Akademickich. Szczegółowo określono odpowiedzialność jednostek i osób w procesie oceny pracowników. Zdaniem ZO jest ona poprawna.

Na Uczelni wprowadzono (Zarządzenie Rektora Nr 39 z 10 kwietnia 2013 r.) regulamin oceny pracowników, którzy nie są nauczycielami akademickimi. W dokumencie tym przedstawiono szczegółowo m.in. formularze oceny oraz wzór ankiety ewaluacyjnej pracowników Dziekanatów. Ankiety oceniające pracowników Dziekanatu przeprowadzono dotychczas jeden raz, jednak władze nie potrafiły przedstawić jej wyników, ani wprowadzonych w jej efekcie zmian. Nie była także dotychczas przeprowadzana na Wydziale ocena kadry wspierającej proces kształcenia (w tym koordynatorów osób z niepełnosprawnościami, opiekunów roczników oraz praktyk).

Elementem oceny jakości kadry są także hospitacje zajęć. Formularz hospitacji ustala Uchwała Rady Wydziału z dnia 25 czerwca 2010 r. Hospitujący ocenia prowadzącego zajęcia w 11 punktach, stosując czterostopniową skalę ocen. Zgodnie z tym formularzem mają być

także oceniani doktoranci (Uchwała RW Nr 32 z dnia 19 września 2013 r., załącznik 2). Procedurę hospitacji opisano formalnie w dokumencie (A-HM). Zgodnie z jego zapisem oraz przyjętym na Wydziale harmonogramem każdy pracownik dydaktyczny lub naukowo-dydaktyczny powinien zostać poddany hospitacji co najmniej raz na cztery lata; każdy doktorant powinien zostać poddany hospitacji co najmniej raz w roku. Procedura szczegółowo określa odpowiedzialność poszczególnych osób w procesie hospitowania i przebieg procesu. Przedstawiono także formularz hospitacji, który różni się jednak od obowiązującego dotąd i ma charakter opisowy. ZO nie uzyskał informacji co do przyczyny różnic. Studenci potwierdzili na spotkaniu z przedstawicielem ZO fakt przeprowadzania na Wydziale hospitacji. Natomiast na studiach podyplomowych hospitacji dotąd nie było.

Członkowie ZO zapoznali się z przykładami planów hospitacji, przygotowanych na rok akademicki 2013/14. Sprawozdania z prac KZZJK pokazują, że rezultaty hospitacji są omawiane na zebraniach tych zespołów (przykłady przedstawiono w rozdziale 8 raportu).

Elementem procesu oceny i doboru kadry na WH jest także ankietyzacja studentów. Zgodnie z ZR 51 system badań ankietowych, prowadzonych na szczeblu Uczelni stanowi integralną część USZJK. Do roku akademickiego 2012/2013 anonimową ankietyzację - z wykorzystaniem starego formularza ankiety (Kwestionariusza Oceny Nauczyciela Akademickiego) - prowadzono papierowo zarówno na studiach I, II stopnia, jak i studiach doktoranckich. Ankieta ta zawierała 4 ogólne pytania oraz osobny punkt pozwalający na swobodną wypowiedź osoby ankietowanej. Badaniu podlegali wszyscy prowadzący w okresie 2 lub 4 lat. Zdaniem członków ZO, wobec dużej ogólności pytań ankiety, jej przydatność w ocenie pracowników była bardzo ograniczona. Należy jednak podkreślić, że wyniki ankiet były analizowane na wszystkich poziomach studiów.

W konsekwencji ZR 51, system ankietyzacji Uczelni i Wydziału w 2013 r. uległ całościowej zmianie. Ponieważ w dokumencie tym określono obszary procesu dydaktycznego objętego badaniami, przedstawiono nowe wzory ankiet, znacznie różne od poprzednich oraz szczegółowo opisano procedury ankietyzacji. W roku akademickim 2013/2014 Wydział zamierza wdrożyć nową ankietę elektroniczną (system USOS) według nowego kwestionariusza ankiety „Jakość realizacji zajęć dydaktycznych”. Badaniom podlegać będą wszyscy dydaktycy prowadzący zajęcia w danym semestrze. Opracowano szczegółowy harmonogram badań ankietowych oraz wzory ankiet dla studentów I, II stopnia oraz doktorantów. Sprawy badań ankietowych omówiono na spotkaniach KZZJK oraz WZZJK (informację o sprawozdaniach przedstawiono w rozdziale 8 Raportu).

Członkowie ZO przeanalizowali wzory ankiet studenckich dla studiów I, II i III stopnia, a następnie z zadowoleniem stwierdzili, że daje ona pełniejszy obraz oceny pracowników biorących udział w kształceniu. Należy jednocześnie dodać, że studenci obecni na spotkaniu z przedstawicielami ZO wyrazili obawy co do nowej formy ankiet i braku zapewnienia jej anonimowości (obowiązek osobistego logowania się do systemu i oceniania prowadzących z indywidualnych kont). Poważną wadą wskazywaną przez studentów jest także brak informacji na temat wyników ankiet.

Z kolei doktoranci obecni na spotkaniu z przedstawicielami ZO stwierdzili, że biorą udział w procesie ankietyzacji, pozytywnie oceniają to narzędzie i znają wyniki ankietyzacji. Kierownik Studiów Doktoranckich wskazał, że niewielka liczba doktorantów wypełnia ankietę (około połowy uprawnionych). Doktoranci, podobnie jak studenci stopnia I i II, nie oceniają pracy administracji i pracowników naukowo – technicznych.

Konkluzje:

- Na WH funkcjonuje procedura oceny i doboru kadry w procesie kształcenia. Działania są dokumentowane. Władze są w trakcie wdrażania punktowych wytycznych w zakresie awansów kadrowych. W trakcie wdrażania są też znowelizowane procedury hospitacji i ankietyzacji zajęć. Cenną inicjatywą będzie wdrożenie procedur autoewaluacji.
- W obecnej chwili ocena znaczenia i efektywności znowelizowanych ważnych narzędzi systemu jakości, takich jak badania ankietowe, hospitacje, procedura samooceny pracowników w ocenie jakości i doborze kadry, jest trudna. Dotychczasowe badania ankietowe studentów miały ograniczone znaczenie wobec małej szczegółowości ankiet. ZO postuluje położenie nacisku na włączenie wyników hospitacji i ankietyzacji jakościowej zajęć do procesu oceny pracowników, upowszechnienie wyników ankietyzacji (w ograniczonym zakresie) wśród studentów i słuchaczy, wreszcie na doskonalenie systemu badań ankietowych z uwzględnieniem specyfiki Wydziału (ankieta badania jakości ma charakter ogólnouczelniany). Rekomenduje się także przeprowadzenie kampanii informacyjnej, uświadamiającej studentów o anonimowości procesu przeprowadzania badania, w tym analizy wyników ankiet, aby ich obawy o konsekwencje nie przełożyły się na zawyżenie oceny zarówno prowadzących, jak i ich zajęć.

g) ocenę poziomu naukowego jednostki,

Badania naukowe, realizowane na Wydziale, są spójne z systemem kształcenia. Obejmują one kluczowe obszary dla współczesnej humanistyki. Poziom badań naukowych prowadzonych przez jednostkę jest dobry. W ostatniej kompleksowej ocenie jednostek naukowych (parametryzacji) Wydziałowi przyznano kategorię B. Wydział posiada uprawnienia do nadawania stopnia doktora w 4 dyscyplinach i doktora habilitowanego w 2. Dyscypliny te pokrywają się z prowadzonymi kierunkami kształcenia. Także dane szczegółowe zamieszczone w załącznikach A i B raportu samooceny, dotyczące współpracy międzynarodowej, liczby publikowanych prac w czasopiśmie, monografiach i materiałach konferencyjnych, uczestnictwa w projektach naukowo-badawczych, zwłaszcza krajowych, wreszcie relacji z otoczeniem dowodzą, że wydział posiada dobrą kadrę naukową i pewien potencjał badawczy.

WH prowadzi działania w zakresie weryfikacji poziomu naukowego zarówno poszczególnych jednostek, jak i pracowników. Dokonywana jest coroczna weryfikacja postępów naukowych każdego pracownika i danej jednostki na podstawie kryteriów oceny parametrycznej. Czynnikiem podnoszenia poziomu naukowego jednostki są zmiany w trybie oceny nauczycieli akademickich, wprowadzone Uchwałą Senatu Nr 249 oraz wytyczne do opiniowania działalności pracownika w obszarze naukowym. Wydział stosuje procedurę odbioru tematów badawczych (prace statutowe), zgodnie z którą pracownicy są zobowiązani prezentować wyniki prac na seminariach, a stopień wykonania zobowiązań określany jest komisyjnie z udziałem Prodziekana ds. Nauki. Wydział opracował system i kryteria przyznawania środków na badania naukowe na podstawie oceny dorobku naukowego. Dziekan Wydziału decyzją nr 31/2012/2013 z dnia 31 sierpnia 2013 r. określił zasady podziału środków na badania naukowe.

Konkluzja:

Biorąc pod uwagę osiągnięcia naukowe pracowników WH, ich zgodność z prowadzonym kształceniem, obowiązujące procedury i zwyczaje, Zespół Oceniający uważa, że czynniki weryfikujące poziom naukowy jednostki działają dobrze.

h) ocenę zasobów materialnych, w tym infrastrukturę dydaktyczną i naukową, a także środki wsparcia dla studentów,

Na podstawie wizytacji bazy lokalowej jednostki należy podkreślić, że infrastruktura dydaktyczna oraz naukowa Wydziału Humanistycznego jest bardzo dobra. Wydział posiada nowoczesne sale wykładowe i ćwiczeniowe, dobrze wyposażone laboratoria, co – w opinii członków ZO - w pełni odpowiada potrzebom dydaktycznym w kształceniu na wszystkich poziomach kształcenia.

Regularne działania wspierające proces kształcenia prowadzone są na WH z różną intensywnością w kilku obszarach.

Obszar pierwszy dotyczy monitorowania i przeglądu stanu bazy dydaktycznej i naukowej. Uchwała Senatu Nr 170 wymienia obowiązek oceny infrastruktury dydaktyczno-badawczej. Elementy przeglądów infrastruktury występują jednak w formie tradycyjnej, tzn. władze Wydziału reagują na sygnały o brakach w infrastrukturze (informację na ten temat zawiera m.in. sprawozdanie Dziekana z działalności w roku akademickim 2012/2013). Informację na temat stanu infrastruktury badawczej i dydaktycznej Wydział uzyska także z badań ankietowych absolwentów po 6 miesiącach. Wzór ankiety zawiera pytanie o stan infrastruktury z podziałem na 4 różne kategorie. Natomiast w nowych wzorach ankiet ewaluacyjnych wypełnianych przez studentów, jak też w formularzach hospitacji infrastruktura dydaktyczno-badawcza nie jest bezpośrednio oceniana ani przez studentów, doktorantów i słuchaczy, ani przez osoby hospitujące. Także na spotkaniu z przedstawicielami ZO studenci stwierdzili, że nie biorą bezpośrednio udziału w ocenie stanu infrastruktury dydaktycznej i badawczej. Podczas wizytacji władze Wydziału nie przedstawiły procedury oceny stanu infrastruktury dydaktyczno-badawczej. Wydział nie posiada także sformalizowanych mechanizmów pozwalających na dokonywanie oceny zasobów materialnych przez studentów i doktorantów (swoje uwagi mogą zgłaszać bezpośrednio do Kierownika Studiów Doktoranckich).

Obszar drugi dotyczy regularnego wspierania studentów w procesie kształcenia. Na Wydziale powołuje się spośród nauczycieli akademickich i na cały okres studiów opiekuna roku. Opiekun utrzymuje stały kontakt ze studentami i pomaga im w rozwiązywaniu bieżących problemów dydaktycznych i organizacyjnych. Pomocą służą także opiekunowie praktyk, Wydziałowy Koordynator programu Erasmus oraz Pełnomocnik Dziekana ds. Osób Niepełnosprawnych. W zwyczaju akademickim są także regularne konsultacje studentów z pracownikami w ustalonych godzinach (co najmniej dwa razy w tygodniu i niekiedy drogą elektroniczną). Na Wydziale dopuszcza się możliwość studiów według indywidualnego planu pod nadzorem i z pomocą opiekuna naukowego.

W obszarze trzecim jednostka prowadzi regularne działania w zakresie wspierania działalności naukowej studentów wszystkich rodzajów studiów. WH sformułował i opracował procedury prowadzenia prac dyplomowych (PD-HM), w tym szczegółowo opisano przebieg

procesu dyplomowania (była już o tym mowa wcześniej). Opieka naukowa polega także na wspieraniu działalności kół naukowych, współuczestniczeniu i współorganizowaniu konferencji naukowych oraz seminariów, włączaniu studentów i doktorantów w realizowanie grantów badawczych oraz do współredagowania prac naukowych. System opieki naukowej jest wspierany przez Rektora, który nagradza najlepszych studentów i doktorantów, a także przyznaje stypendia. Niektóre formy wsparcia dotyczą doktorantów i wynikają ze specyfiki tych studiów. Doktoranci, oprócz opieki promotorów, funkcjonują jako młodzi badacze i realizują praktyki zawodowe na studiach I i II stopnia. Współuczestniczą także w udokumentowany sposób w realizacji tematów badawczych i projektów, biorą udział w konferencjach. Temat ten jest szerzej omówiony w punkcie 5 Raportu.

Obszar czwarty obejmuje pomoc materialną, na którą składają się stypendia socjalne, stypendia specjalnego dla osób niepełnosprawnych i zapomogi. Dotyczy to także stypendiów Rektora dla najlepszych studentów. Regulaminy przyznawania stypendiów są sformułowane czytelnie i dostępne na stronach internetowych. Szczegółowo systemy wsparcia naukowego, dydaktycznego i materialnego zostały omówione w raporcie samooceny (ss. 21, 48).

Konkluzja:

- Infrastruktura badawczo-naukowa WH jest na bardzo dobrym poziomie. Wydział nie posiada jednak ani mechanizmów, ani procedur odnoszących się do oceny infrastruktury. Funkcjonują natomiast mechanizmy, określone w regulaminach, udzielania wsparcia dydaktycznego i pomocy materialnej. Ze względu na to że USZJK jest w trakcie całościowej modernizacji Zespół Oceniający postuluje przegląd dokonywanych działań i narzędzi pod kątem powyższych kryteriów, a szczególnie z uwzględnieniem opinii studentów i doktorantów na temat infrastruktury.
- Dzięki inicjatywie organów wydziałowych i Samorządu Studenckiego corocznie przeprowadzany jest konkurs na najlepszy Dziekanat Uczelni. Niestety, część studentów obecnych na spotkaniu z przedstawicielem ZO nie знаła tej inicjatywy. A przecież, działanie tego rodzaju może być przydatnym narzędziem systemowym oraz dobrą praktyką. Ważne, aby było nie tylko przeprowadzane cyklicznie, z dokładnie określonymi kryteriami, ale też szeroko promowane wśród studentów. Proponujemy sformalizować tę praktykę.

i) funkcjonowanie systemu informacyjnego, tj. sposobu gromadzenia, analizowania i wykorzystywania stosownych informacji w zapewnieniu jakości kształcenia,

System zapewnienia jakości kształcenia dokumentowany jest w sposób mocno rozproszony. Procedura ankietyzacji dotąd obsługiwana była papierowo. W systemie aktualnie wdrażanym ma przebiegać ze wsparciem systemu USOS. Informacje dotyczące systemów oceniania i programów studiów dostępne są na serwerach internetowych Wydziału i Uczelni. Informacje dotyczące Biura ds. Kształcenia dostępne są na stronie uczelnianej. Informacje dotyczące przebiegu kształcenia (zaliczenia, grupy, plany studiów etc.) dostępne są w systemie USOS, który znajduje się w fazie intensywnej rozbudowy.

Należy podkreślić, że Wydział rozpoczął budowę własnej strony dotyczącej jakości kształcenia, na którą wprowadza się stopniowo nowe informacje. Niektóre informacje dotyczące jakości kształcenia umieszczane są na „podstronach” Instytutów i Katedr.

W konkluzji trzeba zauważyć, że Wydział i UWM nie posiadają jednolitego systemu informacyjnego dotyczącego jakości kształcenia, gdzie łatwo byłoby znaleźć całość informacji dotyczących tej kwestii. ZO zachęca władze WH do przygotowania podsystemu rejestrowania informacji dotyczących procesu kształcenia i jego jakości. Wydaje się, że system taki może okazać się niezbędny w przypadku postępującego procesu formalizowania procedur systemu zapewnienia jakości, wdrażania owych procedur oraz oceny skuteczności systemu.

j) publiczny dostęp do aktualnych i obiektywnie przedstawionych informacji o programach studiów, zakładanych efektach kształcenia, organizacji i procedurach toku studiów,

Zarówno na Wydziale, jak i w Uczelni funkcjonuje system przekazywania informacji, typowy dla środowiska akademickiego, w następujących formach:

- informacje bieżące dostępne są w wersji papierowej na tablicach informacyjnych Wydziału lub poszczególnych Instytutów i Katedr (sylabusy przedmiotów, programy studiów podyplomowych, godziny konsultacji, informacje o zmianach etc.);
- informacje o programach studiów, efektach kształcenia, organizacji i procedurach toku studiów znajdują się na stronach internetowych Wydziału (w tym na stronach Instytutów i Katedr) oraz Uczelni;
- niektóre informacje dotyczące bieżącego procesu dydaktycznego dostępne są w systemie USOS;
- szczegółowe informacje dotyczące przebiegu procesu dydaktycznego studenci uzyskują także u nauczycieli akademickich prowadzących zajęcia oraz korespondencyjnie z wykorzystaniem Internetu;
- informacje ogólnouniwersyteckie dostępne są na ogólnych stronach internetowych UWM.

Z informacji uzyskanych na spotkaniach z zespołami i pracownikami wynika, że powyższe strony są aktualizowane regularnie. Odpowiadają za to zwykle osoby zarządzające jednostkami, których te strony dotyczą. Studenci i doktoranci oceniają jako dobry dostęp do informacji na temat studiów (organizacji i toku studiów, programów kształcenia).

W konkluzji należy zauważyć, że system informacyjny Wydziału jest rozproszony i brakuje w nim formalnej procedury USZJK i WSZJK, określającej dostęp do informacji, aktualizowania informacji oraz badającej dostępność informacji dla studentów i doktorantów. Problemem jest niedoinformowanie studentów w zakresie działań podejmowanych na rzecz zapewnienia jakości kształcenia na Wydziale, czyli świadomości istnienia procedur, celu działania, wpływu studentów na jakość kształcenia etc. Studenci nie mają możliwości wypowiedzenia się w zakresie dostępności zakładanych efektów kształcenia (poza członkami komisji kierunkowych i Rady Wydziału) oraz toku studiów.

Zespół Oceniający podkreśla jednak z całą mocą, że Wydział i władze Uczelni dostrzegły konieczność budowy koherentnego systemu informacji. Świadczą o tym przede wszystkim działania w kierunku rozbudowy USOS jako kompleksowego systemu zarządzania tokiem studiów, zawierającym informacje dotyczące programu studiów, ankietyzacji zajęć etc.

Zbiór przepisów i procedur, które regulują podstawowe kwestie związane z zapobieganiem i reagowaniem na zjawiska patologiczne w toku realizacji programu kształcenia znajduje się w m.in. w Regulaminie Studiów oraz Statucie UWM. Dokumenty te regulują zasady postępowania oraz prawa i obowiązki społeczności Wydziału wynikające z przepisów prawa oraz wewnętrznych postanowień związanych z realizacją strategii zarówno Uczelni, jak i Wydziału.

Wydział posiada wdrożone procedury zapobiegania patologiom związanym z nieprzebraniem praw autorskich (plagiatom). Wszystkie prace dyplomowe i doktorskie poddawane są weryfikacji w systemie antyplagiatowym. Jednostka przygotowała formalne procedury opisujące szczegółowo proces dyplomowania. Samodzielność prac dyplomowych weryfikowana jest zgodnie z Zarządzeniem Nr 25/2012 Rektora UWM w Olsztynie z dnia 19 kwietnia 2012 r., a samodzielność prac doktorskich - zgodnie z Zarządzeniem Nr 74/2012 Rektora UWM w Olsztynie z dnia 31 sierpnia 2012 r. w sprawie procedury antyplagiatowej do weryfikacji samodzielności rozpraw doktorskich. Oba akty prawne określają szczegółowo postępowanie związane z zapobieganiem plagiatom. Jeżeli z oceny wynika, że praca dyplomowa jest plagiatem, nie jest ona przedstawiona do dalszego etapu procedury dyplomowania, a wobec autora, na wniosek opiekuna pracy dyplomowej, zostaje wszczęte postępowanie wyjaśniające, a następnie postępowanie dyscyplinarne wynikające z przepisów ustawowych. Podobny przebieg ma weryfikacja prac doktorskich. Wydział przedstawił raport z badania tzw. współczynników podobieństwa dla prac dyplomowych na WH w roku akademickim 2012/2013. Wartości krytyczne współczynników osiągnęła jedna z prac dyplomowych.

W odniesieniu do innych zjawisk patologicznych to studenci mają możliwość rozstrzygnięcia konfliktów lub też informowania o zjawiskach patologicznych poprzez kontakt z Samorządem, z opiekunem roku, z Dyrektorami Instytutów/Katedr lub bezpośrednio z Dziekanem. Doktoranci zgłaszają takie sytuacje w pierwszej kolejności do Kierownika Studiów Doktoranckich, w następnej do Dziekana, wreszcie do Rektora. Sytuacje konfliktowe pojawiające się pomiędzy doktorantami rozwiązuje Sad Koleżeński Samorządu Doktorantów.

Uczelnia posiada Komisję Dyscyplinarną ds. Nauczycieli Akademickich (Uchwała Senatu Nr 68 z dnia 26 października 2012 r.) oraz Komisję Dyscyplinarną ds. Studentów i Komisję Dyscyplinarną ds. Doktorantów oraz odpowiednie Komisje Odwoławcze (Powołane Decyzjami Rektora Nr 65/2012 z dnia 2 grudnia 2013 r. oraz Decyzją Nr 67/2012 z dnia 9 listopada 2012 r. odpowiednio). W skład tych Komisji wchodzi przedstawiciele nauczycieli akademickich oraz studentów lub doktorantów.

W ocenie studentów i doktorantów ścieżka postępowania w przypadku wystąpienia sytuacji konfliktowych nie jest sformalizowana, ale przynosi pozytywne efekty w postaci eliminowania występujących zjawisk patologicznych. W trakcie rozmów z przedstawicielem ZO studenci sformułowali postulat stworzenia możliwości anonimowego informowania władz o nieprawidłowościach, co jednak pozostaje pomysłem kontrowersyjnym.

Ocena kompleksowości systemu

WSZJK istnieje zarówno na Uczelni, jak i na Wydziale od kilku lat. W ostatnich dwóch latach został on zasadniczo znowelizowany i jest udoskonalany. Wiele mechanizmów i narzędzi uzyskało charakter całościowy, gdyż objęto nimi wszystkie rodzaje kształcenia, występujące na Wydziale. Podjęto także wysiłek, aby objąć nimi większość obszarów

mających wpływ na jakość kształcenia. Nie jest to jednak system w pełni kompleksowy. Wynika to z faktu, że niektóre z ważnych, znowelizowanych narzędzi i mechanizmów systemu, jak np. proces ankietyzacji, znajdują się w fazie wdrażania, ale podkreślmy – jest to faza końcowa.

Zauważalny, ale jeszcze słabo, jest wpływ interesariuszy zewnętrznych na proces weryfikacji efektów kształcenia oraz monitorowanie programów kształcenia. Spowodowane jest to min. brakiem ich obecności w ciałach kolegialnych odpowiedzialnych bezpośrednio za monitorowanie tego procesu.

Najpełniej w chwili obecnej interesariusze zewnętrzni wypowiadają się na temat weryfikacji efektów kształcenia w odniesieniu do przebiegu i realizacji praktyk nauczycielskich i zawodowych, odbywanych w ich placówkach oraz w ramach wolontariatu (opinia w Dziennikach Praktyk). Po analizie zawartych tam ocen można stwierdzić, iż tylko w nielicznych przypadkach pracodawcy ograniczają się do przedstawienia ustandaryzowanej formuły zawartej w ocenie. W przygotowaniu są ankiety dotyczące ujednoczonej oceny praktyk ze strony pracodawców i studentów. Pośrednio, za sprawą kierowników praktyk, opinie interesariuszy zewnętrznych są prezentowane na szczepku kierunku, a potem Wydziału. Z inicjatywy Rady Konsultacyjnej przy Instytucie Dziennikarstwa i Komunikacji Społecznej wprowadzono zmiany w programie praktyk i ich ocenie od roku akademickiego 2013/2014 (por. Protokoły z posiedzeń RK z dnia 01.03.2013 i 24.04.2013). Zmiany te dotyczą modyfikacji programu praktyk oraz obowiązku ich wprowadzenia na I i II stopniu. Jedną z wielu form potwierdzających nieformalną weryfikację efektów kształcenia jest podpisywanie stałych umów ze studentami na wyjazdy studyjne i staże.

Należałoby rozbudować system zasięgnięcia opinii studentów i doktorantów w zakresie oceny czynników mających wpływ na jakość kształcenia, m. in. możliwości oceny bazy dydaktycznej, systematycznych ocen pracowników administracji.

Wydział przygotował sformalizowane procedury systemu jakości, ale wymagają one uzupełnień. Odczuwalny jest brak kompleksowego systemu gromadzenia i przetwarzania informacji, co w bezpośredniej konsekwencji powoduje, że studenci mają małą wiedzę na temat systemu jakości oraz na temat wyników jego działania (w tym ankietyzacji). Działania naprawcze i korygujące system są słabo udokumentowane i jeszcze niedostrzegane przez studentów.

3) jednostka dokonuje systematycznej oceny efektywności wewnętrznego systemu zapewniania jakości, a jej wyniki wykorzystuje do doskonalenia polityki zapewniania jakości i budowy kultury jakości kształcenia.

Uchwała Senatu Nr 355 w sprawie wprowadzenia Wewnętrznego Systemu Zapewniania Jakości Kształcenia nałożyła na organy uczelni obowiązek dokonywania przeglądów USZJK nie rzadziej niż dwukrotnie w okresie kadencji organów UWM. Przed formalnym wdrożeniem obecnego systemu Uczelnia stosowała procedury oceny jakości, które nie były sformalizowane. Pewne takie właśnie narzędzia nieformalne do dziś uzupełniają działanie systemu, stanowiąc przykład dobrej praktyki akademickiej.

Zgodnie z informacją umieszczoną w raporcie samooceny przegląd najważniejszych aktów prawnych w tej sprawie został dokonany przez UZZJK powołany Zarządzeniem Rektora Nr 91/2012. Na tej podstawie przygotowano projekty nowych dokumentów dotyczących systemu jakości i obecnie są one w fazie konsultacji lub wdrażania. Kwestie doskonalenia

USZJK zostały także zapisane w Uchwałach Senatu nr 170 z dnia 12 marca 2013 r. oraz Nr 55 z dnia 26 października 2012 r. Akty prawne modyfikujące system do obecnego stanu stanowią zatem fragment działań Uczelni, których celem jest zwiększenie skuteczności systemu oraz jego doskonalenie.

W efekcie wprowadzonych zmian, przy obecnym stanie wdrożenia USZJK – zdaniem członków ZO - istnieją uregulowania, umożliwiające funkcjonowanie i rozwój systemu jakości, a także jego doskonalenie w przyszłości.

Należy wszakże podkreślić, że w wyniku wprowadzonych ostatnio zmian (formalnie głównie w 2013 r.), niektóre z nowych lub znowelizowanych mechanizmów, procedur i narzędzi USZJK znajdują się w trakcie wdrażania, zarówno na Uczelni, jak i na Wydziale. Dotyczy to np. nowych formularzy ankiet w zakresie jakości kształcenia oraz ankietyzacji elektronicznej. Należy zatem zintensyfikować działania w zakresie ankietyzacji absolwentów i pracodawców według opracowanych ankiet oraz wprowadzić procedury autoewaluacji na Wydziale.

Pełna ocena skuteczności mechanizmów USZJK, jak też ocena samego systemu będzie możliwa na dalszym etapie wdrażania. Warto byłoby wypracować metodykę monitorowania i analizy efektów działania systemu oraz wprowadzania w razie potrzeby działań naprawczych. Z analizy aktów prawnych, rozmów z członkami zespołów jakościowych na Wydziale, a także analizy sprawozdań i dokumentów wynika, że władze Uczelni i Wydziału mają pełną świadomość konieczności działań zarówno w zakresie oceny efektywności systemu, jak i jego doskonalenia. Dowodem na to jest np. udostępniony w trakcie wizytacji projekt Zarządzenia Rektora w sprawie „Karty samooceny podstawowej, międzywydziałowej lub ogólnouczelnianej jednostki organizacyjnej Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w obszarze dydaktyki”. Członkowie ZO zapoznali się także z harmonogramami audytów wewnętrznych WH (formularz ogólnouczelniany) w ostatnich trzech latach.

Konkluzje:

Członkowie ZO dostrzegają działania i zamierzenia władz Uczelni i Wydziału oraz członków organów odpowiedzialnych za jakość kształcenia odnoszące się do wdrożenia mechanizmów oceny skuteczności UZJK. Znowelizowane narzędzia systemu jakości lub przygotowane nowe, będące w końcowej fazie wdrożenia, wymagają udoskonalenia metodyki badań skuteczności systemu i jej wdrożenia.

Wydział posiada kierunki akredytowane, wymienione w raporcie samooceny na s. 1. Kierunki te uzyskały oceny pozytywne Uchwałami PKA w latach: 2008 (1), 2009 (1), 2010 (1) oraz w 2011 (2) Zespół oceniający zapoznał się z uwagami sformułowanymi w raportach z wizytacji przeprowadzonych na kierunku Dziennikarstwo i Komunikacja Społeczna oraz na kierunku Historia w 2011 r. W przypadku kierunku DiKS Wydział uzyskał ocenę „częściowo” w części dotyczącej poziomu umiędzynarodowienia. Ponadto w raporcie sformułowano opinię o braku specjalności na tym kierunku. W przypadku kierunku Historia uchybienia dostrzeżone przez ZO dotyczyły uszczegółowienia sylwetki absolwenta oraz postulowały wzbogacenie oferty kształcenia.

Zespół Oceniający zapoznał się z odpowiedziami Wydziału na uwagi zgłoszone w raportach. W świetle działań prowadzonych na WH po okresie wymienionych wizytacji oraz biorąc pod uwagę zmiany dokonane w systemie jakości kształcenia Uczelni w ostatnim czasie, ZO uważa,

że władze jednostki usunęły uchybienia szczegółowe oraz są w trakcie wdrażania zmian. Ich efektem będzie zwiększenie zasięgu działalności Uczelni, w tym jej większe umiędzynarodowienie.

Załącznik nr 4 Funkcjonowanie wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia

KRYTERIUM 2 SPEŁNIONE W PEŁNI

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia *kryteriów szczegółowych*

1) Struktura USZJK i WSZJK jest złożona, ale odpowiada funkcjonalnie strukturze Wydziału Humanistycznego i z tego punktu widzenia jest przejrzysta, a także zapewnia realizację zadań postawionych przed systemem. Wydział współpracuje z pracodawcami w osiąganiu celów związanych z kształceniem. Współpraca ta wymaga jednak wzmocnienia. ZO postuluje włączenie reprezentantów nieobecnych grup interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych do organów WSZJK oraz rozszerzenie zakresu działania Rady Konsultacyjnej na pozostałe kierunki kształcenia.

2) Na Uczelni i Wydziale Wewnętrzny System Zapewnienia Jakości Kształcenia działa od kilku lat. W latach 2012 i 2013 system jakości kształcenia zarówno Uczelni, jak i Wydziału znacząco znowelizowano, wprowadzając doń nowe elementy i narzędzia. Nowy system zdefiniowano całościowo, część z procedur i narzędzi określono na nowo, a niektóre zasadniczo zmieniono. Większość z nich znajduje się w trakcie zaawansowanego wdrożenia. W starym systemie Uczelnia stosowała procedury oceny jakości, które nie były sformalizowane i niektóre nieformalne narzędzia do dziś uzupełniają działanie systemu, stanowiąc przykład dobrej praktyki akademickiej.

Wdrażany system zapewnienia jakości nie jest jeszcze kompleksowy, wymaga dostosowania oraz częściowego rozszerzenia na studia doktoranckie i podyplomowe. Wymaga także uzupełnienia o mechanizmy i procedury wskazane w punkcie 2 tego kryterium.

3) Wydział prowadzi również niektóre działania w zakresie oceny efektywności i doskonalenia WSZJK. Nie mają one jednak charakteru wdrożonych, regularnych mechanizmów i procedur tej oceny. ZO postuluje przegląd systemu z punktu widzenia obecności mechanizmów i procedur oceny jego efektywności. Rekomenduje opracowanie metodyki, wprowadzenie procedur oceny tej efektywności i uzupełnienie systemu o regularne działania doskonalące.

3. Spójność stosowanego w jednostce opisu celów i efektów kształcenia na oferowanych studiach doktoranckich i podyplomowych oraz sprawność i wiarygodność systemu weryfikującego i potwierdzającego ich osiągnięcie.

- 1) *Jednostka w wyniku kształcenia na studiach doktoranckich zapewnia uzyskanie efektów kształcenia właściwych dla obszaru badawczego, którego dotyczą oraz umożliwi uzyskanie stopnia naukowego doktora,*

Wydział Humanistyczny UWM posiada uprawnienia do nadawania stopni naukowych doktora oraz doktora habilitowanego nauk humanistycznych w dyscyplinie historia oraz językoznawstwo, a także do nadawania stopnia naukowego doktora nauk humanistycznych w dyscyplinie literaturoznawstwo oraz filozofia.

Zasady związane z kształceniem na studiach doktoranckich określa Regulamin Studiów Doktoranckich (*Uchwała Nr 51 Senatu z dn. 24.02.2006 r., z późn. zm.*) oraz *Uchwała Nr 786 Senatu z dn. 25.11.2011 r. w sprawie ustalenia wytycznych dla rad podstawowych jednostek organizacyjnych dotyczących uchwalania planów studiów i programów kształcenia studiów wyższych, planów i programów studiów doktoranckich, planów i programów studiów podyplomowych oraz kursów dokształcających*, a także *Uchwały Rady WH z dn. 19.09.2013 r.: Nr 32 w sprawie: uchwalenia zasad badania jakości kształcenia na studiach doktoranckich III stopnia, Nr 33 w sprawie: uchwalenia efektów kształcenia na studiach doktoranckich III stopnia.*

Dokumenty związane z uruchomieniem studiów doktoranckich na WH: Zarządzenia Rektora: *nr 1 z dn. 2.01.2006 r. w sprawie: utworzenia stacjonarnych studiów doktoranckich na WH w dyscyplinach: historia, językoznawstwo, literaturoznawstwo* oraz *nr 20 z dn. 20.06.2008 r. w sprawie: utworzenia stacjonarnych studiów doktoranckich na WH w dziedzinie nauk humanistycznych w dyscyplinie filozofia*, a także *Uchwała Nr 112 Rady WH z dn. 20.05.2008 r. w sprawie: utworzenia studiów doktoranckich.*

Zasady związane z kształceniem na studiach podyplomowych określa Regulamin Studiów Podyplomowych (*Uchwała Nr 80 Senatu z dn. 25.05.2006 r., z późn. zm.*) oraz *ww. Uchwała Nr 786 Senatu z dn. 25.11.2011 r.*, a także *Uchwała Nr 167 Rady WH z dn. 14.05.2013 r. w sprawie: przyjęcia planów i programów studiów oraz określenia efektów kształcenia dla studiów podyplomowych prowadzonych przez WH.*

Dokumenty związane z uruchomieniem studiów podyplomowych na WH: *Zgoda Prorektora ds. Kształcenia z dn. 16.05.2013 r. na uruchomienie od roku akad. 2013/2014 XVII edycji 3-semestralnego Studium Podyplomowego Bibliotekoznawstwa i Informatyki*; *Zgoda Prorektora ds. Rozwoju kształcenia z dn. 27.09.2013 r. na uruchomienie od roku akad. 2013/2014 Studiów Podyplomowych Historii.*

Wydział Humanistyczny prowadzi studia doktoranckie w zakresie literaturoznawstwa, językoznawstwa, historii i filozofii. Program tych studiów został przyjęty Uchwałą Nr 171 Rady Wydziału Humanistycznego z 17 czerwca 2013 r. i obowiązuje od roku akademickiego 2013/2014. Program studiów doktoranckich jest właściwie skonstruowany i umożliwia słuchaczom osiągnięcie założonych efektów kształcenia, właściwych dla obszaru badawczego wyodrębnionych dyscyplin humanistyki. W programie znajduje się blok „Treści kształcenia ogólnego” wspólny dla wszystkich czterech dyscyplin oraz blok „Treści podstawowe i kierunkowe”. Blok „Treści kształcenia ogólnego”, obejmujący m.in. takie przedmioty, jak

Filozofia, Historia/Socjologia/Nauki o polityce (jeden do wyboru) , Ekonomia, Psychologia, Pedagogika, Statystyka, Przedsiębiorczość, Emisja głosu, Redakcja tekstu, pogłębia ogólnohumanistyczną wiedzę doktorantów oraz ich umiejętności funkcjonowania w społecznej i ekonomicznej rzeczywistości. Blok „Treści podstawowe i kierunkowe” obejmuje przedmioty adresowane do poszczególnych specjalności, umożliwiające osiągnięcie zaawansowanej wiedzy w obszarze prowadzonych przez doktorantów badań.

W programie studium doktoranckiego WH znalazły się też – wskazane w Rozporządzeniu Ministra NiSW z 1 września 2011 r. - przedmioty umożliwiające osiągnięcie efektów kształcenia w zakresie umiejętności związanych z metodyką i metodologią prowadzonych badań (W bloku „Treści kształcenia ogólnego” – „Metodologia nauk”, w bloku „Treści podstawowe i kierunkowe” – „Metody badań naukowych) oraz w zakresie kompetencji społecznych dotyczących działalności badawczej i społecznej roli uczonego („Etyka w nauce”, „Prawo własności intelektualnej”). Oferta właściwie dobranych zajęć fakultatywnych obejmuje: język obcy nowożytny (60 godzin, 4 ECTS), jeden z trzech przedmiotów zaproponowanych przez jednostkę (Historia/Socjologia/Nauki o polityce, 30 godzin, 2 ECTS), 30 godzin (2 ECTS) z oferty wydziałowej oraz przedmiot „Nowoczesne metody i techniki prowadzenia zajęć dydaktycznych” (45 godzin, 12 ECTS), w ramach którego słuchacze studium doktoranckiego przygotowują się do wykonywania zawodu nauczyciela akademickiego.

Tak skonstruowany program umożliwia uzyskanie efektów kształcenia właściwych dla obszaru badawczego, którego dotyczą oraz pozwala osiągnąć stopień naukowy doktora. Program ten zyskał też pozytywną ocenę doktorantów, wyrażoną podczas spotkania z przedstawicielami ZO. Zdaniem doktorantów program jest prowadzony na odpowiednim poziomie zaawansowania.

Uczestnicy studium doktoranckiego w ramach praktyki zawodowej są zobowiązani do prowadzenia od 10 do 90 godzin zajęć dydaktycznych. Zarówno doktoranci, jak i kadra studiów doktoranckich wskazywali na kilka problemów związanych z tym wymogiem. Zajęcia dydaktyczne prowadzą już słuchacze pierwszego roku studium doktoranckiego, czasami w wymiarze 90 godzin; co więcej, powierza im się zajęcia kursowe o dużej wadze merytorycznej. Tymczasem nie posiadają oni przygotowania dydaktycznego, zdobywanego przecież stopniowo w I, II i III semestrze studium - w ramach przedmiotu „Nowoczesne metody i techniki prowadzenia zajęć dydaktycznych”. Przyczyną tej krytykowanej przez doktorantów praktyki są – jak przyznał Kierownik Studiów Doktoranckich – względy finansowe (poszukiwanie oszczędności). Warto jednak podkreślić, że zajęcia prowadzone przez doktorantów bywają hospitowane przez doświadczonych pracowników naukowych.

Jednostka – w opinii zarówno pracowników naukowo-dydaktycznych, jak i doktorantów – umożliwia doktorantom prowadzenie pracy naukowej związanej z tematyką ich studiów doktoranckich i przygotowywanej przez nich dysertacji doktorskiej – m.in. poprzez włączanie doktorantów do zespołów badawczych, funkcjonujących w jednostce. W latach 2011-2013 doktoranci uczestniczyli w realizacji dwóch grantów promotorskich, dwóch grantów z NCN, siedmioro brało udział w grantach i projektach badawczych MNiSW (dwa z nich realizowane były w innych jednostkach krajowych – jeden na Wydziale Polonistyki Uniwersytetu Warszawskiego, jeden w Bibliotece Uniwersyteckiej w Toruniu), kilkunastu - w badaniach statutowych.

W 2011 r. podjęto w UWM temat badawczy pt. „Rozwój młodej kadry naukowej”, realizowany ze środków MNiSW, przeznaczonych na finansowanie badań naukowych lub prac rozwojowych, służących rozwojowi młodych naukowców oraz uczestników studiów

doktoranckich. W 2012 r. uruchomiono na Wydziale Humanistycznym temat badawczy pt. „Rozwój młodej kadry naukowej w dziedzinie nauk humanistycznych”. W efekcie w latach 2011-2013 kilkudziesięciu doktorantów WH otrzymało tzw. granty rozwojowe na sfinansowanie prac związanych z własną działalnością badawczą.

Doktoranci WH włączają się także w badania naukowe prowadzone za granicą – głównie uczestnicząc w międzynarodowych konferencjach (w latach 2011-2013 takie konferencje odbyły się w Wielkiej Brytanii, Hiszpanii, Belgii i na Ukrainie). Należy docenić masowy udział doktorantów WH w międzynarodowych i krajowych konferencjach odbywanych w UWM i w całej Polsce, a także liczną – i traktowaną jako część obowiązków doktoranta – współpracę przy organizacji wydziałowych i uczelnianych konferencji oraz innych przedsięwzięć naukowych. Co roku, w kwietniu studencki i doktorancki samorząd organizują tzw. Dni Humana - trzydniowe sesje naukowe, wykłady otwarte, imprezy kulturalne, zakończone ogniskiem i koncertem.

Wymianie idei i poszerzaniu horyzontów poznawczych doktorantów piszących prace z zakresu literaturoznawstwa i językoznawstwa służą organizowane od marca 2013 r. spotkania doktorantów z kadrami naukowymi zatytułowane „Ważne książki humanistyki”. Wkrótce podobny pomysł zrealizują doktoranci z historii.

Stuchacze Studium Doktoranckiego WH nie uczestniczą w badaniach naukowych, prowadzonych w ośrodkach zagranicznych.

Władze Wydziału Humanistycznego, kierownictwo Studium Doktoranckiego oraz opiekunowie naukowcy ułatwiają doktorantom przygotowanie publikacji naukowej. Każde wystąpienie na konferencji i tekst przeznaczony do druku w czasopiśmie lub pracy zbiorowej jest konsultowany, a potem recenzowany przez opiekuna naukowego; kadra naukowa prowadząca zajęcia na studiach III stopnia i opiekunowie dysertacji wskazują zainteresowanym czasopisma naukowe, preferując jako miejsce publikacji zewnętrzne, prestiżowe i najwyższej punktowane tytuły. Na Wydziale wychodzi 6 punktowanych czasopism naukowych, w których regularnie publikują doktoranci, a także dwa własne czasopisma słuchaczy Studium Doktoranckiego. O szerokich możliwościach publikacji świadczy przede wszystkim bogaty dorobek naukowy doktorantów; w latach 2010-2013 złożyło się na niego ok. 50 publikacji w czasopiśmie z tzw. listy ministerialnej, ok. 100 tekstów w materiałach pokonferencyjnych, 7 książek autorskich, redakcja 4 monografii, liczne opracowania źródłowe i recenzje krytycznoliterackie.

Kadra naukowo-dydaktyczna prowadząca zajęcia na studiach doktoranckich składa się z samodzielnych pracowników naukowych o kwalifikacjach merytorycznych, zainteresowaniach badawczych i dorobku naukowym zgodnych z tematyką objętych programem zajęć i założonymi efektami kształcenia, a w przypadku opiekunów naukowych – z tematyką pisanych pod ich kierunkiem rozpraw. Potwierdzili to także doktoranci podczas spotkania z przedstawicielami ZO.

Najlepsi absolwenci Studium Doktoranckiego stają do konkursu na zatrudnienie w jednostce (w ostatnich latach taki konkurs wygrało czterech absolwentów studiów III stopnia), pozostali często znajdują zatrudnienie w instytucjach związanych z Uczelnią (np. Biblioteka Uniwersytecka czy archiwum) oraz w lokalnych instytucjach kultury i mediach.

Niepokoje natomiast mała liczba branych w skali roku rozpraw doktorskich (1, 3, 4 obrony). Kierownik Studium Doktoranckiego i sami doktoranci jako główną przyczynę tego stanu rzeczy podają konieczność podejmowania w czasie studiów III stopnia także pracy zawodowej. A to utrudnia lub wręcz uniemożliwia finalizację rozprawy doktorskiej w

przewidzianym regulaminem terminie, a nawet krótko po ukończeniu studium doktoranckiego.

2) jednostka zapewnia efekty kształcenia na studiach podyplomowych zgodne z wymaganiami organizacji zawodowych i pracodawców oraz umożliwiające nabycie uprawnień do wykonywania zawodu lub nowych umiejętności niezbędnych na rynku pracy,

Jednostka opracowała plany i programy studiów podyplomowych w dziesięciu specjalnościach. W roku akademickim 2013/2014 realizowane są tylko dwa z tych programów: Studia Podyplomowe Historia oraz Bibliotekoznawstwo i Informacja Naukowa. Brak zainteresowania pozostałymi programami kierownictwo tłumaczy niżem demograficznym, ubożeniem społeczeństwa i nasyceniem niewielkiego lokalnego rynku pracy.

Studia podyplomowe prowadzone na Wydziale mają interesujące, dobrze skonstruowane programy, umożliwiające osiągnięcie realistycznie określonych efektów kształcenia w założonym czasie trwania tych studiów (trzy semestry).

Obecni na spotkaniu z Zespołem Oceniającym słuchacze aktualnie realizowanych studiów oraz absolwenci Podyplomowego Studium Nauczanie Języka Polskiego wysoko ocenili te programy, podkreślając, że zajęcia prowadzone są na wysokim poziomie merytorycznym i metodycznym, często w bardzo atrakcyjnej formie oraz w różnych instytucjach kultury (bibliotekach branżowych, muzeach, zbiorach starodruków etc.). Ich zdaniem - efekty kształcenia określone w sylabusach do poszczególnych przedmiotów są możliwe do osiągnięcia. Nieliczne uwagi krytyczne zgłaszali słuchacze studiów podyplomowych z historii – czynni nauczyciele z pedagogicznymi kompetencjami, którzy liczbę godzin przewidzianych programem zajęć z metodyki nauczania i dydaktyki oraz czas trwania obligatoryjnych praktyk pedagogicznych (odbywanych zwykle w ich macierzystej szkole) uznali za przesadnie duże.

Fakt, że oba aktualnie prowadzone kierunki studiów podyplomowych mają już kilkanaście edycji, a w każdej z nich uczestniczy około 20 słuchaczy, dowodzi, że osiągnięte na nich efekty kształcenia są zgodne z wymaganiami pracodawców (dyrektorów szkół, kierowników bibliotek czy archiwów), którzy zresztą często, jak stwierdzili słuchacze, sami kierują na te studia swoich pracowników. Ukończenie studiów podyplomowych wpływa korzystnie na sytuację zawodową absolwentów – jedna z obecnych na spotkaniu z Zespołem Oceniającym osób stwierdziła, że po ukończeniu Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej bez trudu zdała egzamin na bibliotekarza dyplomowanego; inna - absolwentka Studium Podyplomowego Historia, zdobywając kwalifikacje do nauczania dodatkowego przedmiotu, obroniła swój etat w szkole.

Kadra prowadząca zajęcia dydaktyczne na studiach podyplomowych jest właściwa, zapewnia realizację treści kształcenia i osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia. Niemal połowa tej kadry to praktycy (pracownicy Biblioteki Uniwersyteckiej, dyrektor uczelnianego archiwum, informatycy, metodycy), co zapewnia wyposażenie absolwentów w teoretyczne i praktyczne umiejętności, niezbędne na rynku pracy. Praktycy, reprezentujący różne instytucje kultury, zapoznają słuchaczy z warunkami i wymaganiami w ich potencjalnych miejscach pracy. Uczestnicy i absolwenci studiów podyplomowych podczas spotkania z przedstawicielami ZO z uznaniem podkreślali zarówno merytoryczne kompetencje kadry, jak

i życzliwość prowadzących oraz kierownictwa. Zwracali też uwagę na dobrą atmosferę, towarzyszącą studiom podyplomowym.

3) wewnątrzni i zewnątrzni interesariusze uczestniczą w procesie określania efektów kształcenia,

W procesie określania i osiągania efektów kształcenia na studiach doktoranckich biorą udział tylko interesariusze wewnątrzni - kierownictwo Studiów Doktoranckich, kadra, opiekunowie naukowcy dysertacji, przedstawiciele samorządu doktoranckiego, prodekan ds. nauki, Rada Wydziału zatwierdzająca programy studiów III stopnia; w Instytucie Filologii Polskiej w Radzie Programowej zasiadają też doktoranci biorący udział w opracowywaniu nowych programów. Należy jednak podkreślić, że doktoranci biorą czynny udział w tworzeniu programu studiów na każdym etapie jego powstawania, a po ukończeniu prac nad programem opiniują dokumentację programową.

Natomiast w weryfikacji tych efektów oraz ocenie jakości kształcenia uczestniczą przede wszystkim interesariusze wewnątrzni - kierownik studiów, który zatwierdza zaliczenie kolejnego semestru, nauczyciele akademicy oceniający postępy doktorantów i hospitujący prowadzone przez nich zajęcia, komisja przyznająca stypendia najlepszym słuchaczom, komisja przydzielająca im granty rozwojowe, sami studenci wypełniający ankiety ewaluacyjne, recenzenci doktoranckich publikacji i ukończonych dysertacji (często pochodzący z zewnątrz). Udział interesariuszy zewnętrznych ma charakter nieformalny i - jak stwierdzano w rozmowie z przedstawicielami ZO - jest to formuła konsultacji środowiskowych.

W wypadku studiów podyplomowych w procesie określania efektów kształcenia formalnie biorą udział interesariusze wewnątrzni, także zewnątrzni deklarują swoją obecność (np. pracownicy Biblioteki Uniwersyteckiej oraz innych bibliotek lokalnych w przypadku Studiów Podyplomowych Bibliotekoznawstwa i Informatyki). Brak jest jednak sformalizowanych zasad kontaktu z pracodawcami. Kierownicy studiów podyplomowych poinformowali przedstawicieli ZO, że mają regularny, choć nieformalny kontakt z pracodawcami, którymi są często pracownicy instytucji powiązanych z Uczelnią. Słuchaczami studiów podyplomowych bywają kierownicy szkół, których sugestie dotyczące programu i efektów kształcenia są uważnie wysłuchiwane i często uwzględniane praktyce.

Na studiach doktoranckich ankiety ewaluacyjne zostały wprowadzone w roku akademickim 2012/2013, ale dopiero 19 września 2013 r. podjęto Uchwałę Nr 32 Rady Wydziału Humanistycznego w sprawie uchwalenia zasad badania jakości kształcenia na studiach doktoranckich III stopnia zawierającą zasady hospitowania zajęć dydaktycznych, wzór protokołu hospitacji oraz kwestionariusza ankiety ewaluacyjnej (będzie stosowana po każdym semestrze). Na studiach podyplomowych ankiet ewaluacyjnych dotąd nie było, zostaną wprowadzone po raz pierwszy po semestrze zimowym. Brak jednak informacji o tym, jak w wydziałowym systemie zapewnienia jakości kształcenia będą wykorzystywane informacje pozyskiwane drogą ankiety ewaluacyjnej.

Na studiach doktoranckich hospituje się wyłącznie zajęcia prowadzone przez doktorantów; na studiach podyplomowych z historii ich kierownik kilka razy, z własnej inicjatywy hospitował zajęcia młodszych pracowników naukowo-dydaktycznych, na Bibliotekoznawstwie i Informatyce hospitacji dotąd nie było.

- 4) *jednostka stosuje system ECTS, w którym liczba punktów odpowiada nakładowi pracy doktoranta i słuchacza, adekwatnemu do osiągniętych efektów kształcenia,*

System ECTS na studiach doktoranckich został wprowadzony w roku akademickim 2012/2013, na studiach podyplomowych jest wdrażany w bieżącym roku akademickim. Punktacja ECTS, obecna w sylabusie do każdego przedmiotu, jest na ogół przydzielana w sposób prawidłowy, uwzględniający nakład pracy i czasu niezbędnych do uzyskania zakładanych dla poszczególnych przedmiotów efektów kształcenia. Jednak w niektórych sylabusach, zarówno na studiach doktoranckich, jak i podyplomowych, literatura podstawowa, czyli z definicji ta, którą doktorant powinien poznać, określona jest w sposób dość nierealistyczny. Np. na studiach III stopnia w sylabusie do „Współczesnej myśli humanistycznej” (wykład z egzaminem) literatura podstawowa to 20 książek; w sylabusie do przedmiotu „Odczytywanie historii XIX wieku” – 26 publikacji. Na studiach podyplomowych z zakresu historii w sylabusie do „Historii najnowszej” (wykład, egzamin) literatura podstawowa to 11 książek; ewenementem jest sylabus do „Dziedzictwa kulturowego regionu”, w którym literatura podstawowa liczy z pewnością przeszło 100 prac. Na Bibliotekoznawstwie i Informatyce w sylabusie do przedmiotu „Naukoznawstwo” literatura podstawowa to ok. 20 książek, a jest jeszcze literatura uzupełniająca etc.

Na podstawie rozmów z Samorządem Doktorantów oraz uczestnikami studium doktoranckiego można stwierdzić, że posiadają oni pewną wiedzę na temat celu i zasad ECTS, natomiast słuchacze studiów podyplomowych takiej wiedzy nie mają. Możliwości stwarzane przez ECTS są przez słuchaczy studiów doktoranckich wykorzystywane w niewielkim stopniu – wyjazdy doktorantów w ramach zarówno programu wymiany międzynarodowej (Erasmus), jak i krajowej (MOST) są sporadyczne. Doktoranci nie uczestniczą w procesie określania czasu i nakładu pracy, niezbędnych do osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia na studiach doktoranckich.

- 5) *jednostka posiada wiarygodny, przejrzysty i powszechnie dostępny - zwłaszcza dla studentów, doktorantów i słuchaczy - system umożliwiający ocenę stopnia osiągnięcia zakładanych celów i efektów kształcenia.*

Funkcjonujący na Wydziale system oceny stopnia osiągnięcia zakładanych celów i efektów kształcenia jest wiarygodny i przejrzysty. Jego zasady zostały wyłożone w regulaminach studiów doktoranckich i podyplomowych, które widnieją na stronie internetowej WH. Tam też dostępne są aktualne komunikaty dla doktorantów oraz informacje dla kandydatów na studia doktoranckie (m.in. zasady rekrutacji, akty prawne, zakładane ogólne efekty kształcenia, programy studiów wraz z rozkładem zajęć, oraz sylabusy). Warto zauważyć, że na Wydziale jest odrębny Dziekanat zajmujący się tylko sprawami doktorantów, co dodatkowo ułatwia kontakt i przepływ informacji. Podczas spotkania z doktorantami ZO ustalił, że dostęp do informacji oraz stopień przejrzystości funkcjonującego systemu oceny są odpowiednie. Ponadto każdy doktorant jest informowany o tych zasadach na pierwszych zajęciach przez prowadzącego, a dodatkowo informacje te są rozsyłane drogą elektroniczną przez Kierownika Studiów Doktoranckich.

Słuchacze studiów podyplomowych przed rozpoczęciem studiów podpisują umowę, do której dołączony jest aneks prezentujący program oraz warunki i kryteria zaliczenia

objętych nim przedmiotów i warunki ukończenia studiów. Informacje o metodach i sposobach oceny stopnia osiągnięcia zakładanych celów i efektów kształcenia podawane są też na pierwszych zajęciach z danego przedmiotu, zarówno na studiach doktoranckich, jak i podyplomowych oraz w sylabusach.

Zdaniem doktorantów – efekty kształcenia zostały sformułowane poprawnie i obejmują właściwy dla nauk humanistycznych zakres wiedzy, umiejętności oraz kompetencji społecznych, odpowiadający kwalifikacjom trzeciego stopnia.

Weryfikacja efektów kształcenia na studiach doktoranckich i podyplomowych nie budzi zastrzeżeń. Na studiach doktoranckich odbywa się poprzez system zaliczeń i egzaminów z przedmiotów, a także roczną ocenę promotora weryfikującego postęp badań, ocenę semestralnych sprawozdań doktorantów dokonywaną przez promotora oraz kierownika studiów doktoranckich, wreszcie ocenę kierującą praktyką dydaktyczną.

Z kolei na studiach podyplomowych weryfikacja efektów kształcenia odbywa się poprzez zaliczenia przedmiotów (zawsze na ocenę) i egzaminów, a także ocenę licznych dodatkowych form intelektualnej aktywności słuchaczy (na Historii jest to m.in. prezentacja kilkunastu konspektów lekcji; na Bibliotekoznawstwie i Informatyce – np. wykonanie planu marketingowego biblioteki; na obu kierunkach – pisanie prac przejściowych). Na studiach podyplomowych z zakresu historii końcową weryfikacją efektów kształcenia jest egzamin dyplomowy.

KRYTERIUM 3 SPEŁNIONE   W PEŁNI

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia *kryteriów szczegółowych*

- 1) Obowiązujący od roku akademickiego 2013/2014 program studiów doktoranckich w wizytowanej jednostce jest skonstruowany prawidłowo i umożliwia doktorantom osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia, zaawansowanej wiedzy w obszarze prowadzonych przez nich badań i uzyskanie stopnia naukowego doktora, przygotowuje ich również do samodzielnej pracy badawczej. Kadra naukowo-dydaktyczna prowadząca zajęcia na studiach doktoranckich i opiekunowie naukowcy prac doktorskich to samodzielni pracownicy naukowcy o bogatym dorobku, zgodnym z celami i efektami kształcenia na tych studiach. Zastrzeżenia budzi niewielki udział doktorantów w międzynarodowym życiu naukowym (w ramach programów wymiany czy stażu) oraz zaskakująco mała liczba prac doktorskich branych w skali roku.**
- 2) Program i efekty kształcenia na studiach podyplomowych zgodne są z wymaganiami potencjalnych pracodawców i umożliwiają słuchaczom zdobycie umiejętności poprawiających ich sytuację na rynku pracy. Czas trwania studiów podyplomowych i dobór kadry prowadzącej zajęcia są prawidłowe.**
- 3) W procesie określania efektów kształcenia uczestniczą niemal wyłącznie interesariusze wewnętrzni; kontakty z interesariuszami zewnętrznymi w tym zakresie mają charakter nieformalny, choć w przypadku studiów podyplomowych – intensywny i efektywny. Należy**

sformalizować kontakty z interesariuszami zewnętrznymi i włączyć je w wewnętrzny system zapewnienia jakości kształcenia.

4) Na studiach doktoranckich system ECTS został wdrożony w roku akademickim 2012/2013, na studiach podyplomowych działa on od bieżącego roku. System ten został opracowany na ogół w sposób właściwy, choć zastrzeżenia budzi redakcja niektórych sylabusów, w których nierealistycznie określono literaturę podstawową. Sylabusy te należy skorygować tak, by liczba punktów ECTS przyznanych konkretnym przedmiotom odpowiadała nakładowi pracy doktoranta i słuchacza. Należy też szerzej uświadomić doktorantom, a zwłaszcza słuchaczom studiów podyplomowych cel i zasady ECTS.

5) Przyjęty w jednostce system umożliwiający ocenę stopnia osiągnięcia zakładanych celów i efektów kształcenia należy uznać za wiarygodny i przejrzysty, jego zasady zostały przedstawione w powszechnie dostępnych regulaminach studiów i na stronie internetowej. Od roku akademickiego 2013/2014 obowiązuje uchwała Rady Wydziału Humanistycznego określająca zasady badania jakości kształcenia na studiach doktoranckich, przedstawiająca reguły hospitowania zajęć dydaktycznych, wzór protokołu hospitacji oraz kwestionariusz ankiety ewaluacyjnej – hospitacje i ankiety ewaluacyjne obowiązywać będą odtąd także na studiach podyplomowych. W tej chwili trudno w pełni ocenić efektywność tego systemu, brak też wskazania sposobów wykorzystania zebranych w ten sposób informacji w procesie doskonalenia efektów kształcenia.

4. Zasoby kadrowe, materialne i finansowe posiadane przez jednostkę dla realizacji zakładanych celów strategicznych i osiągnięcia efektów kształcenia

- 1) *Jednostka zapewnia kadre stosowną do potrzeb wynikających z prowadzonej działalności naukowej, dydaktycznej i organizacyjnej oraz prowadzi politykę kadrową umożliwiającą rozwój kwalifikacji naukowych i dydaktycznych pracowników,*

Na Wydziale Humanistycznym zatrudnionych jest 208 nauczycieli akademickich, w tym 16 profesorów, 44 doktorów habilitowanych, 119 doktorów i 19 innych pracowników. Ponadto dla 9 pracowników (1 profesor, 4 doktorów habilitowanych, 4 doktorów) jednostka nie jest podstawowym miejscem pracy. Stan kadrowy WH jest stabilny w zakresie liczby profesorów, można nawet zauważyć tendencję wzrostową (aktualnie toczy się 5 procedur o nadanie tytułu profesora). Wzrosła w tym okresie także liczba doktorów habilitowanych (+6) i kolejne przewody są w toku. Spadła liczba doktorów (-11) wskutek redukcji zatrudnienia lub awansów do wyższej grupy zawodowej. Podobnie jest w grupie pozostałych nauczycieli akademickich, nie posiadających stopnia doktora, gdzie nastąpił znaczny spadek zatrudnienia (-17). W ciągu pięciu lat kadra naukowo-dydaktyczna Wydziału zmniejszyła się liczbowo o 22 osoby, ale umiarkowanie umocniła się oraz aktualnie wykazuje tendencję wzrostową wskutek większej liczby otwartych przewodów profesorskich i habilitacyjnych.

Nauczyciele akademicy WH posiadają stopnie i tytuły naukowe głównie w obszarze nauk humanistycznych i w dyscyplinach: bibliologia i informatologia, filozofia, historia, językoznawstwo, literaturoznawstwo, a także w obszarze nauk społecznych, w dyscyplinie nauki o polityce i nauki o mediach. Strukturę i poziom kompetencji odzwierciedlają również

uprawnienia akademickie Wydziału do nadawania stopnia doktora i doktora habilitowanego nauk humanistycznych w zakresie historii oraz w zakresie językoznawstwa, a także do nadawania stopnia doktora nauk humanistycznych z zakresu literaturoznawstwa i w zakresie filozofii. Najsilniejszą kadrą dysponuje więc historia i filologia, wystarczającą kadrę posiada filozofia, także dziennikarstwo i komunikacja społeczna (powstałe na styku dyscyplin należących do humanistyki i nauk społecznych), które oprócz własnej kadry zasila się pracownikami na drugim etacie (6 nauczycieli akademickich). Kierunki te uzyskały pozytywną akredytację programową PKA, także kompetencje tej kadry zostały ocenione pozytywnie. Natomiast nie było oceny programowej stosunków międzynarodowych, ale analiza struktury kadry pozwala na stwierdzenie, że jest ona na zadowalającym poziomie.

Działalność dydaktyczna WH oparta jest na pracownikach zatrudnionych w UWM, zatrudnienie osób z zewnątrz zwiększyło się w ciągu pięciu ostatnich lat o 3 nauczycieli (aktualnie zatrudnionych jest 9), co wynika z potrzeb naukowo-dydaktycznych, zwłaszcza na kierunku dziennikarstwo i komunikacja społeczna. Zaangażowanie kadry naukowo-dydaktycznej w innych szkołach wyższych lub instytucjach jest stosunkowo niewielkie. Największe zapotrzebowanie na pracowników Wydziału odnosi się do specjalistów w zakresie dziennikarstwa i komunikacji społecznej, historii, stosunków międzynarodowych, filozofii i lingwistyki. Polityka zatrudnienia, precyzyjniej - utrzymania zatrudnienia na obecnym poziomie, bo o wzroście zatrudnienia trudno mówić z powodu zmniejszenia się naboru studentów, gwarantuje utrzymanie minimum kadrowego dla poszczególnych kierunków i specjalności oraz zapewnia realizację programu i odpowiednią jakość kształcenia.

Odnosi się to szczególnie do dwu kierunków studiów, które opierają się na kadrowych zasobach historii i literaturoznawstwa, czyli do stosunków międzynarodowych oraz kierunku dziennikarstwa i komunikacji społecznej. Zabiegi władz Wydziału i instytutów o zapewnienie minimum kadrowego i obsady zajęć zgodnie z planem i programem studiów są uzasadnione i skuteczne. Dydaktykę tych kierunków wpierają też specjaliści z innych jednostek UWM.

Instrumentem polityki kadrowej jest ocena dorobku naukowego i kształcenia kadry, działalności dydaktycznej i organizacyjnej nauczycieli akademickich, która przeprowadzana jest przez Komisję ds. Oceny Nauczycieli Akademickich. Jej pracami kieruje Dziekan, a w skład wchodzi: przedstawiciele pracowników naukowo-dydaktycznych, związków zawodowych i samorządu studenckiego oraz samorządu doktorantów. Zgodnie z zasadami funkcjonowania Komisji oceny wszystkich nauczycieli akademickich przeprowadzane są nie rzadziej niż co 2 lata, a w przypadku profesorów tytularnych - nie rzadziej niż co 4 lata. Ocena dokonywana jest na podstawie arkuszy ocen, wypełnianych przez pracownika i jego kierownika, obejmuje ona działalność naukową, dydaktyczną i organizacyjną. Arkusze ocen przechowywane są w uczelnianym Dziale Kadr, a z ich wynikami zapoznawani są pracownicy. Przedłożone do wglądu przedstawicielom ZO arkusze potwierdzają powyższą procedurę.

Podstawą aktualnie wdrażanego systemu oceny kadry naukowo-dydaktycznej jest Uchwała Senatu UWM Nr 249 z dnia 21 czerwca 2013 r. w sprawie zasad, kryteriów i trybu oceny pracy nauczyciela akademickiego. Umożliwia ona elektroniczną drogę systematycznego monitorowania oceny jakości kształcenia. Z uchwałą tą powiązane są Zarządzenie Nr 51/2013 Rektora UWM z dnia 31 maja 2013 r. w sprawie określenia obszarów procesu dydaktycznego, objętych badaniami ankietowymi, wzorów kwestionariuszy ankiet oraz procedur przeprowadzania badań ankietowych, szczególnie załączniki 1 (Kwestionariusz ankiety „Jakość realizacji zajęć dydaktycznych”) i 1a (Procedura badania ankietowego „Jakość

realizacji zajęć dydaktycznych”). Można więc stwierdzić, że system jest spójny i kompletny w skali Uczelni.

System ten został wprowadzony na Wydziale Humanistycznym. Już wcześniej uchwałą Rady Wydziału Nr 76 z dnia 29 czerwca 2012 r. określony został system oceny minimalnego dorobku naukowego – liczonego zgodnie z „punktacją MNiSW”, a następnie, konkretyzując wymienioną wyżej Uchwałę Nr 249 Senatu UWM, władze Wydziału określiły punktowe kryteria dla systemu ocen poszczególnych grup pracowników w odniesieniu do ich osiągnięć naukowych, dydaktycznych, organizacyjnych i popularyzatorskich. Kryteria te stanowią podstawą oceny pracowników w procesie nagradzania (za osiągnięcia naukowe, osiągnięcia dydaktyczne, osiągnięcia organizacyjne) i ubiegania się o awanse naukowe. Ważne jest, że w ocenie działalności dydaktycznej uwzględnia się zwaloryzowane odpowiedzi na pytania ankietowe, a ich niska średnia, jeśli zostanie uznana na mocy przyjętych kryteriów za negatywną, staje się podstawą do przeprowadzania hospitacji zajęć.

Uchwała Senatu UWM Nr 338 z dnia 29 listopada 2013 r. w sprawie kryteriów oceny kandydatów przy zatrudnieniu nauczycieli akademickich na poszczególnych stanowiskach na wydziałach Uczelni oraz w jednostkach międzywydziałowych stawia wysokie wymagania, jeśli chodzi o punktację oceny dorobku kandydatów. W pkt. 3. dotyczy to nauk humanistycznych i społecznych. Uchwała określa w szczególności wymaganą punktację minimalną i tylko w przypadku tworzenia nowych jednostek organizacyjnych, konieczności utrzymania minimum lub uprawnień akademickich zezwala na obniżenie tych wymagań przy zatrudnianiu nowych kandydatów.

Władze ocenianej jednostki już wcześniej niż Uchwała Senatu Nr 338, bo w Uchwale Rady Wydziału Nr 91 z dnia 15 stycznia 2013 r. sprecyzowały minimalne wymagania i kwalifikacje stawiane kandydatom, ubiegającym się o wszczęcie postępowania o nadanie stopnia doktora habilitowanego oraz tytułu naukowego profesora. Zaś w Uchwale Nr 92 z 15 stycznia 2013 r. w sprawie uregulowania polityki kadrowej dotyczącej kryteriów zatrudniania na stanowiska nauczycieli akademickich na Wydziale Humanistycznym określone zostały minimalne wymagania przy zatrudnieniu na stanowisku asystenta, adiunkta, profesora nadzwyczajnego i profesora zwyczajnego (uwzględnia się również oceny parametryczne).

Procedura zatrudnienia przeprowadzana jest w trybie ustawowym, czyli polega na konkursie, w którym pod uwagę bierze się dokonania naukowe kandydatów i potrzeby dydaktyczne jednostki. Zasady przeprowadzenia konkursu na stanowisko nauczyciela akademickiego określa Uchwała Senatu Nr 785 z dnia 25 listopada 2011 r. w sprawie Statutu UWM (z późn. zmianami). Informacje o konkursie publikowane są w sposób określony prawem, także na stronach internetowych Komisji Europejskiej, w europejskim portalu dla mobilnych naukowców. Procedurę konkursową przeprowadza Wydziałowa Komisja Konkursowa, która opracowuje opinie o kandydatach, przedstawia i rekomenduje Radzie Wydziału.

W wizytowanej jednostce został więc zaprojektowany i prawnie umocowany system instrumentów oceny kadry naukowej, służący polityce kadrowej, uwzględniający oceny jakości kształcenia. System ten działa w wymiarze zakreślonym w odniesieniu do ocen okresowych. Przedstawiciele ZO zapoznali się z kwestionariuszami oceny pracowników i na tej m.in. podstawie potwierdzają działanie systemu oceny kadry naukowo-dydaktycznej na Wydziale Humanistycznym. Władze Wydziału z należytą troską odnoszą się do kadrowego zabezpieczenia potrzeb dydaktycznych na prowadzonych kierunkach studiów, zapewniając kompetentną własną kadrę naukową i tylko w miarę potrzeby pracowników

reprezentujących inne dziedziny nauk. Systematycznie dokonują jej oceny, wspierając rozwój naukowy i stawiając wymagania w zakresie efektów kształcenia.

Także studenci dobrze oceniają poziom i dobór kadry dydaktycznej, twierdząc, że jest ona dostosowana do oferowanego programu kształcenia. Ich zdaniem kompetencje kadry są w pełni satysfakcjonujące. Twierdzili zgodnie, że sposób prowadzenia przez dydaktyków zajęć oraz uzyskiwane dzięki temu efekty kształcenia odpowiadają ich oczekiwaniom.

2) jednostka dysponuje odpowiednią infrastrukturą dydaktyczną dostosowaną do specyfiki oferowanych studiów, zapewniającą osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia,

Wydział Humanistyczny dysponuje infrastrukturą dydaktyczną dostosowaną do specyfiki prowadzonych studiów, zapewniającą dobre warunki studiowania i umożliwiającą osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia. Siedziba WH to budynek oddany do użytku w 2007 r. Do dyspozycji kadry i studentów pozostaje kilkanaście przestronnych, jasnych sal, wyposażonych w sprzęt multimedialny i elektroniczny, często z możliwością podłączenia rzutnika multimedialnego, oraz pięć auli z zamontowanymi na stałe rzutnikami multimedialnymi: jedna, reprezentacyjna, na 300 osób; jedna na 200 i trzy sale na 150 osób. W budynku jest pięć pracowni komputerowych, w tym jedna ze specjalistyczną aparaturą umożliwiającą tłumaczenie ze słuchu, sfinansowaną z nagrody w ogólnopolskim konkursie na program studiów slawistycznych w systemie bolońskim (3 plus dwa). Jedynie studenci dziennikarstwa uważali, że oferowany im sprzęt jest niewystarczający (np. zbyt mała liczba dyktafonów i słaba ich jakość oraz brak kamer). Pojawiały się też wśród studentów głosy, że zajęcia niekiedy odbywają się w zbyt małych salach dydaktycznych, które nie mieszczą wszystkich zainteresowanych. W budynku WH są natomiast wymagane udogodnienia: windy i podjazdy dla niepełnosprawnych.

W bezpośrednim sąsiedztwie Wydziału znajduje się w pełni skomputeryzowana Biblioteka Główna UWM – tzw. „inteligentny budynek”, z licznymi ułatwieniami dla niepełnosprawnych; mieści księgozbiór liczący prawie milion woluminów oraz kilkaset tysięcy czasopism. Czytelnicy mają poza tym dostęp do 72 tysięcy książek elektronicznych i licznych baz danych. W Bibliotece znajduje się kilka czytelni, w tym czytelnia internetowa na 60 stanowisk komputerowych, kabiny pracy indywidualnej, sale dydaktyczne. Studenci I roku mają możliwość odbycia szkolenia bibliotecznego. Sami studenci wysoko oceniają zasoby Biblioteki oraz funkcjonujący system biblioteczny.

Także słuchacze studiów doktoranckich i podyplomowych wysoko ocenili infrastrukturę naukowo-dydaktyczną jednostki oraz stopień i sposób jej wykorzystywania na zajęciach.

3) polityka finansowa jednostki zapewnia stabilność jej rozwoju.

Wśród celów strategicznych Wydziału znalazło się zadanie zapewnienia jednostce stabilności finansowej poprzez racjonalne gospodarowanie przyznanymi środkami, podejmowanie inicjatyw oszczędnościowych oraz pozyskiwanie środków spoza Uczelni, ze źródeł pozabudżetowych. Temu miałyby sprzyjać większa aktywność pracowników w pozyskiwaniu zewnętrznych źródeł finansowania badań naukowych.

Polityką finansową WH kieruje Dziekan, dysponując środkami statutowymi i celowymi przydzielonymi przez Rektora UWM. Wydział ma możliwość pozyskiwania środków na badania z grantów zewnętrznych oraz prowadzenia płatnych studiów niestacjonarnych i podyplomowych. Środki finansowe ze studiów podyplomowych i projektów badawczych pozostają do dyspozycji jednostek wykonujących te projekty lub prowadzących studia podyplomowe. Zasady gospodarowania innymi funduszami są określone w przepisach prawa i wewnętrznych uregulowaniach Uczelni. Na Wydziale środki przyznane na dydaktykę, a także na badania naukowe są określane w sposób jednoznaczny i transparentny przez Dziekana, ale po konsultacji z jednostkami wydziałowymi.

Środki finansowe przekazane na działalność dydaktyczną dzielone są na poszczególne jednostki proporcjonalnie do liczby pracowników i liczby studentów. W 2014 r., zgodnie z Uchwałą Senatu Nr 294 z dnia 25 października 2013 r. Wydziały otrzymują większą samodzielność finansową w dysponowaniu środkami przeznaczonymi na dydaktykę, co w pierwszej kolejności będzie się wiązało z koniecznością opracowania i wdrożenia od początku bieżącego roku planu finansowego dla WH, nie grozi to jednak w niczym zachwianiu finansami jednostki.

W 2010 r. Wydział uzyskał kategorię B w ocenie parametrycznej jednostek naukowych, w najnowszej ewaluacji, przeprowadzonej w 2013 r. ta kategoria została utrzymana. Podział środków na badania uwzględnia udział punktowy wydziałowych jednostek organizacyjnych w ogólnej puli punktów uzyskanych przez Wydział, zgodnie z kryteriami oceny parametrycznej. Wydział otrzymuje także dotację celową na prowadzenie badań naukowych, służących rozwojowi młodych naukowców i uczestników studiów doktoranckich, której podział odbywa się w trybie konkursowym, na podstawie Regulaminu zasad podziału dotacji na badania statutowe, uchwalonego przez Radę Wydziału. W świetle powyższego oraz analizy dokumentów można stwierdzić, że sposób prowadzenia polityki finansowej przez władze WH zapewnia realizację celów strategicznych jednostki, w szczególności odnoszących się do podnoszenia jakości kształcenia.

KRYTERIUM 4 SPEŁNIONE W PEŁNI

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

1) Potencjał kadrowy Wydziału Humanistycznego jest zróżnicowany, ale w pełni odpowiada potrzebom prowadzonego kształcenia. Polityka kadrowa władz WH zorientowana jest na zabezpieczenie potrzeb dydaktycznych jednostki, kształcenie młodych kadr, ich awanse. W pełni uwzględnia ona potrzeby dydaktyki oraz zapewnienie wysokiej jakości kształcenia.

2) Infrastruktura dydaktyczna i naukowa jednostki jest wysoce zadowalająca, dostosowana do profilu i rozmiarów prowadzonego kształcenia i niewątpliwie umożliwia osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia. Odnotowano też udział interesariuszy zewnętrznych w rozwoju tej infrastruktury – jedna ze specjalistycznych pracowni komputerowych została wyposażona dzięki nagrodzie w ogólnopolskim konkursie na program studiów slawistycznych.

3) Polityka finansowa władz Wydziału jest prawidłowa, oparta na obowiązującym prawie, na jasnych kryteriach, służy podnoszeniu jakości kształcenia i tym samym w pełni realizuje wymagania kryterium.

5. Badania naukowe prowadzone przez jednostkę

Jednostka prowadzi badania naukowe w obszarach, dziedzinach i dyscyplinach naukowych związanych z oferowanymi studiami, a wyniki tych badań oraz najnowsze osiągnięcia nauki w danym obszarze wykorzystuje w procesie kształcenia. Jednostka stwarza doktorantom warunki do prowadzenia samodzielnych badań naukowych, a studentom umożliwia udział w badaniach przez nią prowadzonych.

Na Wydziale Humanistycznym prowadzone są badania naukowe w obszarach, dziedzinach i dyscyplinach naukowych związanych z oferowanymi kierunkami studiów:

1. W dziedzinie nauk humanistycznych prowadzone są studia na kierunkach odpowiadające dyscyplinom: a) filozofia – filozofia, b) historia – historia), c) językoznawstwo i literaturoznawstwo – filologia, w specjalnościach: filologia polska, filologia angielska, spec. nauczycielska w zakresie języka angielskiego, filologia germańska, spec. nauczycielska w zakresie języka niemieckiego, filologia rosyjska, spec. nauczycielska w zakresie języka rosyjskiego, spec. filologia rosyjska z językiem angielskim. Prowadzone są też badania w dyscyplinie bibliologia i informatologia, ale z powodu niewystarczającej liczby kandydatów odpowiadający im kierunek studiów nie został uruchomiony.

2. W dziedzinie nauk społecznych prowadzi się studia w dyscyplinie: e) nauki o mediach – dziennikarstwo i komunikacja społeczna), f) nauka o polityce – stosunki międzynarodowe. Podobnie jak w polityce kadrowej, tak i w polityce naukowej władze Wydziału poświęcają należną uwagę wspieraniu badań naukowych z obszaru nauk społecznych, związanych z naukami o komunikacji i mediach.

W jednostce funkcjonuje przyjęty przez Radę Wydziału Regulamin zasad podziału dotacji na prowadzenie badań naukowych służący rozwojowi młodych naukowców oraz uczestników studiów doktoranckich. Wydziałowa Komisja ds. Badań Naukowych kwalifikuje do realizacji najlepsze wnioski z poszczególnych dyscyplin nauki, uwzględniając w szczególności jako podstawowe kryterium znaczenie proponowanej tematyki badań dla rozwoju Wydziału. Jakość realizowanych badań podlega ocenie na podstawie sprawozdań finansowych i merytorycznych, co stanowi podstawę do podjęcia decyzji o kontynuowaniu badań i wykorzystania ich w kształceniu studentów i doktorantów. Doktoranci mają możliwość prowadzenia badań naukowych w ramach funkcjonujących zespołów badawczych (m.in. w ramach projektów finansowanych z grantów NCN i NFRH. W latach 2010–2013 realizowane były 2 granty promotorskie. Liczne wnioski nie otrzymały wsparcia i to jest problem, który - zdaniem władz Wydziału - wymaga dalszej pracy w celu poprawienia skuteczności w pozyskiwaniu grantów centralnych. Na plus należy zapisać udział doktorantów historii w pracach przy dwóch międzynarodowych projektach badawczych:

- Pruzzeland [Ziemie pruskie]. Porównawcza analiza regionalnych konstrukcji tożsamości w podręcznikach szkolnych Niemiec, Polski, Litwy i Rosji, przyznany decyzją Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego Nr 565/1/N-DEG/09/2010/0;

- Związki kultur pamięci w dawnych Prusach Wschodnich po 1945 r. Analiza porównawcza na przykładzie Olsztyna i Kłajpedy, finansowanym przez NPRH (12H 11 0005 80).

Możliwości uczestnictwa w badaniach naukowych w ramach ww. projektów lub środków finansowych na badania statutowe mają także studenci na studiach I i II stopnia (24 tematy). Dorobek naukowy doktorantów z lat 2010-2013 to z kolei ok. 50 publikacji w czasopiśmie punktowanym na liście MNiSW oraz ok. 100 tekstów w monografiach pokonferencyjnych, 7 książek autorskich, i 4 samodzielnie zredagowane monografie. Doktoranci bardzo pozytywnie ocenili opiekę naukową kadry akademickiej, jej kompetencje oraz przychylny stosunek kadry i władz Wydziału do ich udziału w zespołach badawczych. Stanowi to niewątpliwie atut jednostki.

Na Wydziale realizowanych jest 21 tematów badawczych w zakresie wszystkich uprawianych tu dyscyplin, wydawanych jest 8 czasopism naukowych, w tym 1 znajdujące się w wykazie ERIH („Acta Neofilologica”), pracownicy naukowcy uczestniczą w licznych krajowych zespołach badawczych. Mimo to władze Wydziału są świadome niewystarczającej aktywności pracowników niektórych jednostek Wydziału w pozyskiwaniu grantów na badania naukowe, co stanowi także kryterium aktywności naukowo-badawczej (liczą się granty uzyskane, a nie tylko liczba składanych wniosków). Każdy wykonany temat badawczy jest odbierany w specjalnym protokole.

Szczególnym przedmiotem zainteresowania badawczego, angażującym także doktorantów i studentów, jest problematyka historii i kultury regionu Warmii i Mazur. Badania te koncentrują się na stosunkach między narodami i grupami etnicznymi, zamieszkującymi przez ostatnie stulecia we wspólnej przestrzeni regionalnej, a także współczesne ich relacje. Uczelnia poprzez realizowanie badań naukowych nad regionem i tym samym – poprzez zaangażowanie w te badania interesariuszy wewnętrznych (m.in. doktorantów, studentów) - realizuje swoją misję służby na rzecz regionu. Słabszą stroną działalności badawczej i publikacyjnej jest – pomimo pewnego postępu - nadal niewystarczający udział środowiska w badaniach międzynarodowych (wskazywały już na to raporty wizytacji programowej PKA). Zarówno środowisko naukowe w jednostce, jak i władze Wydziału mają pełną świadomość tego faktu i podejmują wysiłki, aby temu zaradzić.

Studenci, uczestniczący w spotkaniu z przedstawicielem ZO potwierdzili, że Wydział oferuje im szerokie możliwości włączania się w działalność naukową. Taką platformą są m.in. koła naukowe pozwalające na udział w konferencjach naukowych, przygotowanie i publikację artykułów, uczestnictwo w konkursach związanych z zainteresowaniami i wiedzą studentów oraz na kontakty z otoczeniem społeczno-gospodarczym. Studenci są szeroko informowani o możliwości włączenia się w przedsięwzięcia naukowe na Wydziale.

Władze Wydziału popierają też własne pomysły naukowe studentów i ich udział w projektach badawczych, a nawet w ramach możliwości wspierają finansowo i materialnie wszelkie takie studenckie inicjatywy. Studenci wręcz podkreślają, że władze jednostki oraz jej kadra naukowa wysoko cenią tego typu aktywność. Warto dodać, że studenci WH mogą uczestniczyć w kołach naukowych funkcjonujących na innych Wydziałach (w Uczelni działa łącznie około 150 kół naukowych), co pozwala im na zdobywanie wiedzy i umiejętności nie przewidzianych programem studiów.

Należy jedynie zwrócić uwagę, że Wydział nie stworzył systemu gromadzenia informacji i dokumentacji związanej z podejmowanymi przez studentów inicjatywami

naukowo-badawczymi. Stąd brak syntetycznych danych na temat działalności wszystkich kół naukowych (przedstawiono tylko wybiórcze informacje), kompleksowego zestawienia publikacji współtworzonych przez studentów etc. Może warto byłoby stworzyć taką bazę danych, umożliwiającą gromadzenia informacji na temat aktywności naukowo-badawczej studentów.

KRYTERIUM 5 SPEŁNIONE ZNACZĄCO

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia *kryterium szczegółowego*

Kadra akademicka Wydziału ma zróżnicowany potencjał naukowy i w różnym stopniu angażuje się w przedsięwzięcia badawcze, ale w każdej z kierunkowych dla kształcenia dyscyplin spełnia wymogi merytoryczne, ważne dla prowadzenia zajęć dydaktycznych. Odzwierciedlają to uprawnienia akademickie, granty, publikacje, międzynarodowe kontakty naukowe. W odniesieniu do wszystkich kierunków studiów obrazują to także oceny, wystawione jednostce przez PKA po wizytacjach programowych. Ocenie nie został poddany kierunek stosunki międzynarodowe (o czym było wyżej) należący do obszaru nauk społecznych i dyscypliny nauki o polityce. Poczynione w ocenach akredytacyjnych uwagi wskazywały na konieczność umiędzynarodowienia badań naukowych i zwiększenia starań w pozyskiwaniu grantów. Nadal jest to słabością Wydziału, choć władze poczyniły kroki w tym kierunku, wspierając wszelkie inicjatywy. O wiele lepiej prezentuje się środowisko w badaniach regionalnych oraz zaangażowanie naukowe doktorantów i studentów.

Wydział oferuje studentom i doktorantom duże możliwości włączenia się w działania o charakterze naukowo-badawczym, a także silnie wspiera taką ich aktywność.

6. Uczestniczenie jednostki w krajowej i międzynarodowej wymianie studentów, doktorantów, pracowników naukowych i dydaktycznych oraz współpraca z krajowymi i międzynarodowymi instytucjami akademickimi, a także z przedsiębiorstwami i instytucjami

- 1) *Studenci, doktoranci i pracownicy jednostki uczestniczą w programach międzynarodowych,*

W procesie akredytacji programowych PKA kierunków dziennikarstwo i komunikacja społeczna (2011) oraz filologia polska (2010), a także innych kierunków przedstawiono zalecenia odnoszące się do zwiększenia udziału studentów, doktorantów i kadry akademickiej w wymianie międzynarodowej. Należy podkreślić, że władze UWM i WH wykazują dużą troskę o realizację zapisanego w strategii Uniwersytetu i Wydziału zadania umiędzynarodowienia w obszarach kształcenia i badań naukowych. Istnieje przejrzysta koncepcja działania na rzecz osiągnięcia tego celu (wykłady obcojęzyczne, certyfikacja międzynarodowa, udział w unijnych programach wymiany). Z zestawienia wymiany międzynarodowej studentów, doktorantów i pracowników naukowych za lata 2008-2013

wynika, że najwięcej wyjazdów odbywa się w trybie programu Erasmus oraz na podstawie umowy z Bałtyckim Federalnym Uniwersytetem im. I. Kanta w Kaliningradzie oraz Instytutem Puszkina w Moskwie, a także w ramach grantów na badania międzynarodowe dotyczące problematyki dziedzictwa Prus, w czym uczestniczą też doktoranci.

Mimo to wypada zauważyć, że doktoranci rzadko korzystają z szans stwarzanych przez międzynarodowe programy, ich zagraniczne wyjazdy w ramach tych programów są sporadyczne (w latach 2009-2013 do ośrodków zagranicznych wyjechało 6 doktorantów). W rozmowach z przedstawicielami ZO doktoranci twierdzili, że w ramach kontaktów międzynarodowych, oferowanych przez jednostkę, preferują wyjazdy na staże lub wyjazdy studyjne, związane z ich tematem badawczym. Jednak z udostępnionego przez władze Wydziału wykazu wynika, że w latach 2009-2013 w ramach takich przedsięwzięć badawczych za granicą przebywało 13 doktorantów. Zdaniem władz jednostki – jedną z przyczyn tej stosunkowo małej mobilności międzynarodowej doktorantów jest zakres tematyczny ich prac badawczych, możliwych do zrealizowania w warunkach zapewnionych przez WH na miejscu lub w kraju.

Natomiast studenci obecni na spotkaniu z przedstawicielem ZO potwierdzili szerokie możliwości uczestnictwa w międzynarodowych wymianach w ramach programu Erasmus. Zasady rekrutacji do tych programów oraz osoby odpowiedzialne za ich koordynację są studentom znane. Realizacja programów studiów i zaliczanie odbytych za granicą zajęć nie budzą zastrzeżeń. Punkty ECTS są - zdaniem studentów - przeliczane poprawnie, a Wydział nie stwarza problemów z zaliczeniem semestrów spędzonych za granicą.

W roku akademickim 2012/2013 w wymianie w ramach programu LLP Erasmus wzięło udział 20 studentów z Wydziału, tyle samo studentów z Wydziału zakwalifikowało się na wyjazd w roku akademickim 2013/2014. Promocja wyjazdów zagranicznych dla studentów jest – w ich opinii - wystarczająca i pozwala na docenienie korzyści z nich wynikających.

Należy dodać, że Wydział umożliwia studentom udział w kilkudniowych wyjazdach zagranicznych: w ramach projektów i konferencji np. do Kaliningradu (filologia rosyjska), seminariów w Wilnie i odwiedzin w Parlamencie Europejskim w Brukseli w związku z działalnością Instytutu Historii i Stosunków Międzynarodowych. Wydarzenia te są często dofinansowywane przez Uczelnię. Takie przedsięwzięcia pozwalają studentom na osiągnięcie dodatkowych efektów kształcenia, zwłaszcza poszerzają ich kompetencje społeczne. Są też doceniane przez studentów.

2) jednostka podejmuje działania mające na celu internacjonalizację procesu kształcenia, także w zakresie określania efektów i realizacji programu kształcenia,

W jednostce podejmowane są działania mające na celu zintensyfikowanie i poszerzenie procesu internacjonalizacji kształcenia. Mobilność międzynarodowa w procesie kształcenia stopniowo i konsekwentnie wzrasta. Dzieje się tak m.in. dzięki wysiłkom władz Wydziału, które zachęcają, propagują oraz informują na temat możliwości podejmowania współpracy i kontaktów międzynarodowych. Dobrze funkcjonuje Erasmus, natomiast w ramach projektu Pro-edu - *Wzmocnienie potencjału dydaktycznego kadry UWM* (finansowanie ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki), wykorzystano tylko 2 wyjazdy stażowe do wiodących, zagranicznych ośrodków akademickich i naukowo-badawczych (Dania, Litwa).

Podjęmowane są kontakty z podmiotami zagranicznymi, pracującymi nad doskonaleniem jakości kształcenia (np. przystąpiono do konkursu na dofinansowanie z funduszy norweskich projektu, który poprzez opracowanie programów nauczania umożliwiłby otwarcie nowej specjalności studiów magisterskich - *New Communication Technologies and Practices* oraz budowę studia radiowo-telewizyjnego i pracowni specjalistycznej).

Jednak na Wydziale niewiele jest zajęć i seminariów, prowadzonych przez kadre zagraniczną oraz brak zajęć prowadzonych w językach obcych (z wyjątkiem – co zrozumiałe – filologii obcych). Prowadzenie zajęć z nauczycielami z zagranicy potwierdzili jedynie studenci kierunku filologia germańska (możliwe m. in. dzięki współpracy z DAAD). Liczba osób przyjeżdżających z zagranicy na studia w roku akademickim 2012/2013 wyniosła na Wydziale 12. Z uwagi na trwającą jeszcze rekrutację nie jest znana liczba studentów z zagranicy, która odbędzie semestr/rok studiów na WH w bieżącym roku akademickim.

Studenci, zwłaszcza członkowie kół naukowych potrafili wskazać działania w postaci projektów, konferencji, konkursów o charakterze międzynarodowym, w których mieli możliwość uczestniczyć. Ich zdaniem są to bardzo ważne przedsięwzięcia. Wsparcie materialne w ramach programu Erasmus nie budzi też zastrzeżeń studentów. Brak natomiast w jednostce dodatkowych funduszy (np. z budżetu Uczelni lub Wydziału), z których można by dofinansować wyjeżdżających na wymianę studentów.

Doktoranci – jak już wskazano - wyjeżdżają – na staże zagraniczne (Kaliningrad, Kłajpeda). Uczestniczą też w międzynarodowych konferencjach naukowych (w latach 2011-2013 przedstawili 8 referatów na zagranicznych spotkaniach). Na uznanie zasługuje nacisk, jaki jednostka kładzie na doskonalenie znajomości języków obcych (zwłaszcza angielskiego i rosyjskiego). Także na studiach doktoranckich brak jest jednak zajęć prowadzonych w obcym języku (doktoranci nie wyrazili potrzeby zmiany takiego stanu rzeczy – sic!). WH zaprasza gości zagranicznych z wykładami dla doktorantów, co ma być też dla nich okazją do nawiązania kontaktu z zagranicznymi naukowcami.

A zatem program umiędzynarodowienia kształcenia – nawet zdaniem władz Wydziału – nie jest realizowany na miarę potrzeb dzisiejszej nauki. Ta samoocena jest surowa, ale i obiecująca, świadcząca o tym, że problem traktowany jest w jednostce z całą powagą.

3) *jednostka współpracuje z krajowymi i zagranicznymi ośrodkami akademickimi,*

Poszczególne jednostki Wydziału Humanistycznego i ich pracownicy mają dość rozwinięte oraz mniej lub bardziej sformalizowane kontakty z krajowym otoczeniem akademickim. Szczególne cenne są te o charakterze formalnym, polegające na tworzeniu międzyuczelnianych zespołów badawczych. Przykładem może być Zespół Filozofii Ekologicznej, współtworzony z UMK w Toruniu jako najbliższym partnerem UWM, także z UKW w Bydgoszczy, UKSW w Warszawie, UAM w Poznaniu. Lista partnerów naukowych, z którymi jednostka utrzymuje kontakty naukowe, jest długa (337) i obejmuje podmioty akademickie zarówno publiczne, jak i niepubliczne, a także inne instytucje naukowe, kulturalne, różnego rodzaju stowarzyszenia. Najbardziej rozległą i intensywną współpracę WH nawiązał ze wszystkimi ważnymi uniwersytetami polskimi. Tu lista wspólnych tematów jest stosunkowo długa.

W odniesieniu do współpracy międzynarodowej duże znaczenie - ze względu na położenie geograficzne - ma nawiązywanie i podtrzymywanie kontaktów z sąsiednimi

państwami bałtyckimi (Okręg Kaliningradzki Federacji Rosyjskiej, Litwa, Łotwa), a także z południowymi republikami poradzieckimi i innymi krajami wschodu i południa Europy, w tym: Ukrainą, Gruzją, Turcją, Cyprzem. Współpraca z ośrodkami naukowymi na Zachodzie jest skierowana głównie na uczelnie w następujących państwach: Niemcy, Francja, Wielka Brytania, Włochy, Hiszpania. Wyjazdy do tych krajów związane są z udziałem w konferencjach międzynarodowych, z konsultacjami, kwerendami lub stażami, a także mają na celu rozwijanie doświadczeń i rozwijanie umiejętności w zakresie dydaktyki. Najbardziej trwałym i owocnym elementem współpracy jest jednak wymiana na podstawie umowy między uczelniami. Na takich podstawach oparta jest współpraca z Uniwersytetem w Kaliningradzie oraz z Instytutem Puszkina w Moskwie. Często są też kontakty z uczelniami litewskimi. Ważnym ogniwem we współpracy międzynarodowej jest Centrum Badań Europy Wschodniej UWM w Olsztynie, z którego pośrednictwa korzystają jednostki Wydziału.

Kierunki i problematyka współpracy międzynarodowej są zgodne z dziedzinami badań i potrzebami kształcenia. Dominuje problematyka historyczna i filologiczna, ale inne dyscypliny i odpowiadające im kierunki kształcenia też podejmują współpracę. W ciągu 5 lat utrzymywano wiele różnego rodzaju kontaktów międzynarodowych, w których uczestniczyli głównie pracownicy jednostki, rzadziej studenci i doktoranci. Najczęściej ze współpracy korzystali studenci filologii rosyjskiej. Współpraca ta, jakkolwiek bogata, jest bardzo rozproszona i dotycząca bardzo wąskich tematów lub ograniczonych form (np. członkostwo w redakcji pisma, wydawanego w prowincjonalnym uniwersytecie ukraińskim). Można mieć jednak nadzieję, że te dopiero powstające, jednak liczne kontakty będą rozwijane i przyniosą wymierne korzyści zarówno naukowe, jak i w zakresie jakości kształcenia.

Z perspektywy studentów to ich współpraca z krajowymi ośrodkami akademickimi jest utrzymywana w ramach działalności naukowo-badawczej Uczelni oraz poprzez członkostwo w kołach naukowych, organizacje konferencji, współtworzenie publikacji, działalność Samorządu Studentów, udział w pokazach, koncertach, konkursach, projektach etc.

Dzięki programowi DAAD oraz Erasmus, a także współpracy z uczelniami zagranicznymi studenci mają możliwość udziału w międzynarodowej wymianie myśli. Taki jest efekt wyjazdów naukowych, choćby do Wilna, Parlamentu Europejskiego w Brukseli czy też korzystania z praktyk np. w Kaliningradzie. Niektóre kierunki, np. filologia germańska mają zapewnione zajęcia prowadzone z nauczycielami z zagranicy. Studenci obecni na spotkaniu z przedstawicielem ZO podkreślili jednak, że są to sytuacje wyjątkowe w skali Wydziału.

4) jednostka współpracuje z otoczeniem społeczno-gospodarczym, w celu osiągnięcia właściwych efektów kształcenia.

Wydział Humanistyczny zaznacza swą obecność w życiu społeczno-gospodarczym regionu na kilku płaszczyznach: edukacyjnej, naukowej popularyzatorskiej i kulturotwórczej. Podejmuje też współpracę z otoczeniem społeczno-gospodarczym przede wszystkim w trybie mało sformalizowanym (dyskusje i konsultacje z przedstawicielami instytucji kultury, szkół, archiwów, bibliotek, biur tłumaczy, lokalnych mediów dzieje się tak podczas różnego typu targów, konferencji i uroczystości wydziałowych). Niewątpliwie więc zabiega o dobre relacje z przedstawicielami interesariuszy zewnętrznych. Podejmuje też w sposób bardziej lub mniej sformalizowany wymianę doświadczeń eksperckich z instytucjami regionu Warmii i Mazur.

Tak dzieje się – o czym już wcześniej pisano - w Instytucie Dziennikarstwa i Komunikacji Społecznej, gdzie funkcjonuje Rada Konsultacyjna (przedstawiono protokoły spotkań RK). Jej członkami są m. in. przedstawiciele instytucji społeczno-gospodarczych, a zadaniem jest przede wszystkim opiniowanie planów i programów studiów oraz ich modyfikacji. Rada Konsultacyjna zasięga też od mediów regionalnych informacji na temat zapotrzebowania na kształcenie dla rynku mediów. Działania służące dostosowaniu efektów kształcenia do wymagań rynku w innych instytutach/katedrach są często przeprowadzane w sposób niesformalizowany i nie zawsze systematyczny.

Poszczególne jednostki WH współpracują z instytucjami sektora gospodarczego także poprzez organizowanie studentom stażów i praktyk. Bardzo często takie propozycje praktyk dla studentów płyną od firm współpracujących z Uczelnią. Proponowane przez Wydział bądź przedsiębiorstwa/instytucje praktyki studenci uważają za odpowiednio przygotowane i przydatne. Studenci podkreślają i doceniają możliwość podejmowania praktyk zagranicznych, organizowanych dzięki międzynarodowym kontaktom Uczelni. Zarówno formuła odbywania praktyk zawodowych, jak i liczba ofert oraz jakość instytucji, w których odbywane są praktyki, studenci uważają za odpowiednie. Jednak studenci obecni na spotkaniu z przedstawicielem ZO nie potwierdzili faktu przeprowadzanej - zdaniem władz Wydziału – ankietyzacji oceniającej jakość praktyk i poziom przygotowania do nich danej instytucji. Wobec tego ważne jest, aby procedurę ankietyzacji prowadzić systematycznie i wg jednakowych kwestionariuszy, włączając w ich przygotowanie zarówno interesariuszy zewnętrznych, jak i wewnętrznych. Zostało to zresztą zadeklarowane przez władze Wydziału podczas rozmów z przedstawicielami ZO.

Jak twierdzili studenci - przedsiębiorstwa kooperujące z Wydziałem zapewniają studentom wsparcie, w tym finansowe, przy realizacji ich projektów, pomysłów i przedsięwzięć naukowych. Pozytywnie należy także ocenić fakt, że studenci mają możliwość realizacji projektów dla sektora społeczno – gospodarczego, co następnie wykorzystują w procesie przygotowywania prac dyplomowych. Ma to jednak miejsce głównie w ramach Rady Konsultacyjnej działającej przy IDiKS. Tę praktykę warto byłoby rozszerzyć na inne jednostki organizacyjne Wydziału.

Także doktoranci – jak wynika z przeprowadzonych rozmów – mają możliwość współpracy z jednostkami zewnętrznymi, m.in. Archiwum Państwowym, instytucjami muzealnymi i bibliotecznymi. Czasami są to konkretne prace lub badania naukowe przygotowywane na zamówienie danej instytucji. Ich liczba jest jednak niewielka (sami doktoranci nie deklarują szczególnego zainteresowania dla takich działań, a też propozycje ze strony interesariuszy zewnętrznych są nieliczne).

Natomiast szeroki i różnorodny wymiar ma zaangażowanie Wydziału na płaszczyźnie popularyzatorskiej i kulturotwórczej. Są to na przykład inicjatywy kierowane do młodszych i starszych mieszkańców regionu, w tym takie działania, jak: Festiwal Nauki czy Dni Humana (podczas tych imprez przedstawia się nowe możliwości dla współczesnej humanistyki), także Tydzień Przedsiębiorczości, Dni Afryki, Wehikuł Czasu. Organizuje się również akcje o zasięgu ogólnoeuropejskim, jak np. Dni Muzeów. Przedsięwzięcia te posiadają znamiona wymiernych działań społecznych, kulturalnych i gospodarczych. Wszystko to w efekcie stanowi wkład całego środowiska WH, zarówno kadry naukowo-dydaktycznej, jak i studentów/słuchaczy oraz pracowników administracji w złożony proces kształtowania i osiągania zakładanych efektów kształcenia i wysokiej kultury jakości.

A zatem słabością WH jest z pewnością mało sformalizowany i nieco ograniczony system współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym (sprowadza się głównie do

instytucji państwowych). Właściwie znajduje się on dopiero na etapie tworzenia, czerpiąc zarówno z dotychczasowych dobrych doświadczeń, jak i zadań wynikających z zaleceń odgórnych. Niewątpliwie widać jednak próby spożytkowania sugestii otoczenia zewnętrznego odnoszących się do kwestii związanych ze specjalistycznym kształceniem, np. historyków i dziennikarzy. Jakkolwiek kulturotwórcza i społeczna rola Uczelni, a w nim Wydziału Humanistycznego, jest znacząca w regionie, to jednak szersza i bardziej owocna współpraca z otoczeniem zewnętrznym, wykorzystywana zwłaszcza na rzecz podnoszenia efektów kształcenia, pozostaje zadaniem nie w pełni zrealizowanym, z czego władze zdają sobie doskonale sprawę.

KRYTERIUM 6 SPEŁNIONE ZNACZĄCO

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

1) Wydział Humanistyczny w sposób systemowy stara się organizować udział studentów, doktorantów i pracowników akademickich w międzynarodowej wymianie w zakresie prowadzonych przez siebie kierunków studiów. Jakkolwiek wymiana ta jest nadal w ograniczonej skali, to jednak służy ona podnoszeniu jakości kształcenia. Zdarzają się wyjazdy nie tylko służące badaniom naukowym, ale także wymianie doświadczenia w zakresie dydaktyki. Wydaje się, że doktoranci wykazują stosunkowo małą mobilność międzynarodową.

2) W jednostce podejmowane są działania sprzyjające internacjonalizacji badań i kształcenia. Studenci i doktoranci mają szansę uczestniczenia w programach i tematach realizowanych we współpracy międzynarodowej. Kontakty te są jednak sporadyczne.

3) WH posiada bardziej lub mniej sformalizowane kontakty, zwłaszcza z krajowym otoczeniem akademickim. W opinii studentów ta współpraca jest wystarczająca. Natomiast współpraca międzynarodowa, jakkolwiek różnorodna i dotycząca wielu ośrodków zagranicznych, jest rozproszona i często dotycząca wąskich tematów lub ograniczonych form. Zdaniem części studentów kontakty z zagranicznymi ośrodkami akademickimi są zbyt słabe i przez to mniej widoczne.

4) Wydział posiada najczęściej niesformalizowane kontakty z otoczeniem społeczno-gospodarczym, jednak pełne wykorzystanie tej współpracy i nadanie jej formy systemowej pozostaje zadaniem do zrealizowania.

7. Wsparcie naukowe, dydaktyczne i materialne zapewniane przez jednostkę studentom i doktorantom w procesie uzyskiwania efektów uczenia się

- 1) *Jednostka ma wdrożony system opieki naukowej, dydaktycznej i materialnej, uwzględniający także potrzeby osób niepełnosprawnych,*

W ramach istniejącego na Wydziale Humanistycznym systemu opieki naukowej i

dydaktycznej studenci mają kontakt zarówno z władzami Wydziału, jak i poszczególnymi nauczycielami akademickimi – dobrze bowiem funkcjonuje formuła dyżurów oraz konsultacji. Spełnia ona w pełni oczekiwania studentów. Godziny konsultacji i dyżurów są - zdaniem studentów - przestrzegane, a kontakt z prowadzącymi zajęcia studenci oceniają jako bardzo dobry. Podobnie oceniają oni pracę Dziekanatu oraz godziny jego otwarcia. Wręcz wyrazili opinię, że Dziekanat „wspomaga ich funkcjonowanie na Uczelni”.

System opieki naukowej i dydaktycznej umożliwia bardzo dobrym studentom ubieganie się o indywidualny plan studiów i program kształcenia („Regulamin studiów”). Zasady studiowania według indywidualnego planu studiów i programu kształcenia ustala i zatwierdza Rada Wydziału. Studenci mogą też skorzystać z indywidualnej organizacji studiów. Oferowane przez Uczelnię formy indywidualizacji kształcenia są pozytywnie oceniane przez studentów.

Kolejnym elementem systemu opieki naukowej i dydaktycznej na Wydziale jest proces dyplomowania, o którym część studentów wypowiadała się pozytywnie. Natomiast inni podnosili problem ograniczonej/zmniejszonej liczby specjalności (powodem spadek liczby zainteresowanych studentów). Nie są też otwierane – z tych samych powodów - niektóre seminaria dyplomowe, jak np. z językoznawstwa lub istnieją trudności, aby znaleźć się w gronie uczestników wybranego seminarium (ograniczona liczba zapisów i przyjęte kryterium „kto pierwszy, ten lepszy”). Należałoby zatem opracować klarowny system zapisów na seminaria.

System powszechnego udostępniania informacji na temat procesu dyplomowania jest – zdaniem studentów - przejrzysty, obiektywny i powszechnie dostępny. Poza wskazanymi wyżej przypadkami studenci wypowiadali się pozytywnie na temat indywidualnego wyboru tematu pracy dyplomowej oraz osoby promotora. Ogólne zasady dyplomowania na Wydziale regulują – jak już wspomniano - procedury Wydziałowe: WSZJK-PD-HM 1, WSZJK-PD-HM 2, WSZJK-PD-HM 3. Stworzenie oficjalnej, sformalizowanej ścieżki postępowania w zakresie dyplomowania należy uznać za dobrą praktykę akademicką.

Studenci WH mają możliwość odbywania zajęć fakultatywnych. Formuła wyboru przedmiotów oceniana jest przez studentów pozytywnie. Mogą z niej korzystać na wszystkich kolejnych studiowanych semestrach.

W ramach oferowanej opieki dydaktycznej Uczelnia umożliwia studentom naukę języków obcych, m.in. angielskiego, niemieckiego, hiszpańskiego. Studenci zgłaszali jednak zastrzeżenia, twierdząc że poziom nauczania jest niedostosowany do umiejętności studentów. Ich troską jest również to, aby lektoraty prowadzone były na odpowiednim poziomie.

System opieki naukowo-dydaktycznej zapewnia studentom dostęp do platformy internetowej wspomagającej obsługę procesu dydaktycznego. Dzięki temu studenci są informowani na bieżąco o zmianach planów studiów, otrzymanych ocenach, aktualnych ogłoszeniach, zapisach na niektóre zajęcia etc. Ponadto, zgodnie z wprowadzonymi zmianami studenci będą korzystać z platformy uczelnianej, aby oceniać zarówno zajęcia dydaktyczne, jak i instytucje, w których odbywali praktyki. Studenci ocenili pozytywnie działający obecnie w Uczelni system internetowy.

Zgodnie z art. 175 ust. 4 Ustawy podziału środków pomocy materialnej dokonuje Wydziałowa Komisja Stypendialna oraz Odwoławcza Komisja Stypendialna, w których większość na mocy art. 177 ust. 3 Ustawy stanowią studenci. Poza zapewnionymi ustawowo świadczeniami WH nie posiada dodatkowych funduszy stypendialnych dla studentów. Studenci obecni na spotkaniu z przedstawicielem ZO wypowiadali się pozytywnie na temat

działającego systemu przyznawania stypendiów i wysokości stypendiów, deklarowali znajomość kryteriów ich przyznawania, procedury składania wniosków stypendialnych etc. Regulamin Funduszu Pomocy Materialnej obejmuje wszystkie świadczenia pomocy materialnej wymagane w Ustawie (art. 173 ust. 1).

Zarówno na poziomie Uczelni, jak i Wydziału istnieje stanowisko pełnomocnika ds. osób niepełnosprawnych, którego zadaniem jest opieka i wsparcie dla osób niepełnosprawnych. Budynki są dostosowane do potrzeb osób z niepełnosprawnościami ruchowymi - istnieją w nich podjazdy, poręcze, windy, specjalnie przystosowane toalety. Jedyny obiekt, który nie jest przystosowany do takich potrzeb, to budynek Studium Języków Obcych, znajdujący się poza terenem kampusu Kortowo. Pełnomocnik ds. osób niepełnosprawnych zadeklarował jednak, że studentowi z niepełnosprawnościami ruchowymi, który musiałby uczestniczyć w zajęciach w takim obiekcie, organizuje się sale i zajęcia w przystosowanych budynkach WH.

Jak wynika z rozmów ze studentami, umowa student-uczelnia jest podpisywana ze wszystkimi studentami Wydziału i studenci nie zgłaszali do tych umów żadnych uwag. Należy dodać, że Regulamin Studiów został pozytywnie zaopiniowany przez Samorząd Studentów UWM.

Także w odniesieniu do doktorantów system opieki naukowej i dydaktycznej na Wydziale należy ocenić pozytywnie. Przy wyborze opiekunów naukowych decyduje obszar badawczy – i pod tym kątem kandydat na studia doktoranckie wybiera swego opiekuna naukowego. Następnie wspólnie ustalane są tematy pracy badawczej. Uznać należy za dobrą praktykę ograniczenie liczby doktorantów, przypadających jednemu opiekunowi naukowemu - maksymalnie 5 doktorantów. W ramach wsparcia naukowego doktoranci włączani są do organizacji konferencji naukowych, jak również prowadzą warsztaty dla licealistów. Uczestnicy studiów doktoranckich mogą również brać udział w uczelnianych grantach badawczych, i to według przejrzystości określonych kryteriów. Potwierdzono zgodnie, że konsultacje są systematycznie prowadzone przez pracowników naukowych - podczas dyżurów oraz drogą mailową. Zespół Oceniający – po rozmowach z doktorantami oraz Kierownikiem Studiów Doktoranckich - uznał, że wdrożony system opieki naukowej w pełni odpowiada potrzebom.

Doktoranci wysoko ocenili obsługę i wsparcie administracyjne, i to nie tylko ze strony Dziekanatu. Wydzielona komórka, odpowiedzialna za doktorantów służy im – w każdej sytuacji - dodatkową pomocą. Podobnie wysoko doktoranci ocenili możliwość korzystania z infrastruktury naukowo – badawczej jednostki. W opinii ZO dostęp do informacji nt. programu studiów i oferty dydaktycznej WH jest bardzo dobry. Wszystkie informacje są rozsyłane bezpośrednio do doktorantów drogą mailową, a także znajdują się w powszechnie dostępnych gablotach oraz są umieszczane na stronie internetowej WH. Doktoranci bardzo wysoko oceniają pracę Kierownika Studiów Doktoranckich oraz wsparcie z jego strony.

W czasie spotkania z doktorantami i Samorządem Doktorantów ustalono, że kryteria przyznawania stypendiów z FPM są przejrzyste i zrozumiałe. W podziale tych środków uczestniczą przedstawiciele Samorządu. Stypendia wypłacane są terminowo. Do dyspozycji doktorantów są akademiki, a infrastruktura jest dostosowana do potrzeb doktorantów niepełnosprawnych – jest ich na Wydziale czworo.

2) jednostka ma efektywny system rozpatrywania skarg i rozwiązywania sytuacji konfliktowych,

Na Wydziale zgodnie z „Regulaminem studiów” powołani są opiekunowie poszczególnych lat studiów, kierunków lub grup studiów. Do obowiązków opiekunów należy pomoc studentom, choćby w zakresie rozwiązywania sytuacji konfliktowych. Osoby te są znane studentom i ci wielokrotnie korzystali z ich pomocy. Drugim sposobem postępowania w przypadku pojawienia się sytuacji konfliktowej jest zwrócenie się do Dyrektora Instytutu/Katedry, który może arbitralnie rozpatrzyć sprawę – studenci z takiej ścieżki też korzystają.

Natomiast Samorząd Studencki – jak twierdzili uczestnicy spotkania z przedstawicielem ZO – nie jest w zasadzie wykorzystywany w takich sytuacjach. Warto jednak dodać, iż Samorząd Wydziałowy prowadzi systematyczne dyżury dla studentów, o czym ci doskonale wiedzą. Jednak częste pomijanie organu studenckiego w sytuacjach konfliktowych wynika z faktu, że kojarzy się on przede wszystkim z działalnością kulturalno-rozrywkową. Zresztą zwrócenie się do opiekunów wydaje się studentom opcją skuteczniejszą i stosunkowo wygodną. I dlatego, chociaż na Wydziale brak formalnych mechanizmów rozpatrywania skarg i rozwiązywania sytuacji konfliktowych, to jednak - zdaniem studentów - efektywność „nieformalnego” systemu działającego w tym zakresie jest wysoce zadowalająca.

W przypadku studiów doktoranckich procedura rozwiązywania sytuacji konfliktowych jest następująca: doktoranci w pierwszej kolejności zgłaszają się do Kierownika Studiów Doktoranckich – jest to pierwsza instancja. Ten stara się rozwiązać problem lub wskazuje dalszą drogę postępowania. Drugą instancją odwoławczą jest Dziekan, w ostateczności można skierować sprawę do Rektora. Sytuacje zaistniałe pomiędzy doktorantami rozwiązuje Sąd Koleżeński Samorządu Doktorantów. Dodatkowym nieformalnym rozwiązaniem są spotkania doktorantów z Kierownikiem Studiów Doktoranckich, podczas których również jest możliwość – poprzez mediację - rozwiązania konfliktów. Doktoranci w rozmowie z przedstawicielem ZO pozytywnie ocenili sposób rozwiązywania sytuacji konfliktowych, mimo że nie jest on w żaden sposób sformalizowany.

- 3) *jednostka wspiera działalność samorządu oraz organizacji zrzeszających studentów lub doktorantów i współpracuje z nimi; organy jednostki, podejmują aktywne działania mające na celu szerokie włączanie studentów oraz doktorantów i ich przedstawicieli do prac organów jednostki, komisji statutowych i doraźnych, zwłaszcza koncentrujących swoje prace wokół procesu dydaktycznego i spraw dotyczących studentów i doktorantów.*

Należy podkreślić z całą mocą, że współpraca organizacji zrzeszających studentów z władzami Wydziału Humanistycznego oceniana jest bardzo dobrze. Osobą koordynującą pracę kół naukowych na poziomie WH jest Koordynator ds. kół naukowych, którego zadaniem jest informowanie o ciekawych inicjatywach, pomoc w zdobywaniu środków finansowych na planowane przedsięwzięcia etc. Organizacje studenckie istniejące na Wydziale oraz Uczelni działają bardzo aktywnie, realizując wiele inicjatyw zarówno o charakterze społecznym, kulturalnym, jak i naukowo-badawczym. Są to przedsięwzięcia krajowe i międzynarodowe, pozwalające studentom na poszerzanie ich wiedzy, umiejętności

i kompetencji. Członkowie kół naukowych zgodnie stwierdzają, że poziom finansowania pozwala na sprawne funkcjonowanie oraz realizację założonych celów. Zarówno członkowie kół, jak i sami studenci czują się wystarczająco poinformowani, jeśli chodzi o możliwości współpracy z Wydziałem oraz wspólnego realizowania różnych inicjatyw.

Także Samorząd Studencki bardzo dobrze ocenia współpracę z władzami Wydziału. Jego przedstawiciele są pełnoprawnymi członkami organów kolegialnych, w których współpraca układa się bardzo dobrze. Studenci obecni na spotkaniu z przedstawicielem ZO wypowiedzieli się pozytywnie na temat działań RWSS, jednak chodziło głównie o aktywność w obszarze kulturalno-rozrywkowym. Samorząd Studencki w rozmowie z przedstawicielem ZO zadeklarował realizację w najbliższym czasie szkoleń z zakresu praw i obowiązków studenta.

Udział w Wewnętrznym Systemie Zapewnienia Jakości Kształcenia studenci uważają za wystarczający. Do działań związanych z podnoszeniem jakości (np. zmiany w planach studiów proponowane przez Kierunkowe Zespoły ds. Zapewnienia Jakości Kształcenia) włączani są również studenci, nie będący członkami Rady Wydziałowego Samorządu Studenckiego, co należy uznać za pozytywny przejaw angażowania do działań projakościowych studentów zainteresowanych doskonaleniem procesu kształcenia na Wydziale Humanistycznym.

Przedstawiciele studentów są obecni w Senacie i Radzie Wydziału. Z dostarczonej przez władze Wydziału *Listy obecności z posiedzenia Rady Wydziału Humanistycznego w dniu 19 listopada 2013 r.* wynika, że liczba studentów i doktorantów w Radzie Wydziału wynosi 19 osób na 97 pełnoprawnych członków. Studenci i doktoranci stanowią niecałe 20% składu (dokładnie 19,6%), co jest niezgodne z art. 67 ust. 4 Ustawy. Natomiast udział studentów i doktorantów w składzie Senatu Uczelni jest zgodny z obowiązującymi przepisami (art. 61 ust. 3 Ustawy). Studenci są również członkami Komisji Senackich oraz Komisji Wydziałowych. Generalnie studenci uznają skalę ich przedstawicielstwa w w/m organach za wystarczającą.

Na Wydziale funkcjonuje Samorząd Doktorantów. Przedstawiciel doktorantów bierze udział w posiedzeniach Rady Wydziału. Samorząd opiniował powołanie Kierownika Studiów Doktoranckich. Doktoranci aktywnie uczestniczą w pracach Wydziałowej Komisji Stypendialnej. Przedstawiciele doktorantów zostali powołani do komisji doktoranckiej ustalającej listy rankingowe przy przyznawaniu stypendium doktoranckiego oraz zwiększenia stypendium doktoranckiego z dotacji projakościowej.

Samorząd Doktorantów dysponuje środkami na swą działalność, ma także możliwość korzystania z niezbędnych urządzeń biurowych oraz infrastruktury Wydziału. W opinii Samorządu pomoc i wsparcie ze strony jednostki jest na wystarczającym poziomie.

Doktoranci zakładają własne koła naukowe, jak również są członkami kół studencko-doktoranckich. Jednostka wspiera finansowo rocznik „Meritum”, wydawany przez Koło Naukowe Doktorantów-Historyków. W ocenie ZO koła naukowe, funkcjonujące z udziałem doktorantów, prowadzą niezwykle prężną działalność, organizując m.in. konferencje, sympozja i warsztaty dla licealistów.

KRYTERIUM 7 SPEŁNIONE W PEŁNI

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

1) Na Wydziale Humanistycznym system opieki naukowo-dydaktycznej funkcjonuje w sposób właściwy. Zarówno studenci, jak i doktoranci mają odpowiednie wsparcie i pomoc w procesie uzyskiwania efektów kształcenia, jakkolwiek dopracowania wymaga procedura wyboru seminarium przez studentów. Także system pomocy materialnej dla studentów i doktorantów działa w sposób właściwy. Jednostka przykłada też wagę do potrzeb osób niepełnosprawnych.

2) Choć jednostka nie posiada formalnych mechanizmów rozpatrywania skarg i rozwiązywania sytuacji konfliktowych, to jednak przyjęta i stosowana procedura działa właściwie i efektywnie, co potwierdzają studenci i doktoranci.

3) Współpraca samorządu oraz organizacji zrzeszających studentów z władzami i pracownikami jednostki jest w pełni zadowalająca: WH wspiera działalność tych środowisk, aktywizuje ich w różnych organach i komisjach jednostki, w tym odpowiedzialnych za jakość kształcenia, właściwie informuje i pomaga. Należy jednak zwiększyć liczbę studentów w Radzie Wydziału.

8. Spójność systemu wewnętrznych przepisów prawnych normujących proces zapewnienia jakości kształcenia, oraz jego zgodność z przepisami powszechnie obowiązującymi

W celu osiągnięcia wysokiej jakości kształcenia Senat po raz pierwszy wprowadził **Wewnętrzny System Zapewniania Jakości Kształcenia Uchwałą Nr 355/2010 z dn. 26.02.2010 r.**, którego integralnymi elementami były: „1. misja i polityka jakości Uniwersytetu, określające cele, strategię zapewniania i doskonalenia jakości kształcenia, 2. instytucjonalne umocowanie i struktura organizacyjna, 3. dokumenty jakości kształcenia, 4. procedury zapewniania i doskonalenia jakości kształcenia, w tym system badań ankietowych.”

Obecnie Wewnętrzny System Zapewniania Jakości Kształcenia (WSZJK) w Uczelni i na Wydziale Humanistycznym funkcjonuje na podstawie dwóch aktów prawnych: **Uchwały Nr 198 Senatu z dn. 12.04.2013 r. w sprawie zmian Wewnętrznego Systemu Zapewniania Jakości Kształcenia** oraz **Zarządzenia Nr 70/2013 Rektora z dn. 28.08.2013 r. w sprawie zasad funkcjonowania Wewnętrznego Systemu Zapewniania Jakości Kształcenia w UWM.**

Zgodnie z ww. Uchwałą Senatu Nr 198 integralnymi elementami WSZJK (w wersji rozszerzonej w stosunku do ww. *Uchwały Senatu Nr 355/2010*) są: „1. misja i polityka jakości Uniwersytetu, określające cele, strategię zapewniania i doskonalenia jakości kształcenia, w tym działania promujące jakość dydaktyki, 2. instytucjonalne umocowanie i struktura organizacyjna, 3. dokumenty jakości kształcenia, 4. procedury zapewniania i doskonalenia jakości kształcenia, uwzględniające wykorzystanie, stosowanie i upowszechnianie najlepszych uczelnianych, krajowych i międzynarodowych wzorców w obszarze dydaktyki, w tym system badań ankietowych”.

„**System badań ankietowych** stanowi integralną część Wewnętrznego Systemu Zapewniania Jakości Kształcenia i obejmuje swoim zakresem działania społeczność akademicką (nauczycieli akademickich, studentów, doktorantów, słuchaczy studiów

poddyplomowych i kursów dokształcających), absolwentów Uniwersytetu oraz przedstawicieli otoczenia społeczno-gospodarczego (pracodawców i przedstawicieli instytucji edukacyjnych, badawczych, etc.).” *Zarządzenie Nr 51/2013 Rektora z dn. 31.05.2013 r.* określa obszary procesu dydaktycznego objęte badaniami ankietowymi, wzory kwestionariuszy ankiet oraz procedury przeprowadzania badań ankietowych.

Zgodnie z ww. *Zarządzeniem Rektora Nr 70/2013*: „w celu inicjowania i koordynacji działań związanych z funkcjonowaniem Wewnętrznego Systemu Zapewniania Jakości Kształcenia w Uniwersytecie, (...) powołuje się Uczelniany Zespół ds. Zapewnienia Jakości Kształcenia, Wydziałowe Zespoły ds. Zapewnienia Jakości Kształcenia oraz Zespoły ds. Zapewnienia Jakości Kształcenia jednostek ogólnouczelnianych i międzywydziałowych”. *Zarządzenie to określa także ich szczegółowe zadania i kompetencje.*

Rektor *Zarządzeniem Nr 91/2012 z dn. 14.11.2012 r. (z późn. zm., m.in. Zarządzeniem Nr 75/2013 z dn. 12.09.2013 r.)* powołał **Uczelniany Zespół do spraw Zapewniania Jakości Kształcenia** (UZZJK) na kadencję 2012-2016, w skład którego weszli: przewodniczący, po jednym nauczycielu akademickim reprezentującym każdą podstawową jednostkę organizacyjną Uniwersytetu, przedstawiciele reprezentujący jednostki ogólnouczelniane i międzywydziałowe, dwóch studentów, wskazanych przez Radę Uczelnianą Samorządu Studenckiego, jeden doktorant, wskazany przez Radę Samorządu Doktorantów, przedstawiciel jednostki administracyjnej Uniwersytetu, której zakres działania obejmuje prowadzenie kontroli i audytów. UZZJK współpracuje z **Biurem ds. Kształcenia – Zespołem ds. Zarządzania Jakością Kształcenia** oraz Zespołami ds. zapewniania jakości kształcenia w obszarze działań projakościowych, ze szczególnym uwzględnieniem zadań związanych z opracowaniem narzędzi ewaluacji i metod doskonalenia WSZJK.

Na szczeblu Wydziału Dziekan *Decyzją Nr 5/2012/2013 z dn. 5.11.2012 r.* powołał **Wydziałowy Zespół ds. Zapewniania Jakości Kształcenia** (WZZJK) na kadencję 2012-2016, w skład którego weszli: przewodniczący, przedstawiciele nauczycieli akademickich jednostki przedstawiciel studentów i przedstawiciel doktorantów. Kolejną *Decyzją Nr 5A/2012/2013 z dn. 5.11.2012 r.* powołał **Wydziałową Komisję Programową** na kadencję 2012-2016, do której zadań należy koordynowanie działań związanych z tokiem studiów, w tym: opracowywanie programów i planów studiów, opracowywanie założeń programowych specjalności i specjalizacji prowadzonych na WH.

Następnie Dziekan powołał kolejnymi *Decyzjami z dn. 21.01.2013 r.* **Kierunkowe Zespoły ds. Zapewniania Jakości Kształcenia** na kadencję 2012-2016, w skład których weszli: przewodniczący, przedstawiciele nauczycieli akademickich, przedstawiciel samorządu studentów i przedstawiciel samorządu doktorantów, na następujących kierunkach: historia, stosunki międzynarodowe, filozofia, dziennikarstwo i komunikacja społeczna, filologia polska, filologia - spec. filologia germańska, filologia - spec. filologia rosyjska oraz filologia rosyjska z językiem angielskim, filologia - spec. filologia angielska. Do ich kompetencji należy:

1. Doskonalenie programu kształcenia z uwzględnieniem wniosków z monitorowania kariery zawodowej absolwentów;
2. Analiza i weryfikacja zakładanych efektów kształcenia na danym kierunku dokonywana w porozumieniu z zespołem nauczycieli akademickich zaliczanych do minimum kadrowego tego kierunku;
3. Weryfikacja wyników ankiety oceny zajęć dydaktycznych i kierowanie wynikających z niej wniosków do Władz Dziekańskich;

4. Ocena procesu kształcenia oraz jakości i warunków prowadzenia zajęć dydaktycznych;
5. Opracowywanie i przekazywanie Dziekanowi okresowych sprawozdań z prac Zespołu;
6. Inne działania dotyczące kształtowania kultury jakości kształcenia.

W celu osiągnięcia wysokiej jakości kształcenia w procesie zapewniania i doskonalenia jakości kształcenia Rada Wydziału *Uchwałą nr 160 z dn. 14.05.2013 r.* wprowadziła **Wydziałowy Wewnętrzny System Zapewniania Jakości Kształcenia**, którego integralnymi elementami są:

- 1) Dziekan i prodziekani Wydziału, dyrektorzy (zastępcy dyrektora) instytutów, kierownicy katedr i zakładów oraz innych jednostek organizacyjnych Wydziału, organizując proces kształcenia;
- 2) nauczyciele akademicy, realizując program nauczania;
- 3) pracownicy administracyjni, zapewniając obsługę procesu dydaktycznego;
- 4) studenci i doktoranci, wpływając na poziom procesu dydaktycznego;
- 5) Wydziałowy Zespół ds. Zapewnienia Jakości Kształcenia;
- 6) Kierunkowe Zespoły ds. Zapewniania Jakości Kształcenia w Instytutach i Katedrach wchodzących w skład Wydziału.

Za wprowadzenie i sprawne funkcjonowanie Wydziałowego Wewnętrznego Systemu Zapewniania Jakości Kształcenia odpowiedzialni są odpowiednio: Prodziekan ds. kształcenia oraz Dziekan WH, którzy w celu oceny skuteczności i przydatności podjętych działań dokonują jego analiz korzystając z ustaleń WZZJK. Przedkładają Radzie Wydziału ocenę efektów kształcenia na wydziale na podstawie samooceny funkcjonowania jednostki. Rada Wydziału przynajmniej raz w roku akademickim poświęca jedno ze swoich posiedzeń zagadnieniom doskonalenia jakości kształcenia na wydziale.

Przykładową dokumentację dotyczącą dokonywanych analiz i podejmowanych działań mających wpływ na jakość kształcenia, stanowią:

- programy studiów/efekty kształcenia: protokoły z posiedzeń Rady Wydziału: 12.02.2013 (zatwierdzenie kierunkowych efektów kształcenia w roku akad. 2013/2014); 12.03.2013 (na rok akad. 2013/2014: zagadnienia egzaminacyjnych na studia doktoranckie, zatwierdzenie programów studiów); 19.09.2013 (wykaz przedmiotów sekwencyjnych, oferta przedmiotów modułowych, wykłady monograficzne, uchwalono efekty kształcenia dla stacjonarnych studiów doktoranckich III stopnia);
- ankiety: Biuro ds. Kształcenia - Badanie ankietowe „Jakość realizacji zajęć dydaktycznych” na UWM w semestrze zimowym roku akad. 2013/2014 (luty – marzec 2014) – prezentacja (raport ogólny z badania pilotażowego przeprowadzonego na dwóch wydziałach 25.11.2013–2.12.2013); *Uchwała Nr 32 Rady WH z dn. 19.09.2013 r. w sprawie: uchwalenia zasad badania jakości kształcenia na studiach doktoranckich III stopnia (zawiera Zasady i protokół hospitowania zajęć dydaktycznych oraz Kwestionariusz ankiety oceny studenckiej przedmiotu i nauczyciela)* + opracowanie „Charakterystyka ankiety przeprowadzonej wśród studentów studiów III stopnia” (w celu dokonania oceny zajęć prowadzonych przez samodzielnych pracowników WH oraz ponowne sprawdzenie zasadności zmian kadrowych dokonanych wcześniej przez

kierownika studiów doktoranckich); Wyniki ewaluacji pracowników IHiSM UWM – 2011, 2012, 2013 – studia podyplomowe;

- hospitacje zajęć: plany hospitacji zajęć pracowników i doktorantów na rok akademicki 2013/14 w poszczególnych Instytutach, przykładowe arkusze hospitacji zajęć dydaktycznych wewnętrznej oceny pracowników IDiKS;
- analiza wyników nauczania: statystyki zaliczeń w poszczególnych semestrach na poszczególnych kierunkach;
- ocena okresowa nauczycieli akademickich: Wytyczne służące zaopiniowaniu oceny działalności (dydaktycznej; organizacyjnej i popularyzatorskiej; naukowej i kształcenia kadr) nauczyciela akademickiego na WH - minimalne wymagania dla poszczególnych stopni oceny (*Uchwała Nr 107 Rady WH z dnia 10.12.2013 r. w sprawie: ustalenia wytycznych do oceny pracy nauczycieli akademickich na WH na podstawie Uchwały Nr 249 Senatu z dn. 21.06.2013 r.*); przykładowe arkusze oceny okresowej pracownika, który nie jest nauczycielem akademickim – wypełnione 9.05.2013 r.
- badanie losów absolwentów: Raport z badania ankietowego na temat: „Losy zawodowe absolwentów UWM” przeprowadzonego wśród absolwentów rocznika 2011/2012, opracowany w ramach projektu „Wzmocnienie potencjału adaptacyjnego UWM” współfinansowanego przez UE w ramach EFS;
- opinie pracodawców: Raport z badania ankietowego na temat: „Opinie pracodawców o absolwentach UWM” przeprowadzonego w roku akademickim 2012/2013, opracowany w ramach projektu „Wzmocnienie potencjału adaptacyjnego UWM” współfinansowanego przez UE w ramach EFS; Ankiety ewaluacyjne: Opinia pracodawców na temat studenckich praktyk zawodowych oraz Opinia studentów na temat praktyk zawodowych (student składa po zakończeniu praktyki w celu uzyskania jej zaliczenia); przy Instytucie Dziennikarstwa i Komunikacji Społecznej 28.09.2010 r. powołano **Radę Konsultacyjną** (przedstawiciele najważniejszych mediów olsztyńskich), do której zadań należy doradztwo w zakresie dostosowania oferty edukacyjnej do wymogów rynku.

Za **dotatkową dokumentację dotyczącą analiz** w ramach WSZJK można też uznać:

- sprawozdania: Sprawozdanie Rektora z działalności Uczelni w roku akad. 2012/2013 (zatwierdzone *Uchwałą Nr 262 Senatu z dn. 24.09.2013 r.*; porusza kwestie związane z jakością kształcenia, akredytacją, dostosowaniem procesu dydaktycznego do zmieniających się przepisów, itd.); Sprawozdanie Dziekana z działalności WH za rok akad. 2012/2013 (przyjęte na RW w dn. 19.11.2013 r.; porusza kwestie związane z WSZJK); 2 Sprawozdania z przeprowadzenia oceny jakości kształcenia w Katedrze Filologii Angielskiej w roku akademickim 2011/2012 oraz 2012/2013 (przeprowadzono łącznie hospitacje zajęć 7 pracowników i 8 doktorantów oraz anonimowe ankiety oceniające 19 nauczycieli akademickich);
- Sprawozdania z prac Kierunkowych Zespołów ds. Zapewniania Jakości Kształcenia w roku akademickim 2012/13 w: Katedrze Filologii Germańskiej (ewaluacja efektów kształcenia: ocena sylabusów i programów, ankiety studenckie, ankiety pracownicze hospitacje zajęć, autoewaluacja); Instytucie Filologii Polskiej (ocena programów

studiów, ewaluacja efektów kształcenia, ankiety studenckie, hospitacje zajęć); Instytucie Słowiańszczyzny Wschodniej (ewaluacja efektów kształcenia: ocena sylabusów i programów, ankiety studenckie, ankiety pracownicze, hospitacje zajęć, obserwacje koleżeńskie, autoewaluacja); Instytucie Historii i Stosunków Międzynarodowych (m.in. zmiana punktacji ECTS); Instytucie Dziennikarstwa i Komunikacji Społecznej (m.in. zmiana punktacji ECTS);

- protokoły z posiedzeń Wydziałowego Zespołu ds. Zapewnienia Jakości Kształcenia: 9.01.2013 (kwestionariusze ankiet: oceny studenckiej przedmiotu i nauczyciela, absolwenta (6 miesięcy, 3 i 5 lat od ukończenia studiów); 6.05.2013 (arkusze oceny pracy dyplomowej dla promotora oraz dla recenzenta); 29.10.2013 (harmonogram audytów na rok akademicki 2013/2014, procedura przenoszenia osiągnięć); 19.11.2013 (zatwierdzono aktualizację dotychczas obowiązujących procedur); 26.11.2013 (zatwierdzono procedurę autoewaluacji);
- protokoły ze wspólnego posiedzenia Senackiej Komisji ds. Dydaktycznych oraz Uczelnianego Zespołu ds. Zapewniania Jakości Kształcenia: Nr 8 z dn. 19.03.2013 (m.in. „Badanie opinii studentów - ocena przedmiotu i nauczyciela akademickiego”); Nr 11 z dn. 18.06.2013 (m.in. „Sprawozdanie z działalności SKD w roku akad. 2012/2013”, Sprawozdanie z działalności UZZJK w roku akad. 2012/2013); Nr 14 z dn. 19.11.2013 (m.in. raport z funkcjonowania Systemu „Plagiat”, raport z przeglądu jakości prac dyplomowych); Nr 44 z posiedzenia Senatu w dn. 6.07.2012 r. – „Wewnętrzny System Zapewniania Jakości Kształcenia UWM 2011/2012” (oznaczenie procedur, harmonogram audytów, kwestionariusze ankiet, „Ankieta oceny jakości kształcenia” – podsumowanie, „Badanie losów absolwentów” 6 m-cy – podsumowanie).

Zwracają także uwagę **dążenia Uczelni do doskonalenia wewnętrznego systemu zapewniania jakości kształcenia**, co potwierdzają m.in.:

- publikacja pt.: „Wewnętrzny System Zapewniania Jakości Kształcenia w Uniwersytecie Warmińsko-Mazurskim w Olsztynie” autorstwa Ireny Kozłowskiej, rok wydania 2009 – zawiera opis podstaw formalno-prawnych zapewniania jakości kształcenia w Uniwersytecie oraz dokumentacji i procedur regulujących zasady funkcjonowania WSZJK w UWM w Olsztynie;
- Protokół z posiedzenia Wydziałowego Zespołu ds. Zapewnienia Jakości Kształcenia z 19.11.2013 r. (zatwierdzono aktualizację dotychczas obowiązujących procedur, konieczną ze względu na pojawienie się nowych, nadrzędnych aktów prawnych);
- *Zarządzenie Nr 118/2013 Rektora z dn. 13.12.2013 r. w sprawie określenia wzoru druku „Karty samooceny podstawowej, międzywydziałowej lub ogólnouczelnianej jednostki organizacyjnej UWM w obszarze dydaktyki”* (samooceny działalności jednostki dokonuje Wydziałowy Zespół ds. Zapewniania Jakości Kształcenia corocznie do 30 listopada).

KRYTERIUM 8 SPEŁNIONE W PEŁNI

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryterium szczegółowego

Na podstawie analizy otrzymanej dokumentacji należy uznać, iż Wydział Humanistyczny Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie posiada wewnętrzne przepisy prawne normujące proces zapewnienia jakości kształcenia (ogólnouczelniane i wydziałowe), zarówno o charakterze ogólnym, jak i odnoszące się bezpośrednio do funkcjonowania wewnętrznego systemu zapewnienia jakości. Przepisy te w sposób kompleksowy określają prowadzoną politykę jakości, procedury, cele jakościowe oraz strategię ich realizacji.

Podsumowując należy stwierdzić, iż zakres, sposób prowadzenia i kompletność dokumentacji dotyczącej dokonywanych analiz i podejmowanych działań odnoszących się do poszczególnych czynników, mających wpływ na jakość kształcenia jest poprawny. Świadczy o tym m.in. fakt omawiania na posiedzeniach poszczególnych komisji i zespołów funkcjonujących na Wydziale wyników ankiet i hospitacji, prowadzona jest także analiza dokumentacji wydziałowej dot. wewnętrznego systemu. Wszystko to znajduje odzwierciedlenie w protokołach.

Zarówno Uczelnia, jak i Wydział konsekwentnie i systematycznie podejmują działania w zakresie doskonalenia wewnętrznego systemu zapewniania jakości kształcenia oraz doskonalenia istniejących już procedur, o czym świadczą ww. Uchwały, Zarządzenia czy opracowania.

9. Podsumowanie

Tabela nr 2 Ocena spełnienia kryteriów oceny instytucjonalnej

L.p.	Kryterium	Stopień spełnienia kryterium				
		wyróżniająco	w pełni	znacząco	Częściowo	niedostatecznie
1	strategia rozwoju		X			
2	wewnętrzny system zapewnienia jakości		X			

3	cele i efekty kształcenia na studiach doktoranckich i podyplomowych oraz system ich weryfikacji ³		X			
4	zasoby kadrowe, materialne i finansowe		X			
5	prowadzenie badań naukowych			X		
6	współpraca krajowa i międzynarodowa			X		
7	system wsparcia studentów i doktorantów ⁴		X			
8	przepisy wewnętrzne normujące proces zapewnienia jakości kształcenia		X			

Odniesienie się do dokonanej przez jednostkę analizy SWOT w kontekście wyników przeprowadzonej oceny wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia oraz oceny zasobów kadrowych, materialnych, działalności naukowej i międzynarodowej, współpracy z beneficjentami procesu kształcenia.

Należy pozytywnie ocenić wykonaną analizę SWOT, jest wielowątkowa, zawiera ważne i cenne spostrzeżenia. Dowodzi to, że jej wykonanie poprzedziła głęboka refleksja nad sytuacją Wydziału, jego atutami i mankamentami, funkcjonowaniem w określonym otoczeniu społeczno-gospodarczym. Szczególnie że mówimy o specyficznym regionie Warmii

³ Jeżeli w jednostce prowadzone są tylko studia doktoranckie wpisujemy i oceniamy „cele i efekty kształcenia na studiach doktoranckich”. Jeżeli prowadzone są tylko studia podyplomowe wpisujemy i oceniamy „cele i efekty kształcenia na studiach podyplomowych”. Jeżeli nie są prowadzone żadne z tych studiów w rubryce oceny wpisujemy „nie dotyczy”.

⁴ Kryterium 3 i 7 należy skorelować.

i Mazur, stosunkowo opóźnionym w rozwoju i charakteryzującym się wysokim bezrobociem (autorzy analizy SWOT wyraźnie to podkreślają). To pozwoliło na sformułowanie wielu właściwych ocen i wniosków.

Niewątpliwie atutem jednostki jest doświadczona kadra naukowo-dydaktyczna o dużym potencjale rozwoju, który jednak należy w większym stopniu wykorzystać i rozwinąć z korzyścią dla wzmocnienia jednostki. Stwierdzają to zresztą władze Wydziału, wymieniając w słabych stronach niewystarczające zaangażowanie części pracowników we własny rozwój naukowy (słaby wskaźnik wnioskowania i pozyskiwania grantów).

Zgodzić się też trzeba, że jednostka we właściwy sposób stara się aktywizować naukowo pracowników, choćby przez odpowiedni, przejrzysty system oceny, awansu i wsparcia. To wsparcie działalności naukowo-badawczej skierowane jest także ku doktorantom. Ale – jak stwierdzono w analizie SWOT – aktywność doktorantów w życiu Wydziału nadal jest niewystarczająca. Szczególnie odnosi się to do ich udziału w wymianie międzynarodowej.

Zresztą stopień umiędzynarodowienia Wydziału w obszarach kształcenia i badań naukowych pozostaje słabszą stroną funkcjonowania jednostki (pomimo wysiłków władz Wydziału), co nie zostało *expressis verbis* wyrażone w analizie SWOT.

Mamy natomiast bezpośrednie odniesienia do kwestii kultury jakości kształcenia jako szansy dla WH. Pisze się też, słusznie widząc w tym następną szansę, o możliwościach pozyskiwania środków na działania w obszarze dydaktyki z krajowych programów projakościowych oraz unijnych. Ale na pewno szansą Wydziału będzie pełne wdrożenie usprawnionego WSZJK, co zwłaszcza wobec postępującego niżu demograficznego oraz spadku zainteresowania kierunkami humanistycznymi, może mimo wszystko przyczynić się do dalszego rozwoju i umocnienia Wydziału/Uczelni w regionie i kraju. W tym miejscu trzeba też zgodzić się z autorami analizy, że szansą jest zainteresowanie ofertą edukacyjną potencjalnych studentów z zagranicy, gł. Europy Wschodniej.

Uznać także należy za słuszne spostrzeżenie, że mocną stroną jednostki jest jej infrastruktura, odpowiadająca potrzebom procesu kształcenia, a także forma współpracy z jego beneficjentami – pomoc materialna i wsparcie naukowe.

Natomiast zdecydowanie niewykorzystaną jeszcze szansą pozostają kontakty z otoczeniem społeczno-gospodarczym. Jakkolwiek należy uznać za krzepiący wniosek płynący z Raportu, że władze Wydziału i poszczególne jego jednostki utrzymują różne, nieformalne najczęściej, kontakty z pracodawcami na różnym etapie kształcenia. Ta kwestia powinna być jednak mocniej podkreślona w analizie SWOT.

Reasumując, właściwe i pełne spożytkowanie opinii i ocen wyrażonych w analizie SWOT, a także powyższych uwag może przesądzić o perspektywach rozwoju Wydziału Humanistycznego Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie.

Uwaga: jeżeli argumenty przedstawione w odpowiedzi na raport z wizytacji lub wniosku o ponowne rozpatrzenie sprawy będą uzasadniały zmianę uprzednio sformułowanych ocen raport powinien zostać uzupełniony. Należy wskazać dokumenty, syntetycznie omówić wyjaśnienia i dodatkowe informacje, które spowodowały zmianę oceny (odnieść się do każdego kryterium odrębnie, a ostateczną ocenę umieścić w Tabeli nr 3).

Władze Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego, odpowiadając na Raport z wizytacji instytucjonalnej na Wydziale Humanistycznym, przedstawiły listę działań podjętych przez władze Uczelni bądź Wydziału. W ten konstruktywny sposób jednostka ustosunkowała się do konkluzji i sugestii, wyrażonych przez Zespół Oceniający w swoim dokumencie (w przeważającym stopniu te zalecenia nie miały charakteru zasadniczego). W pierwszym rzędzie podpisano porozumienia o współpracy z jednostkami zewnętrznymi, co odpowiada na zastrzeżenie ZO o braku w niektórych wypadkach sformalizowania współpracy z interesariuszami zewnętrznymi, jakkolwiek taka współpraca istnieje. Podjęto także działania na rzecz włączenia nieobecnych grup interesariuszy zewnętrznych i wewnętrznych do prac zespołów ds. zapewnienia jakości kształcenia.

Uwagę skoncentrowano także - zgodnie z sugestiami ZO – na usprawnieniu narzędzi oraz procedur oceniania i weryfikacji efektów kształcenia na wszystkich stopniach studiów, także oceniania kadry pracowniczej jednostki oraz jej zasobów materialnych.

Wydział Humanistyczny zrealizował – przynajmniej formalnie - także inne – większe i pomniejsze – postulaty Zespołu Oceniającego. W niektórych drobniejszych punktach władze Uczelni/jednostki skutecznie przekonały autorów raportu co do pewnych niedostrzeżonych faktów lub ich niepoprawnej interpretacji, choćby stwierdzenia o braku w strategii harmonogramu i odpowiedzialnych za realizację poszczególnych przedsięwzięć wynikających z celów strategicznych. Należy to z całą mocą podkreślić.

Zespół Oceniający zatem z pełnym uznaniem oraz nie mniejszą satysfakcją stwierdza, że Uczelnia/jednostka tak szybko i w tak szerokim zakresie podjęła działania na rzecz realizacji sugestii i zaleceń, zawartych w Raporcie z wizytacji. Jest to nie tylko potwierdzeniem sensu i znaczenia analiz prowadzonych przez Zespół Oceniający PKA, ale przede wszystkim zaangażowania Wydziału Humanistycznego i jego rzeczywistej troski o kulturę jakości kształcenia.

Wszystko to jednak nie zmienia końcowych ocen poszczególnych kryteriów, które ZO wystawił w swoim raporcie. Ocena **w pełni**, wystawiona w odniesieniu do 6 kryteriów, odpowiada bowiem zastanej sytuacji na Wydziale Humanistycznym, a poza tym – i to jest najważniejsze - pozwala na wydanie pozytywnej konkluzji wieńczącej prace Zespołu Oceniającego Polskiej Komisji Akredytacyjnej.

Tabela nr 3

Kryterium	Stopień spełnienia kryterium				
	wyróżniająco	w pełni	znacząco	częściowo	niedostatecznie
Uwaga: należy wymienić tylko te kryteria, w odniesieniu do których nastąpiła					

zmiana oceny					
--------------	--	--	--	--	--